

**ИЗВЈЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ И ОЦЈЕНИ
КВАЛИТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ ЗА 2018.**

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА

ул. Вука Караџића 30, 71123 Источно Сарајево

тел/факс: 00387 57 320 330, локал 138

e-mail: Qaofficeuis@gmail.com

јул, 2019.

САДРЖАЈ

1. Општи подаци о високошколској установи	3
2. Увод	5
2.1. Историја и организација високошколске установе.....	5
2.1.1. Историја високошколске установе.....	5
2.1.2. Организација високошколске установе	8
2.2. Примјена Болоњских циљева на високошколској установи	9
2.2.1. Три циклуса образовања	9
2.2.1.1. Додатак дипломи	10
2.2.2. ECTS.....	10
2.2.3. Цјеложивотно учење.....	12
2.2.5. Исходи учења и провођења квалификационог оквира	15
2.3. Истраживање и научно-истраживачки и/или умјетнички рад.....	16
2.4. Везе с окружењем, привредом и социјалним партнерима	18
2.5. Наставни процес и методе едукације	20
2.6. Међународна сарадња.....	22
2.7. Студенти	28
2.8. Простор, опрема и библиотечки ресурси	29
2.9. Финансирање.....	33
2.10. Статистички подаци	37
3. Провођење самовредновања и оцјене квалитета	37
3.1. Комисија за самовредновању и оцјену квалитета	37
3.2. Поступак самовредновања и оцјене квалитета	38
4. Критеријуми за акредитацију високошколских установа у БиХ.....	38
4.1. КРИТЕРИЈУМ 1: Политика обезбјеђивања квалитета.....	38
4.2. КРИТЕРИЈУМ 2: Израда и одобравање програма.....	51
4.3. КРИТЕРИЈУМ 3: Учење, подучавање и вредновање усмјерено на студента.....	56
4.4. КРИТЕРИЈУМ 4: Упис и напредовање студената, признавање и сертификавање	60
4.5. КРИТЕРИЈУМ 5: Наставно особље.....	66
4.6. КРИТЕРИЈУМ 6: Ресурси за учење и подршка студентима	72
4.7. КРИТЕРИЈУМ 7: Управљање информацијама.....	76
4.8. КРИТЕРИЈУМ 8: Презентација информација за јавност	80
4.9. КРИТЕРИЈУМ 9: Континуирано праћење и периодична ревизија програма	84
4.10. КРИТЕРИЈУМ 10: Периодично вањско осигурање квалитета	89
7	
"	
Мобилност наставника и сарадника.....	13

1. Општи подаци о високошколској установи

Подаци о високошколској установи	
Назив, адреса и e-mail адреса институције	Универзитет у Источном Сарајеву Вука Караџића бр. 30, Источно Ново Сарајево, Источно Сарајево univerzitet@ues.rs.ba
Интернет адреса	www.ues.rs.ba
Назив, број и датум акта о оснивању	- Одлука о издвајању високошколских установа из Универзитета у Сарајеву број: 02-1188/92 од 14. 09.1992. године - Одлуке о издвајању високошколских установа из Универзитета у Сарајеву (02-1188/92 од 14.09.1992, Универзитета у Мостару 02-1187/92 од 14.09.1992. и Универзитета у Тузли 02-1186/92 од 14.09.1992) - Одлука о организовању универзитета у Републици Српској број: 02-1512/93 од 29.12.1993. године (овом Одлуком стављена је ван снаге Одлука о издвајању високошколских установа из Универзитета у Сарајеву број: 02-1188/92 од 14. 09.1992. године)
Пореско-идентификациони број (ПИБ)	ПИБ 400592530000 ЈИБ 4400592530000
Матични број додијељен од Републичког завода за статистику	01029606
Име, презиме и адреса (назив и сједиште) оснивача	Република Српска (односно Народна скупштина Републике Српске у име Републике Српске – Вука Караџића бр. 2 Бања Лука)
Број и датум одлуке о именовању лица овлашћеног за заступање	Одлука Сената Универзитета о избору ректора Универзитета број: 01-С-73-ХLIV/18 од 22.03.2018. године
Број и датум дозволе за рад високошколске установе	Дозвола за рад број: 07.023-3899/09 од 22.06.2009. године
Број и датум дозволе за рад ван сједишта	- Дозвола за рад ван сједишта за извођење студијских програма на првом циклусу студија за Право и Пољопривреду – за рад у Бијелјини број: 07.023/612-216-4/10 од 01.10.2010. године - Дозвола за рад ван сједишта Правног факултета Пале – за рад у Сребреници (студијски програм Право) број: 07.023/612-555-2/10 од 09.11.2010. године - Дозвола за рад ван сједишта Пољопривредног факултета Источно Сарајево – за рад у Власеници (студијски програм Шумарство) број: 07.023/612-356-2/10 од 12.10.2010. године - Дозвола за рад ван сједишта Пољопривредног факултета Источно Сарајево – за рад у Требињу

	(студијски програм Агромедитеранска производња) број: 07.023/612-5-2/13 од 21.10.2013. године - Рјешење о испуњености услова за рад Православног богословског факултета „Св. Василије Острошки“ у Фочи за рад ван сједишта – за рад у Добоју број: 07.023/612-364-1/11 од 26.12.2011. године
Број телефона	057/320-330 и 057/340-464

2. Увод

2.1. Историја и организација високошколске установе

2.1.1. Историја високошколске установе

Универзитет у Сарајеву Републике Српске (данас Универзитет у Источном Сарајеву) основан је Одлуком о организовању Универзитета у Републици Српској коју је донијела Народна Скупштина Републике Српске 29.12.1993. године (Службени гласник бр. 02-1512/93), којом су престале да важе Одлуке о издвајању високошколских установа из Универзитета у Сарајеву, Мостару и Тузли (донешене 14.09.1992. године).

Универзитет у Источном Сарајеву баштини традицију првих основаних високошколских институција у Босни и Херцеговини, и то: 1882. године - Сарајевска богословија која је временом прерасла у прву српску високу школу, 1940. године - Пољопривредно - шумарски факултет који је основан као засебни факултет Универзитета у Београду, 1944. године - Медицински факултет, 1946. године - Правни факултет и Виша педагошка школа, 1949. године - Технички факултет, а те године је основан и Универзитет у Сарајеву који је почео са радом 02.12.1949. године именовањем првог ректора проф. др Васа Бутозана. Касније су оснивани и други факултети и академије сарајевског Универзитета, као и научни институти.

До 1992. године више стотина наставника и сарадника српске националности је предавало на сарајевском Универзитету, а више хиљада студената студирало. Слична ситуација је била и на другим универзитетима у Босни и Херцеговини. Због грађанског рата (1992-1995) и територијалних подјела већина њих је морала напустити Сарајево, главни универзитетски центар у БиХ, али и друге важне универзитетске центре у БиХ (Мостар, Тузла). Нашавши се у дијеловима града и на периферији Сарајева у којем су остале све културне и образовне установе које је и српски народ вијековима стварао, а захваљујући ентузијазму и патриотизму горе поменутих наставника, сарадника, студената и воље народа, ревитализирана је васпитно образовна, научна, истраживачка и умјетничка дјелатност на Универзитету у Сарајеву Републике Српске. Оснивању Универзитета у Сарајеву Републике Српске допринијели су и бројни наставници, сарадници и студенти из других универзитетских градова Босне и Херцеговине (Мостар, Тузла) оснивајући факултете и академије Универзитета у Сарајеву Републике Српске у Зворнику, Фочи, Бијељини, Брчком и Требињу.

Обнављањем и успостављањем високог образовања у источном дијелу Републике Српске наставни процес на Универзитету у Сарајеву Републике Српске се организује академске 1992/93 и 1993/94 године на сљедећим факултетима: Економском факултету који обнавља свој рад у Палама, Медицинском и Стоматолошком факултету који обнављају свој рад у Фочи, Технолошком факултету у Зворнику који обнавља свој рад издвајањем високошколских установа из Универзитета у Тузли, и Учитељском факултету у Бијељини (данас Педагошки

факултет). За првог ректора Универзитета у Сарајеву Републике Српске бира се проф. др Војислав Максимовић (1992-2000).

Академске године 1994/95 свој рад обнављају и Електротехнички факултет у Лукавици (Српско Сарајево), Пољопривредни факултет у Лукавици (Српско Сарајево), Филозофски факултет у Палама, Машински факултет у Вогошћи (Српско Сарајево. данас у Лукавици), Правни факултет у Илици (Српско Сарајево, данас у Палама), Музичка академија у Илици (Српско Сарајево, данас у Лукавици), а у Фочи започиње са радом и Духовна академија Светог Василија Острошког. Она представља наслједника Сарајевске богословије која је прва висока школа српског народа у Босни и Херцеговини у XIX вијеку основана 1882. године. Будући да је временом по квалитету наставе и професорским звањима прерасла у прву српску високошколску установу, може се рећи да је Сарајевска богословија неформална матица Универзитета у Источном Сарајеву. Послије II свјетског рата Сарајевска богословија није наставила рад зато што су јој просторије национализоване и одузете. Савремена историја Сарајевске богословије почиње 1991. године, када је Синод Српске Православне Цркве донио одлуку да се покрене процес реституције имовине Сарајевске богословије и да се оснује Духовна академија у Сарајеву. Због грађанског рата у БиХ (1992-1995), Духовна академија Светог Василија Острошког је основана 1994. године у Фочи (тада Србињу) као члан Универзитета у Источном Сарајеву, када је и почела са извођењем наставног процеса. Десет година касније добија назив Православни богословски факултет Светог Василија Острошког.

Академске године 1995/96 са радом почињу Академија ликовних умјетности и Факултет за производњу и менаџмент у Требињу, и Факултет физичке културе (данас Факултет физичког васпитања и спорта) у Палама.

Економски факултет у Брчком који је свој рад обновио издвајањем из високошколских установа Универзитета у Тузли, постаје чланица Универзитета у Источном Сарајеву академске 1997/98 године.

Саобраћајни факултет у Добоју, који је настао трансформацијом Више техничке школе, постаје чланица Универзитета у Источном Сарајеву академске 2005/06 године. Исте године, трансформацијом Више школе за спољну трговину у Бијељини настаје Факултет спољне трговине (данас Факултет пословне економије) који почиње са извођењем наставног процеса као чланица Универзитета у Источном Сарајеву.

Од тренутка оснивања Универзитет је мијењао своје име, основан првобитно као Универзитет у Сарајеву Републике Српске, затим Универзитет у Српском Сарајеву, а данас носи име Универзитет у Источном Сарајеву.

У тренутку писања овог извјештаја Универзитет у Источном Сарајеву чине горе поменутих 15 факултета и 2 академије, с тим да је Стоматолошки факултет од 2008. године трансформисан у студијски програм Медицинског факултета.

Универзитет у Источном Сарајеву је од почетка свог рада морао за своје ревитализиране факултете обезбједити основне предуслове за рад: одговарајући простор, опрему, кабинете и лабораторије, као и одговарајући број наставника и сарадника за извођење наставе, односно морао је да испуни основне услове за рад које је тада поставило Министарство образовања, науке и културе Републике Српске да би Универзитет и факултети и академије у оквиру њега могли функционисати. Узимајући у обзир скромне услове за рад којима је Универзитет био

изложен на самом почетку функционисања, временом је различитим ангажовањима руководства, наставника, сарадника, и осталих заинтересованих за опстанак Универзитета, као и различитим пројектима успио изаћи из фазе преживљавања супростављајући јој концепт стабилизације и ширења мреже Универзитета у источном дијелу Републике Српске. Таква ситуација је подразумијевала успостављање новог концепта организационе структуре узимајући у обзир географску дистрибуцију факултета и академија Универзитета. Између осталог, највећа пажња била је усмјерена на стварање и едукацију властитог наставног кадра и успостављање трендова који су преовлађивали у европском подручју високог образовања. Постајањем чланицом Европске асоцијације универзитета (ЕУА) Универзитет у Источном Сарајеву временом развија и примјењује савремене наставне и научноистраживачке и умјетничке концепте високог образовања, ангажујући се истовремено на пројектима од великог значаја. У послеријатној историји Универзитета у Источном Сарајеву посебно се истиче период рада другог ректора, проф. др Борише Старовића, који је ту дужност обављао од 2000. до 2005. године, када је Универзитет реализовао велики број активности у правцу модернизације и унапређења свог функционисања, укључивши се активније у европске високообразовне токове. Ти напори су настављени под руководством ректора проф. др Митра Новаковића (2008-2014), када се Универзитет интегрише као високошколска установа са факултетима и академијама као организационим јединицама. Придружење европском истраживачком простору се наставља активним учешћем Универзитета у програмима FP6, FP7, затим у програму међународне сарадње TEMPUS и СЕЕPUS. Подршка Владе Републике Српске Универзитету у овом периоду огледала се у покретању поступка истраживачке опреме посредством кредита реализованог са Владом Аустрије, а путем којег су све организационе јединице Универзитета имале прилику специфицирати потребну опрему, набавити је и посветити се озбиљнијем истраживачком и умјетничком раду. У овом периоду Универзитет у Источном Сарајеву постаје прва јавна акредитована високошколска установа. Такође, настављају се и инфраструктурна јачања са отварањем нових зграда и побољшањима постојећих. За вријеме четвртог ректора проф. др Радослава Грујића (2014-2017) Универзитет наставља међународни пут са активнијим учешћем у Erasmus+ програмима, али и највећем истраживачком програму Horizon2020. Истраживачка опрема набављена аустријским кредитом се финализира у овом периоду, као и реконструкција одређених инфраструктурних капацитета. Покреће се модернизација студијских програма, а Универзитет почетком 2017. године добија изузетно признање "HR excellence in research", које свједочи о прихватању европских истраживачких начела и принципа с циљем интеграције у европски истраживачки простор.

Данас је Универзитет у Источном Сарајеву главни генератор развоја локалних заједница у којима се налазе факултети и академије истовремено представљајући стратешки важан фактор развоја Републике Српске, примјењујући основне постулате регионалне и међународне сарадње коју развија са великим бројем институција.

Универзитет у Источном Сарајеву временом је пролазио кроз велики број институционалних промјена које су углавном биле посљедица високообразовне политике и неопходних трансформација. У складу са свим тим промјенама које су

се дешавале, данас можемо рећи да је Универзитет у Источном Сарајеву организован на начин да интегрише 17 организационих јединица (факултете, умјетничке академије, као и наставне базе факултета/ академија које чине цјеловитост рада Универзитета), и да своју наставну дјелатност изводи у складу са болоњским принципима (на свим својим организационим јединицама) од академске 2007/08 године. Универзитет изводи 50 студијских програма I циклуса, 47 студијских програма II циклуса, 7 студијских програма III циклуса и 2 интегрисана студијска програма. Сви ови студијски програми су лиценцирани од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске у складу са Законом о високом образовању Републике Српске. Студиј се организује у три циклуса – степена, у складу са законом. Ови студији се окончавају стицањем одређених квалификација, везаних за опште прописе за сваки циклус студија, заснованих на исходима учења и стеченим ECTS кредитима/ бодовима, а у складу са основама квалификационог оквира Босне и Херцеговине и оквира квалификација за европски простор високог образовања, што је у складу са Правилником о листи струковних, академских и научних звања (Службени гласник РС 117/14, 83/15) и Уредбом о условима за оснивање и почетак рада високошколских установа и поступку утврђивања испуњености услова (Службени гласник РС 35/11, 51/11, 42/11).

Универзитет данас представља ректор проф. др Стево Пашалић, пети по реду ректор Универзитета у Источном Сарајеву.

2.1.2. Организација високошколске установе

Универзитет у Источном Сарајеву је својим општим актима, а у складу са Законом о високом образовању Републике Српске, установио органе управљања и руковођења, стручне органе, и детаљно је регулисао њихову надлежност и одговорност у организацији и управљању Универзитетом. Универзитет у Источном Сарајеву је организован на начин да интегрише 17 организационих јединица (факултете, умјетничке академије, и друге организационе јединице, као и наставне базе факултета/ академија које чине цјеловитост рада Универзитета), при чему организационе јединице немају статус правног лица. Орган управљања Универзитетом је Управни одбор, највише академско тијело је Сенат, а орган руковођења Универзитетом ректор. У складу са Статутом Универзитета Универзитет има проректоре чији се број и структура утврђује Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста. Тренутно, Универзитет има пет проректора: проректор за наставу, проректор за људске и материјалне ресурсе, проректор за међународну сарадњу и осигурање квалитета, проректор за науку, истраживање и развој, проректор за студентска питања, културу, умјетност и спорт. Универзитет има и студента проректора, који се именује на приједлог Студентског парламента Универзитета. Сенат образује четири струковна вијећа којим предсједавају проректори по научним областима, и то: вијеће природних и техничких наука, вијеће биомедицинских и биотехничких наука и здравства, вијеће друштвених наука и вијеће хуманистичких наука. Универзитет има финансијског директора који обавља послове који се односе на финансијску сферу Универзитета. Органи факултета, односно академије су научно наставно односно умјетничко

наставно вијеће и декан као орган руковођења факултетом, односно академијом. Статутом је дефинисан рад тијела које представља стручно и савјетодавно тијело Сената по питањима квалитета, Комитета за осигурање квалитета. У складу са Кодексом професионалне етике Универзитет образује и Комитет за етичка питања. Остваривање права и заштита интереса студената у надлежности је Студентског парламента, чији је рад регулисан Статутом Студентског парламента.

Организација Универзитета утврђена је у складу са Законом, уз максимално уважавање принципа функционалности, цјелисходности и рационалности. Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста уређена је унутрашња организација рада Универзитета у Источном Сарајеву, систематизација радних мјеста са описом послова који се обављају, посебним условима које запослени треба да испуњавају за обављање послова на радном мјесту, број извршилаца као и друга питања од значаја за рад и функционисање Универзитета. Унутрашња организација рада Универзитета уређена је на начин којим се врши повезивање: Ректората Универзитета - путем којег се организује и руководи радом Универзитета, Секретаријата Универзитета - унутар којег се обављају административно - стручни и технички послови за Универзитет и организационих јединица (факултета и академија) путем којих се изводи наставни, научноистраживачки и умјетнички рад и обављају административно - стручни и технички послови.

Оваква организација Универзитета има задатак да обезбједи јединство организације и координације, економично и рационално повезивање организационих јединица Универзитета, ефикасно провођење програмских циљева и осталих активности из дјелатности Универзитета, осигура извршавање закона, других прописа и општих аката, те стручно и ефикасно вршење послова утврђених законом и Статутом Универзитета.

Шематски приказ унутрашње организације и систематизације радних мјеста чини саставни дио Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста. Ефикасност организационе структуре се константно процјењује од стране руководства Универзитета приликом чега се врше честе измјене одређених категорија у правцу постизања веће ефикасности. Свака измјена систематизације мора бити одобрена од стране ресорног министарства.

2.2. Примјена Болоњских циљева на високошколској установи

2.2.1. Три циклуса образовања

На Универзитету се организује студиј у три циклуса – степена, у складу са законом. Ови студији се окончавају стицањем одређених квалификација, везаних за опште прописе за сваки циклус, заснованих на исходима учења и стеченим ECTS кредитима/ бодовима, а у складу са основама квалификационог оквира за високо образовање у БиХ и у европском подручју и другим међународно признатим степенима високог образовања. Студији на универзитету остварују се на основу лиценцираног студијског програма у складу са Уредбом о условима за оснивање и почетак рада високошколских установа и у складу са правилима студирања

заснованим на европском систему преноса и акумулирања бодова ECTS, што је Универзитет обезбједио успостављајући Правилима студирања на првом циклусу, Правилима студирања на другом циклусу студија и Правилником о студирању на докторским студијама и стицању звања доктора наука.

Сви факултети и академије Универзитета су своје студијске програме формално почели изводити у складу са болоњским принципима, односно у складу са реформисаним наставним плановима и програмима, од академске 2007/08 године. Битно је напоменути да су поједине организационе јединице своју наставу по болоњским принципима почели изводити и раније, тако да од академске 2010/11 године Универзитет организује и студијске програме на другом циклусу студија у складу са болоњским принципима. Организација другог циклуса студија на осталим организационим јединицама, у складу са законом, почиње од академске 2011/12 године. Организација трећег циклуса креће од 2014/15 године. Универзитет тренутно изводи 56 студијских програма I циклуса, 47 студијских програма II циклуса и 10 студијских програма III циклуса. Сви ови студијски програми су лиценцирани од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске у складу са Законом о високом образовању Републике Српске. Правилником о листи струковних, академских и научних звања прописана је листа академских звања за сва три циклуса студија.

Знање, вјештине и компетенције свих стечених квалификација у складу су са генеричким дескрипторима квалификационих нивоа по исходима учења у оквиру којих се прописује која знања (чињенично и теоретско), вјештине (спознајне, психомоторичке и социјалне) и компетенције (самосталност и одговорност) дипломирани студент стиче након што заврши одговарајући циклус студија.

2.2.1. Додатак дипломи

Како саставни дио диплома свих циклуса студија истовремено и без накнаде издаје се додатак дипломи који се овјерава печатом високошколске установе. Додатак дипломи обавезно се издаје на енглеском језику, а може бити штампан и двојезично (уз енглески на једном од службених језика у БиХ и/или другом страном језику). Изглед додатка дипломи налази се у Правилнику о садржају јавних исправа (прилог бр. 5), а елементи које садржи прописани су чланом 12. истог правилника. Додатак дипломи генерише се аутоматски из базе података информационог система које користе у раду студентске службе свих факултета и академија.

2.2.2. ECTS

Европски систем преносивих бодова (ECTS бодови) уведен је за сваки предмет на свим студијским програмима што се јасно види из свих наставних програма које су организационе јединице прилагале уз своје извјештаје о самовредновању.

Овакав вид вредновања уводио се постепено да би у потпуности заживио од академске 2007/08 године на свим предметима свих студијских програма, када се кренуло са извођењем студија у складу са болоњским принципима.

Оптерећење студента је у складу са чланом 6. Правила студирања на првом циклусу студија Универзитета који дефинише да је у оквиру наставног процеса предвиђен седмични фонд укупно 40 сати, од чега непосредни рад са студентом износи 20-25 сати седмично у оквиру једног семестра. Студентско оптерећење се мјери кроз вријеме потребно да просјечан студент успјешно савлада све предвиђене радне активности, као и све облике провјере знања. Прорачун при одређивању броја ECTS кредита за појединачне предмете вршен је на основу два општа полазишта:

- једна академска година носи 60, а један семестар 30 кредита,
- студент током студирања ради (похађа наставу, консултације, учи, припрема семинарске радове, пројекте и др.) не више од 8 сати дневно, 5 дана у недјељи, тј. укупно 40 сати недјељно (као и сваки други радник),
- активности везане за један семестар трају 22,5 седмица (15 седмица наставе + 2 припремне седмице + испитни рокови + празници и слободни дани). Укупан број радних сати студента у семестру износи 22,5 седмица X 40 сати седмично = 900 сати у семестру. Пошто број бодова/кредита по семестру износи 30, то један кредит има вриједност $900/30=30$ сати (један кредит износи приближно 30 сати активности студента на предмету),
- број сати које студент проведе у активностима везаним за један предмет/курс одређен је на основу броја часова предавања и броја часова вјежби предвиђених за тај предмет као и на основу процјене о потребном броју сати учења и других активности које студент обавља ван наставе (ова процјена зависи од специфичних карактеристика предмета, специфичности садржаја који се изучавају у оквиру предмета као и циљева изучавања предмета). У број сати које студент утроши у активности везане за предмет урачунато је и вријеме потребно за провјере знања.
- број сати које студент проведе у активностима везаним за један предмет/курс дијељен је са 30 и тако добијен број кредита који припадају том предмету. Током студија, могуће је изабрати предмете са других студијских програма.

Сваки силабус предмета садржи наставно и студентско оптерећење, на којем су лоцирани сви наставни планови и силабуси предмета.

За израчунавање вриједности једног ЕЦСТ бода за предмете у једном семестру потребно је утврдити (што је недавно установљено модернизацијом студијских програма, обрасцем силабуса):

- Број наставних сати по сваком предмету (полазна основа за рачунање ЕЦТС бодова) и збирно за семестар,
- Узети у обзир чињеницу да је број радних сати у семестру $900 \times (22,5 \text{ радне седмице} \times 40 \text{ радних сати})$,
- Број сати студентског оптерећења за семестар по формули: $900 \times$ – број наставних сати за семестар
- Семестрални коефицијент студентског оптерећења који представља број сати неопходних студенту да савлада $1 \times$ наставе (предавања или вјежбе),

- Број сати студентског оптерећења по сваком предмету множећи наставне сате једног предмета са коефицијентом студентског оптерећења,
 - Укупно оптерећење по предмету сабирањем наставних сати (предавање и вјежбе) са сатима студентског оптерећења,
 - Подијелити сате укупног оптерећења са 30 х колико износи један ЕЦТС и добити број ЕЦТС бодова по сваком предмету,
 - Спровести заокруживање ЕЦТС бодова на цијели број без децимале.
- * претпоставка је да је број наставних сати (предавања, вјежбе) различит по семестрима и по годинама студија за један студијски програм. Идеална ситуација би била када би број наставних сати (предавања и вјежби) по семестрима био унифициран.
- * како би се избјегла дискриминација наставних предмета, претпоставка је да је семестрални коефицијент једнак за све предмете у семестру. Уколико би постојала воља студијских програма ова методологија се може прилагодити рангирању предмета по једном семестру.

2.2.3. Цјеложивотно учење

Цјеложивотно учење се дефинише као активност учења током цијелог живота, с циљем унапређивања знања, вјештина и способности и базирано је на сталном приступу учењу и образовању ради стицања нових и обнављања већ стечених знања и вјештина, потребних за учествовање у раду и друштву знања односно друштву које учи. Дакле, цјеложивотно учење подразумијева образовање током школовања, али и послје кроз разне облике неформалног образовања путем курсева, додатних обука или преквалификација и стручног усавршавања. То је процес сталне надоградње и повећања знања стеченог у формалном школском систему с циљем да се усаврше постојеће способности и стекну нова знања и модерне квалификације.

Универзитет је цјеложивотно учење регулисао члановима 101-106. Статута Универзитета. Универзитет организује програме цјеложивотног учења, користећи прије свега иновативне методе и инструменте за подучавање и учење (примјена нових технологија, похађање дописних школа, итд.), користећи простор и опрему Универзитета, који су на располагању у вријеме дневног и седмичног програма наставе. Цјеложивотно учење може имати за циљ добијање потврде о успјешном завршетку специфичних програма обуке (почетних или континуираних) или надопуњавање или освјежавање знања из одређене области, намијењено за бивше студенте.

Програме цјеложивотног учења организује 10 наших организационих јединица (Машински факултет, Економски факултет Брчко, Електротехнички факултет, Саобраћајни факултет, Медицински факултет, Технолошки факултет, Филозофски факултет, Пољопривредни факултет, Педагошки факултет, а одавно и Економски факултет Пале).

У складу са Правилником о финансирању програма цјеложивотног учења у расподјели средстава уређено је финансирање програма цјеложивотног учења у правцу постизања одрживости ових програма.

2.2.4. Мобилност наставника и сарадника

Високо образовање, се између осталих принципа, заснива и на принципима укључивања високошколског система у Републици Српској у европски простор високог образовања и унапријеђење мобилности студената и њихових наставника.

Универзитет, односно Канцеларија за међународну сарадњу активно подстиче мобилност наставника и студената, објављујући корисне информације на веб страници Универзитета, помажући у вези са припремом апликације и сл. Мобилност студената и наставног особља је један од приоритета у развоју Универзитета темељније дефинисан усвојеном Стратегијом интернационализације 2018-2023.

Мобилност студената уређена је чланом 132. Статута Универзитета који у својим ставовима гарантује мобилност студената и признавање остварених бодова у току боравка на другом универзитету у складу са законом и правилима ECTS бодова. Мобилност студената подразумева провођење одређеног времена на другом универзитету у земљи или у иностранству, посредством међународних програма за размјену студената или на бази билатералних уговора између универзитета, те се студенту на основу таквих уговора признаје број кредита остварен за вријеме студирања на другом универзитету. Такође прецизно се уређује начин на који студент може остварити мобилност (прилагање одређених докумената).

Канцеларија за међународну сарадњу је централна служба Универзитета за реализацију програма мобилности студената и особља. Документација сваког програма мобилности који се примјењује на Универзитету примарно се завршава у овој Канцеларији, као што се према организационим јединицама врши слање релевантних информација. На нивоу факултета, прве контакт тачке за реализацију програма, у сарадњи са службеницима канцеларије, су продекани факултета/академија. Информације о доступним програмима, броју могућих размјена, роковима за пријаве и свим релевантним питањима који се тичу програма мобилности се јавно објављују на сајту Универзитета, односно на сајту факултета/академије који је обухваћен програмом размјене (Правилник о међународној размјени студената и особља УИС-а). Документација се архивира у Канцеларији, док се уговори о учењу и студентски документи похрањују и на организационим јединицама, првенствено у студентским службама и студентским досијеима.

Размјена студената кроз билатералне споразуме са партнерским универзитетима се дефинише или самим споразумом или додатним документима којима се размјена, услови размјене, трошкови, обавезе обје институције и студента у размјени прецизирају. Ту првенствено говоримо о документу «Уговор о учењу/пракси» www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2018/03/ugovor-o-ucenju.docx којим се прецизније дефинишу сљедећи елементи: подаци о особи у размјени, циклус студија и студијски програм, предмети/курсеви/стручна пракса која ће се обавити, односно одслушати и положити, број ЕЦТС који је предвиђен за те предмете/праксу, период размјене. Овај документ је преузет и модификован по узору на документ прописан програмом Ерасмус+, а који је својим моделом веома јасан и једноставан, те покрива сва неопходна поља информација. Уговор о учењу се потписује прије кретања у размјену, чему је претходило усаглашавање и

поклапање предмета, те се по завршетку размјене, уз остварени успјех и ЕЦТС бодове користи као главни документ за признавање периода размјене и оствареног успјеха. Сви успјешно завршени предмети у размјени се по повратку признају студенту (јер је сам Уговор о учењу и усаглашавање обављено прије одласка), те се уписују у индекс, док се предмети који су завршени, а нису дио наставног плана и програма могу уписати као изборни предмети или евидентирати у додатку дипломи. Само признавање и регулисање документације по питању признавања је у надлежности факултета/академије, те Канцеларија за међународну сарадњу нема никакве надлежности у том пољу.

Програми размјене (Ерасмус+, ЦЕЕПУС или Конкурс МПК РС) су по питању размјене студената конципирани на исти начин. Свима њима је основни документ Уговор о учењу који је прописан и који служи у сврху како је наведено у претходном дијелу текста. Посебних потешкоћа у признавању периода размјене и оствареног успјеха студента нисмо имали, те Универзитет покушава бити што је могуће више флексибилан по овом питању, јер смо свјесни да идентичност програма између ВШУ не може бити увијек остварена, те се зато покушава наћи што већа усклађеност са нагласком на што већој флексибилности.

На сајту Универзитета се објављују неке од прича и искустава из мобилности, а сами учесници своја искуства дијеле са колегама на својим факултетима/академијама, <http://www.ues.rs.ba/medjunarodna-saradnja/mobilnost-studentskog-i-nastavnog-osoblja/price-iz-mobilnosti/> подносећи уз то и извјештај руководством факултета/академије. По повратку студената са размјене у плану су инфодани који ће бити конципирани као информације из прве руке у вези размјена, али и као административно-технички сегмент реализације самих размјена и њихова доступност. Колеге који су обавили размјену су најбољи мотиватори за остале студенте, посебно када се узме у обзир да са практичне стране чују искуства везана за путовање, боравак, студирање и живот у страниој земљи. Ти инфодани ће у првом реду бити организовани на организационим јединицама чији су ти студенти чланови, а затим ће се та активност проширити и на друге организационе јединице.

Програми мобилности су у потпуности покривени средствима које сам програм нуди, те је за њихову реализацију, питање ресурса обезбијеђено. За организације љетњих школа или међународне званичне посјете или учешћа на међународним скуповима, конференцијама и сл, средства се обезбјеђују пријавама на доступне фондове за ту намјену (Министарство науке и технологије РС, Министарство цивилних послова БиХ, фондови неких Амбасада у БиХ, властита средства итд). Не постоји систематично финансијско рјешење за организацију и спровођење ових активности и они нису увијек покривени средствима али комбинацијом различитих ресурса се оне увијек реализују. Сама канцеларија за међународну сарадњу, за сада, не располаже никаквим средствима намијењеним за реализацију неких од својих активности, те се првенствено ослања на доступне програме на које аплицира.

Мобилност наставника и студената је временом јачала, тако да долазна мобилност студената за 2017/18 годину износи 8, а одлазна мобилност 47 студената. Долазна мобилност наставника износи 18, а одлазна мобилност наставника 30.

2.2.5. Исходи учења и провођења квалификационог оквира

На нивоу програма су дефинисани исходи учења као и на нивоу појединачних предмета који су складу са излазним исходима учења. Основна улога исхода учења је да обезбједе јасне и транспарентне дескрипторе на нивоу програма и дескрипторе на нивоу квалификације због чега исходи учења имају важну улогу у креирању и артикулацији националних и Болоњских свеобухватних квалификационих оквира. Током 2016. и 2017. године је рађена модернизација студијских програма на Универзитету у Источном Сарајеву према исходима учења односно компетенцијама. Препорука Универзитета је била да се исходи учења ускладе са исходима учења сличних програма у Европи и региону. Такође је препорука да се води рачуна о генеричким компетенцијама које се налазе у основама квалификационог оквира Босне и Херцеговине. У два стратешка материјала, усвојена од Савјета министара Босне и Херцеговине, указано је на неопходност усвајања квалификационог оквира у Босни и Херцеговини: Стратегија развоја стручног образовања и обуке у Босни и Херцеговини за период 2007-2013. година („Службени гласник БиХ“, број 65/07); Стратешки правци развоја образовања у Босни и Херцеговини с планом имплементације 2008-2015. („Службени гласник БиХ“, број 63/08). Савјет министара Босне и Херцеговине на сједници 24. марта 2016. године донио је Одлуку о усвајању основа квалификационог оквира у Босни и Херцеговини, као почетног документа изградње квалификационог оквира у Босни и Херцеговини (извор: Приручник за примјену квалификационог оквира у високом образовању, 2016). Циљеви квалификационог оквира у Босни и Херцеговини су:

- разумијевање различитих врста квалификација и њихових односа;
- разумљив приказ образовних постигнућа за послодавце, полазнике образовања и родитеље;
- усмјеравање појединца у погледу избора образовања и каријере;
- олакшавање мобилности и транспарентнија доступност образовању током цијелог живота;
- олакшавање препознавања и признавања домаћих квалификација у иностранству и иностраних у нашој земљи;
- да служи квалитетној запошљивости;
- ствара претпоставке за изградњу система вредновања и признавања компетенција стечених у неформалном и информалном образовању;
- стварање претпоставки за увођење система управљања квалитетом постојећих и нових квалификација;
- унапређење сарадње образовања са свим социјалним партнерима;
- промовисање образовања.

Непостојање коначне верзије квалификационог оквира односно секторских стандарда представља посебан проблем. Провођење самог оквира иде јако споро, очекује се формирање секторских вијећа и рад на изради стандарда квалификација за поједине области и онда усклађивање постојећих исхода учења са постављеним стандардима.

2.3. Истраживање и научно-истраживачки и/или умјетнички рад

Развој и унапређење научног-истраживачког рада на Универзитету у Источном Сарајеву (УИС) од круцијалне је важности за нашу високообразовну институцију јер УИС тежи да се издвоји на тржишту високог образовања у БиХ, али и на мапи високообразовних институција у региону, не само по образовању квалитетних кадрова, него и по стварању позитивног окружења за развој каријера младих истраживача који ће допринијети развоју друштвене заједнице, односно стварању позитивног амбијента и у привреди и у академском окружењу.

Посљедњих година набављена је модерна лабораторијска, информатичка опрема и намјештај за велики број факултета и академија у вриједности од преко 17 милиона евра те је створена реална основа за развој научно-истраживачког рада. Наведена опрема се великим дијелом користи за научно-истраживачки рад наставника, сарадника и студената а предузете су одређене активности (нпр. обука за рад на опреми, набавка хемикалија и реагенаса, итд.) да се у научно-истраживачки рад укључи и она опрема која до сада није или је недовољно кориштена. Тренутно је у изради брошура са описом важније опреме на УИС-у која ће бити доступна на интернет страници Универзитета почетком маја 2018. године.

Темељи научно-истраживачког рада на Универзитету постављени су израдом првих самоевалуационих извјешаја рађених од 2009. године. У акредитацији Универзитета 2013. године истраживање је идентификовано као један од кључних сегмената на организационим јединицама којег треба унаприједити. Стратегија развоја Универзитета за период од 2007. до 2013. године је предвидјела унапређење истраживачког сегмента, мада су се конкретни кораци десили реализацијом Аустријског кредита 2013. године када су постављени истински темељи истраживања на Универзитету.

Стратегијом развоја Универзитета 2015 – 2020. истраживање је идентификовано као приоритет, а Универзитет је направио план приступања Европској повељи и Кодексу за истраживање. Након добијања логотипа HR Excellence in Research у мају 2017. године, Универзитет се обавезао да ће примјенити Акциони план који је развио Стратегију људских ресурса за истраживање 2016-2020.

Битно је напоменути да је Универзитет успоставио електронску евиденцију картона научног радника (еНИР) путем које наставници и сарадници евидентирају своје активности, превасходно ова евиденција представља базу података свих публикација разврстаних према вриједности коефицијента компетентности запослених наставника и сарадника.

Наведеним активностима постављени су чврсти темељи за даљи развој Универзитета и створене су претпоставке за унапређење научно-истраживачког рада. Данас, када скоро све организационе јединице Универзитета располажу довољним људским и материјалним ресурсима и имају ријешену инфраструктуру, наука и истраживачки рад требају бити стављени у фокус институционалне политике развоја интегрисаног Универзитета кроз један системски организован и осмишљен приступ.

У ту сврху, уз консултовање свих заинтересованих страна, у завршној фази су активности на изради Мапе пута за унапређење научно истраживачког рада

Универзитета у Источном Сарајеву која, ослањајући се на већ постојеће стратешке документе Универзитета (Стратегију развоја Универзитета 2015-2020 и Стратегију људских ресурса за истраживаче која укључује Европску повељу и Код за истраживаче) даје јасан хронолошки слијед активности са врло јасним временским роковима који ће у коначници дати резултате у развоју и препознатљивости научно-истраживачког рада академске породице УИС-а.

УИС је у посљедњих неколико година напредовао на Вебометриковој ранг листи свјетских универзитета (референтна ранг листа Шпанског националног истраживачког савјета која се ажурира два пута годишње) за скоро 8.000 мијеста, те сада заузима 6.186 мјесто. Мапа пута за науку предвиђа конкретне кораке на повећању видљивости и препознатљивости УИС-а.

Тренутно се на Универзитету у Источном Сарајеву имплементира десет међународних пројеката финансираних из различитих фондова (ERASMUS+, HORIZON2020, IPA). На позиву који је затворен у фебруару за финансирање пројеката из ERASMUS+ програма Универзитет је учествовао у 35 апликација као партнерска институција и 2 као координатор пројекта. Посебно охрабрује чињеница да је у пројектне апликације овог позива као дио пројектног тима укључен и велики број младих истраживача који су прошли обуке о писању пројектних приједлога и вођењу пројекта у организацији Ресора за НИР и Ресора за међународну сарадњу и осигурање квалитета УИС-а. Комплетан приказ имплементираних националних и међународних пројеката доступан је у извјештајима Ресора за НИР за претходних година.

Важно је напоменути да УИС има изузетну сарадњу са ресорним Министарством у Влади Републике Српске, Министарством науке и технологије. Министарство науке и технологије усмјерава, надгледа, подстиче и подржава развој научно-истраживачког, високо-школског и технолошко-развијног сектора, који су основа друштвено-економског и хуманог напретка и фактори остварења претпоставки развоја друштва базираног на знању у Републици Српској.

УИС својим активностима настоји да подстиче младе, мотивисане и надарене студенте да се укључе у научно-истраживачки рад. Улаже се напор у подизање квалитета свих нивоа студија, посебно докторских студија, уз чврсто одређено да се постижу научни резултати које је могуће верификовати на међународном нивоу, а уједно и примјенити у домаћим условима.

На УИС-у у научно-истраживачком раду могу учествовати студенти сва три циклуса студија и друга физичка лица у оквиру научно-истраживачког процеса на институцији на којој се студира или реализује научно-истраживачки процес у складу са Законом о научно-истраживачкој дјелатности.

Министарство науке и технологије Републике Српске, сваке године награђује младе истраживаче са сва три циклуса студија. У периоду од 2012. до 2017. године са Универзитета у Источном Сарајеву награђени су: најбољи млади истраживач трећег циклуса студија са Саобраћајног факултетат у Добоју у 2017. години, најбољи млади истраживач другог циклуса студија са Музичке академије у 2016. години, најбољи млади истраживач трећег циклуса студија са Електротехничког факултета у 2015. години.

Наставници, истраживачи и сарадници Универзитета у Источном Сарајеву чине велики дио научног потенцијала Републике Српске и Босне и Херцеговине.

Истраживачи са нашег универзитета руководе значајним међународним и домаћим пројектима у области основних, примењених и развојних истраживања или учествују у њиховој реализацији. На Организационим јединицама Универзитета у Источном Сарајеву обезбеђени су простор и опрема неопходни за квалитетно извођење свих облика научноистраживачке делатности. Резултат интензивне активности на оспособљавању кадра за научноистраживачки рад јесу и 24 одбрањене докторске дисертације у 2016/17 години на Универзитету у Источном Сарајеву.

Универзитет у Источном Сарајеву континуирано ради на подизању квалитета конференција и начних часописа. Универзитет организује 22 научно-стручне конференције од којих су девет категорисане на основу Правилника Министарства науке и технологије Републике а предузете су конкретне активности да се и остале конференције категоризују до краја године. По овој категоризацији, двије најбоље конференције у Републици Српској су управо конференције које организују двије организационе јединице УИС-а, а то су међународни пољопривредни симпозијум „AGROSYM“ Пољопривредног факултета (међународни научни скуп од посебног значаја) и „INFOTEX“ Електротехничког факултета (међународни научни скуп).

Доказ. Категоризација скупова и конференција:

<http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mnk/kns/Pages/default.aspx>

[http://www.vladars.net/sr-SP-](http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mnk/Kategorizacija_casopisa/Pages/default.aspx)

[Cyrl/Vlada/Ministarstva/mnk/Kategorizacija_casopisa/Pages/default.aspx](http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mnk/Kategorizacija_casopisa/Pages/default.aspx)

На универзитету се тренутно публикује 12 научних часописа, од којих су 8 категоризовани по правилнику Министарства науке и технологије, и издаје се један студентски часопис. Већина часописа има своје интернет странице и издају се у штампаном и електронском облику. Четири часописа се издају искључиво на енглеском језику.

Доказ. Ранг листа научних часописа категорисаних у складу са Правилником:

[http://www.vladars.net/sr-SP-](http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mnk/Kategorizacija_casopisa/Pages/default.aspx)

[Cyrl/Vlada/Ministarstva/mnk/Kategorizacija_casopisa/Pages/default.aspx](http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mnk/Kategorizacija_casopisa/Pages/default.aspx)

2.4. Везе с окружењем, привредом и социјалним партнерима

Крајем марта 2016. године потписан је Протокол о сарадњи између Универзитета у Источном Сарајеву и представника Привредне коморе Републике Српске као и подручних привредних комора Источно Сарајево, Требиње, Добој и Бијељина у циљу јачања сарадње Универзитета са реалним сектором, тј. побољшавање сарадње између академске заједнице и привреде Републике Српске. Споразумом је обезбијеђено учешће академске заједнице у креирању нових производа, као и кориштење знања и лабораторија којима организационе јединице УИС-а располажу.

На основу потписаног Протокола о сарадњи организовани су радни састанци Ректората Универзитета у Источном Сарајеву са Подручним привредним коморама (Источно Сарајево, Требиње, Бијељина) и уприличене директне посјете предузећима од стране менаџмента Универзитета и декана организационих јединица.

Универзитету у Источном Сарајеву је постао члан Европске мреже предузетништва Републике Српске гдје су, осим Агенције за развој малих и средњих предузећа као координатора, укључени и Привредна комора Републике Српске, Универзитет у Бањој Луци и Иновациони центар Бања Лука. Европска мрежа предузетништва, као инструмент подршке предузећима, покренута је још 1987. године на иницијативу Европске комисије у циљу подстицања развоја предузећа. EEN представља комплексан сет инструмената за подршку развоју предузећа. УИС узима активно учешће у свим активностима мреже и има активну сарадњу са сектором малих и средњих предузећа кроз:

- Обједињавање услуга пружања практичних информација и помоћи МСП-има у циљу:
 - Лакшег проналажења пословних партнера из ЕУ
 - Успостављања пословне сарадње са институцијама и организацијама у ЕУ
 - Учествовања МСП-а на тендерима у ЕУ
 - Лакшег приступа информацијама о правним аспектима и пословним регулативама ЕУ
 - Добијања информација о програмима подршке, законодавству и резултатима који се односе на иновације и о посредничким услугама у трансферу технологије и знања
 - Добијања информација о оквирним програмима ЕУ за истраживање и технолошки развој
- Подизање свијести о значају иновативности и могућностима трансфера технологија и повећања конкурентности;
- Информисање о могућностима тржишта ЕУ и учествовање у стварању широке Европске пословне мреже;
- Информисање о домаћим истраживачко-технолошко-развојним могућностима.

Кроз Европску мрежу предузетништва Републике Српске Универзитету у Источном Сарајеву ће бити и у функцији подршке МСП-а у провођењу пројеката финансираних из других програма ЕУ, као што су програми *COSME*, *Horizon 2020*, *Erasmus+*, те програма који су орјентисани на финансијску подршку предузећима.

До сада је преко одређених факултета (организационих јединица Универзитета у Источном Сарајеву) успостављена сарадња са одређеним привредним субјектима као што су:

1. Акционарско друштво за производњу и ремонт „ТЕХНИЧКИ РЕМОНТ“ а.д. Братунац
2. Енергоинвест-Електроенергетска опрема доо Источно Сарајево
3. ЗП „Хидроелектране на Дрини“ А.Д. Вишеград
4. ЗП „Рудник и термоелектрана“ А.Д. Гацко
5. Рафинерија уља Модрича
6. МФ доо Столац
7. „Виброакустика“ доо Београд
8. Институт А.Д. Источно Сарајево
9. „Термоапарати“ А.Д. Источно Сарајево

10. ЕНЕРГОИНВЕСТ – ЗДП институт за осигурање квалитета „ИКМ“ Источно Сарајево
11. ФАМОС – ФАБРИКА МОТОРА САРАЈЕВО а.д. Источно Сарајево
12. Swision IAT а.д. Требиње
13. Завод за запошљавање Брчко дистрикта
14. Удружење економиста Републике Српске „SWOT“
15. SPORT VISION доо
16. Пореска управа РС, подручни центар Бијељина
17. Средњесталешки биро Балкан

Та сарадња се огледа у спровођењу студентске праксе, обуци кадрова УИС-а, пружање услуга УИС-а привредним субјектима као што су атести, разна вјештачења и лабораторијска испитивања.

На УИС-у су успостављени и центри који требају бити спона науке и истраживања са реалним сектором и то:

1. Центар за биомедицинске науке
2. Центар за технологију хране
3. Центар за техничке науке и транспорт
4. Центар за друштвене науке
5. Центар за хуманистичке науке
6. Центар за умјетност и културу
7. Центар за машинске конструкције, развој и нжињеринг (CeKORIN)
8. Центар за испитивање возила
9. Центар за квалитет, метрологију и стандардизацију

Тренутно се горе наведени Центри не користе у капацитету који би резултирао конкретним бенефитима за све кориснике и један од задатака УИС-а јесте учинити функционалним ове Центре у предстојећем периоду.

УИС се може похвалити добром сарадњом са јавним институцијама државног, ентитетског и општинског нивоа и као примјер се може навести већи број реализованих тренинга и едукација за привреднике и различите категорије становника. Посебно се може истаћи одлична сарадњу са општинама у Источном дијелу Републике Српске које су у великом броју случајевима биле посредник у организацији ових активности.

На Универзитету у Источном Сарајеву егзистира Центар за цјеложивотно учење. Универзитет у Источном Сарајеву препознаје цјеложивотно образовање и образовање као важан циљ у складу са својом мисијом. Програми у оквиру центра за цјеложивотно учење пружају програме неопходне тржишту рада чиме се настоје побољшати вјештине и компетенције запослених у свим дјелатностима.

2.5. Наставни процес и методе едукације

Квалитет наставног процеса огледа се кроз квалитетну процедуру избора наставника и сарадника према релативно високим критеријумима Универзитета у Источном Сарајеву. Квалитет наставника и сарадника провјерава се на неколико нивоа (катедре, вијеће организационе јединице, струковно вијеће Сената, и Сенат

Универзитета). Провјера компетентности и истраживачке стручности наших наставника и сарадника обавља се путем електронског картона научног радника (упутство, груписани стари резултати).

Поред несумњивих стручних знања у поступку провјере кроз унапријед дефинисане критеријуме за избор, врши се и провјера професионалних вјештина и односа према студентима у наставном процесу. Оцјена вредновања педагошког рада наставника и сарадника од стране студената постаје један од важнијих елемената код избора и напредовања наставника. Вредновање педагошког рада наставника од стране студената врши се два пута годишње електронским путем. Добијене оцјене за све области вредновања разматра Сенат Универзитета и предлаже превентивне и корективне мјере за побољшање.

Како наставни процес представља скуп активности планирања, извођења и контроле извођења наставе, те обухвата предавања, све врсте вјежби, праксе и испитивање студената, јасно је да у његовој реализацији учествују студенти, наставници, сарадници – асистенти и лаборанти, студентска служба, библиотека, те органи факултета/ академије – научно-наставно/ умјетничко-наставно вијеће, продекан за наставу, декан. Све активности наставног процеса остварују се уз међусобни контакт и везе свих учесника.

Катедра задужена за реализацију студијског програма предлаже листу одговорних наставника и сарадника за извођење вјежби и упућује је продекану за наставу и деканском колегијуму (који чине декан, продекани, шефови катедри и секретар факултета/ академије), на коме се разматра и упућује вијећу организационе на усвајање, након чега се о тој листи изјашњава Сенат Универзитета и доноси коначну одлуку (листа одговорних наставника). Вијеће организационе јединице, на почетку академске године, усваја Календар наставних активности, који обухвата почетак и крај наставе у зимском и љетном семестру, као и термине за све испитне рокове, са обавезном паузом од седам дана између термина. Катедре састављају мјесечни распоред часова који се објављује на огласној табли и на сајту организационе јединице (распоред садржи сљедеће податке: назив студијског програма, школска година – мјесец - дан, назив предмета – податак о типу наставе, тј. да ли су у питању вјежбе или предавања; број учионице и вријеме).

Процедура оцјењивања је, у складу са чланом 48. Законом о високом образовању, регулисана одредбама члана 118. Статута Универзитета према којима се оцјењивање и вредновање врши оцјенама од 5 до 10, с тим што су пролазне оцјене од 6 до 10, док се студент који није положио испит оцјењује се оцјеном 5 која се не уписује у индекс. Такође, оцјењивање је детаљније уређено чланом 43. Правила студирања на првом циклусу студија

Према члану 33. Правила студирања на другом циклусу студија процес вредновања и прањања рада студената на другом циклусу студија обавља се у складу са Статутом Универзитета на исти начин као на првом циклусу студија.

Према члану 23. Правилника о студирању на докторским студијама и стицању звања доктора наука Универзитета у Источном Сарајеву на оцјењивање на докторским студијама се примењују одредбе Закона о високом образовању (члан 48.) Статута (члан 118.) и опшних аката Универзитета (члан 43. Правила студирања на првом циклусу студија)

Оцјењивање и вредновање рада студената врши се у складу са чланом 117. и 118. Статута Универзитета и поменути интерним правилима студирања. Тако нпр. према члану 36. ст. 1 . 2. Правила студирања на првом циклусу, рад и знање студента прати се и оцјењује континуирано у току семестра и на завршном испиту. Оцјењивање се врши додјељивањем бодова/поена за сваки облик активности и путем провјере знања у току семестра (обавезне наставне активности) и на завршном испиту, а у складу са ECTS правилима. Такође, идентичне одредбе садржи члан 33. Правила студирања на другом циклусу.

Студенти су упознати са процедурама оцјењивања на начин што су им општи акти Универзитета којима је регулисана ова материја доступни путем званичне интернет странице Универзитета, али и путем веб страница факултета и академија. Сви наставници и сарадници су дефинисали, развили и прилагодили методе полагања и оцјењивања на наставним предметима које предају и са истим упознали студенте на почетку семестра, у складу са дефинисаним наставним програмима односно силабусима.

Рад студената се прати и оцјењује континуирано, при чему се за сваки облик активности и путем провјера знања у току семестра, као и на завршном испиту, додијељују бодови. Наставним планом је дефинисано које су то обавезне наставне активности и са колико бодова се вреднују. Предметни наставник је обавезан да на почетку наставе упозна студенте са методологијом организације наставе, праћења и оцјењивања, карактером и садржином завршног испита, структуром укупног броја поена и начином формирања оцјене. Провјере знања врше се у складу са дефинисаним планом провјере знања која је наведена у наставном програму.

Наставне методе и методе едукације су разноврсне и разликују се од студијског програма до студијског програма, од предмета до предмета, доступне у силабусима. Наставни процес се реализује углавном кроз фронтални облик рада - предавања, интерактивни облик рада - аудиторне и лабораторијске вјежбе, израду задатака и пројеката, истраживачких задатака, приступних и семинарских радова, интерактивних радионица, експерименталне вјежбе, практичне радове на пацијентима (Медицински и Стоматолошки факултет), Case/study, и сл.

Универзитет је на основу интерних провјера квалитета и анализе искориштености људских ресурса дефинисао стандарде квалитета рада у области наставе, планова рада и студијских програма у форми приједлога.

2.6. Међународна сарадња

Међународна сарадња је онедавно дефинисана Стратегијом интернационализације за период 2018-2023 (комисија, одлука о усвајању) којом су дефинисани стратегијски циљеви за наредни петогодишњи период. До доношења ове стратегије међународна сарадња је увијек била дио цјелокупне стратегије дефинисана у оквиру сегмената наставе на повећање мобилности или кроз истраживачки сектор кроз повећање међународне сарадње у овом пољу, или кроз повећање међународних пројеката и сл. Временом, Универзитет је постао један од универзитета у РС и БиХ који је покренуо процес интернационализације пројектом

„Јачање интернационализације у високом образовању у БиХ“, на основу чега су проистекли многи различити до тада недостајући документи и иницијативе.

У стратегији интернационализације дефинисани су сљедећи стратегијски циљеви (стр. 43):

Стратегијски циљ 1: *Јачати структуру и правну регулативу интернационализације*

Стратегијски циљ 2: *Побољшати информисаност свих корисника*

Стратегијски циљ 3: *Повећање укључења Универзитета у програме међународне сарадње*

Стратегијски циљ 4: *Јачање међународне препознатљивости Универзитета*

Стратегијски циљ 5: *Јачање интернационализације курикулума*

Од 44. странице видљива је детаљна разрада сваког стратегијског циља на оперативне циљеве, индикаторе, таргете, активности, буџете, и одговорности.

Преглед свих међународних пројеката доступан је путем извјештаја које креира Канцеларија за науку, истраживање и развој.

Билатерални споразуми доступни су на универзитетској страници.

Ослањајући се на своја партнерства, Универзитет у Источном Сарајеву (прецизније Филозофски факултет, Одсјек за математику кроз посебене споразуме са сродним факултетима, потписане у оквиру општих) покренуо је Докторске студије (трећи циклус студија) у сарадњи са Универзитетом Приморска, Копар, Словенија и Универзитетом Саратов, Русија. Сарадња ових Универзитета, односно Математичких факултета/ одсјека, огледа се у заједничком учешћу у наставном и истраживачком процесу на овим докторским студијама и професори и из Словеније и из Русије су укључени у наставу на том циклусу. Студенти овог студија имају могућност да одређени период свог истраживања проведу у Словенији или Русији на партнерским универзитетима.

Кроз Темпус пројекат „BIOEMIS“, а заједно са Универзитетом у Бања Луци, Универзитет у Источном Сарајеву је завршио процес лиценцирања студијског програма трећег циклуса (докторске студије) везаног за биоинжењерство, односно медицинску информатику.

Кроз тренутни Ерасмус+ пројекат „CULTURWB“ покренут је заједнички мастер програм „Управљање културним наслеђем и културни туризмом“, чији је носилац Универзитет у Бањој Луци.

Кроз пројекат „One health“ је покренут заједнички мастер из јавног здравља – једно здравље за све између Универзитета у Сарајеву (Ветеринарски факултет) и Источном Сарајеву (Медицински факултет) у сарадњи са Универзитетима из Милана, Порто, Љубљане и Барселоне. Прва генерација је изведена и сада је уписана и друга генерација студената. Линк Ветеринарски факултет у Сарајеву <http://vfs.unsa.ba/web/index.php/internationality/tempus-1health>

На Медицинском факултету се припрема елаборат за студије Медицине на енглеском језику, а на Музичкој академији програм на Руском језику.

За питање размјене особља и студента установљене су јасне процедуре (Правилник о међународној размјени студената и особља УИС-а), док је у припреми и правилник за међународну и међууниверзитетску сарадњу, којим ће се додатно уредити област склапања и верификације међууниверзитетских и међуинституционалних споразума, обнављање постојећих или прекид постојећих

споразума, комуникација са спољним/страним партнерима, протоколарни састанци и посјете, организација љетних школа, међународна промоција универзитета и сл.

Програми мобилности су у потпуности покривени средствима које сам програм нуди, те је за њихову реализацију, питање ресурса обезбијеђено. За организације љетних школа или међународне званичне посјете или учешћа на међународним скуповима, конференцијама и сл, средства се обезбјеђују пријавама на доступне фондове за ту намјену (Министарство науке и технологије РС, Министарство цивилних послова БиХ, фондови неких Амбасада у БиХ, властита средства итд). Не постоји систематично финансијско рјешење за организацију и спровођење ових активности и они нису увијек покривени средствима али комбинацијом различитих ресурса се оне увијек реализују. Сама канцеларија за међународну сарадњу, за сада, не располаже никаквим средствима намијењеним за реализацију неких од својих активности, те се првенствено ослања на доступне програме на које аплицира.

Сходно Правилнику о реализацији КА2 пројеката од 2018. године одваја се 10% из трошкова особља намијењених за фонд за јачање међународне сарадње, тако да ће ресурси у будућем периоду бити обезбјеђени за јачање међународних институционалних и истраживачких капацитета.

Канцеларија за међународну сарадњу је централна служба Универзитета за реализацију програма мобилности студената и особља. Документација сваког програма мобилности који се примјењује на Универзитету примарно се завршава у овој Канцеларији, као што се према организационим јединицама врши слање релевантних информација. На нивоу факултета, прве контакт тачке за реализацију програма, у сарадњи са службеницима канцеларије, су продекани факултета/академија. Информације о доступним програмима, броју могућих размјена, роковима за пријаве и свим релевантним питањима који се тичу програма мобилности се јавно објављују на сајту Универзитета, односно на сајту факултета/академије који је обухваћен програмом размјене (Правилник о међународној размјени студената и особља УИС-а). Документација се архивира у Канцеларији, док се уговори о учењу и студентски документи похрањују и на организационим јединицама, првенствено у студентским службама и студентским досијеима.

На сајту Универзитета се објављују неке од прича и искустава из мобилности, а сами учесници своја искуства дијеле са колегама на својим факултетима/академијама, <http://www.ues.rs.ba/medjunarodna-saradnja/mobilnost-studentskog-i-nastavnog-osoblja/price-iz-mobilnosti/> подносећи уз то и извјештај руководством факултета/академије. По повратку студената са размјене у плану су инфодани који ће бити конципирани као информације из прве руке у вези размјена, али и као административно-технички сегмент реализације самих размјена и њихова доступност. Колеге који су обавили размјену су најбољи мотиватори за остале студенте, посебно када се узме у обзир да са практичне стране чују искуства везана за путовање, боравак, студирање и живот у страниј земљи. Ти инфодани ће у првом реду бити организовани на организационим јединицама чији су ти студенти чланови, а затим ће се та активност проширити и на друге организационе јединице.

Осим размјене наставног кадра кроз програме мобилности или билатералну сарадњу и службеници Канцеларије редовно прате и учествују на догађајима

релевантним за њихово усавршавање, стицање добре праксе и размјену искустава са колегама других универзитета из земље и иностранства. Тако су искориштене могућности које нуди програм Ерасмус+ за обуку особља, гдје кроз доласке колега, које се углавном баве међународном сарадњом, или кроз одласке службеника УИС-а, размјењују се искуства, добре праксе и контакти и ствара се мрежа која службама за међународну сарадњу корисно служи за унапређење сопственог рада. Кроз овај програм, служба за међународну сарадњу је била домаћин колегама из Румуније, Пољске, Француске и Шпаније, а њени службеници су посјетили колеге у Шпанији, Француској и Пољској. Документација у вези ових размјена је иста као и у случају наставног особља или студената, тј прописана је самим програмом и као таква похрањена у архиви службе, те је на упит доступна, а одабир службеника се обавља у складу са Правилником о међународној размјени.

Национална Ерамсус+ канцеларија је извршила мониторинг Ерасмус+ програма на Универзитетима у БиХ, те самим тим и на Универзитету у Источном Сарајеву, и том приликом пренијела искуства која, као централна Канцеларија на државном нивоу за Ерасмус+ програм, стиче кроз интеракцију са свим универзитетима и партнерским сродним канцеларијама широм Европе. Уз то, приликом организације инфодана, које та канцеларија обавља у БиХ, служба за међународну сарадњу и служба за науку, истраживање и развој увијек добију позив за учешће, а у прошлости смо чак пар пута били и домаћини тих догађаја. Такође, информације о организацији инфодана се шаљу факултетима да сви заинтересовани представници факултета/академија присуствују тим инфоданима.

Универзитет у Источном Сарајеву учествује и користи слједеће доступне програме за размјену особља и студената:

- Ерасмус+ КА1
- ЦЕЕПУС
- Конкурс МПК
- Билатералне споразуме са партнерским универзитетима
- Стипендије

За потребе промоције Универзитета урађена је брошура Универзитета која је доступна и у електронској верзији на линку <http://www.ues.rs.ba/doc/Univerzitet-u-Istocnom-Sarajevu-Brosura-Brochure.pdf>. Такође, урађен је Инфорамциони пакет (у двојезичном облику) који је од користи за све потенцијалне долазне студенте и наставнике, а налази се на линку www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2018/01/Practical-info-for-incoming-students-on-Serbian-language.docx

Урађен је и промотивни летак (двојезично), а служиће за промоцију Универзитета и упис на Универзитет и домаћих, али и иностраних студената.

Учешћима у размјени, научно-стручним конференцијама, пројектима, љетним школама, концертима, изложбама, протоколарним посјетама и сл. сви представници Универзитета, од студената, преко наставног особља и административног особља, до руководилаца организационих јединица, или самог факултета, врше непрекидну промоцију Универзитета у земљи и иностранству, те на тај начин доприносе видљивости и препознатљивости Универзитета у ширим просторним оквирима. Данас Универзитет у Источном Сарајеву има партнерске

односе са универзитетима из Европе, Азије, Африке и Јужне Америке, а на научно-стручној конференцији „Агросим- Agrosym“ учествују излагачи са свих континената.

Учешће факултета/ академије у ЕВРОПСКИМ ПРОГРАМИМА (ТЕМПУС, ЕРАСМУС+ КА2, ОСТАЛИ ПРОГРАМИ МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ – НАВЕДИТЕ КОЈИ) од 2015. године

Ови програм/ пројекти се разликују од научно-истраживачких пројеката које достављате у другом фолдеру. Немојте ове овдје наведене преклапати са њима, односно понављати.

2.7. Студенти

Да би обезбједио задовољавајући квалитет студената, Универзитет путем конкурса, према унапријед утврђеним и јавно објављеним критеријумима, врши селекцију пријављених средњошколаца, што обезбјеђује упис кандидата за које је утврђено да су својим успјехом у средњој школи и бројем освојених поена на пријемном испиту стекли довољан квантум знања за успјешно укључивање у процес наставе на студијске програме Универзитета.

Универзитет обезбјеђује једнакост студената у приступу студијским програмима. Сенат Универзитета доноси одлуку о расписивању конкурса за упис на студије, који поред осталог садржи услове за упис, мјерила за утврђивање редослиједа кандидата, поступак спровођења конкурса и начин и рокове за подношење жалби. Број студената за упис утврђује Сенат на основу приједлога организационих јединица, а коначно одобравање даје Министарство просвјете и културе, односно Влада РС. Конкурс за упис на студијске програме јавно се објављује.

Предвиђено је да се редослијед кандидата за упис у прву годину студија утврђује на основу општег успјеха постигнутог у средњем образовању и резултата постигнутог на пријемном испиту.

Студенти који су примљени и уписани на Универзитет улазе у уговорни однос са Универзитетом. Уговорним односом утврђују се права, обавезе и одговорности студената, услови студирања, права и обавезе Универзитета и организационих јединица према студентима и сва остала питања регулисана Статутом Универзитета и другим актима Универзитета. Облик и форму уговора прописује ректор Универзитета. Уговоре са студентима потписује декан факултета односно умјетничке академије, по овлашћењу ректора Универзитета. Након уписа на Универзитет, студенту се издаје студентска књижица (индекс).

Универзитет обезбјеђује равноправност и једнаке могућности студентима и забрањује и спречава сваки вид дискриминације по било којем основу (раса, боја коже, пол, сексуална оријентација, етничко, национално и социјално поријекло, језик, вјероисповјест, политичко или друго мишљење, и друго). На Универзитету је наставни процес организован на начин који свим студентима пружа једнаке могућности, што подразумијева обезбјеђивање адекватних услова студирања за студенте са инвалидитетом и уважавање разлика међу студентима.

Све организационе јединице Универзитета редовно издају Информатор за бруцоше или примјењују друге методе обавјештења и информисања будућих студената, о студијском програму, режиму студија, правима и обавезама студената и сл. Издавањем ових публикација и објављивањем основних информација о организационим јединицама и Универзитету уопште, обезбјеђује се да сви буду информисани о свим питањима везаним за студије, као и о организацији и раду Универзитета и његових организационих јединица, њихових органа и служби.

Универзитет је својим актима регулисао оцјењивање студената у испуњавању предиспитних обавеза и на испиту. Правилима студирања (I, II, III) је предвиђено да се рад и знање студента прати и да се оцјењује континуирано у току семестра и на завршном испиту. Евиденцију оцјењивања води стручна служба факултета/ академије. Студенту се додјељују поени за сваки издвојени облик провјере рада и

оцјене знања, у складу са ECTS правилима. У структури укупног броја поена, најмање 50% мора бити предвиђено за обавезне наставне активности у току семестра. У оквиру трајања наставног процеса у току сваког семестра (15 седмица наставе) могу се организовати редовне провјере и ванредна провјера знања у виду: тестова, квизова, диктата, конверзације и најмање два колоквија. Студенти су обавезни присуствовати свим провјерама знања.

Осигурање квалитета у оцјењивању студената остварује се редовним праћењем и контролом квалитета у оцјењивању и резултата оцјењивања и предузимањем корективних мјера у случају да су квалитет у оцјењивању и резултати оцјењивања испод стандардног нивоа квалитета.

Универзитет је успоставио правила о полагању испита која осигуравају пуну објективност у оцјењивању. Предвиђено је правило о јавности испита, као и правило о полагању испита пред испитном комисијом.

Стандарди професионалног понашања наставника према студентима предвиђени су Кодексом професионалне етике Универзитета.

Универзитет је путем самоевалуационог извјештаја обезбједио системско праћење и провјеру пролазности студената, по предметима, студијским програмима.

У складу са Законом о високом образовању Републике Српске и Статутом Универзитета студенти у пуној мјери учествују у одлучивању, активним учешћем њихових представника у Управном одбору, Сенату, Комитету за осигурање квалитета и другим тијелима неопходним за функционисање одређених сегмената Универзитета.

Интересе студената заступа студентско представничко тијело Студентски парламент чији чланови и руководство се бирају у складу са Законом о студентском организовању и Статутом Студентског парламента. Студентски парламент чине студентски представници студентских представничких тијела са свих организационих јединица Универзитета. Представнике студентских представничких тијела бирају студенти на изборима који се организују у току сваке академске године. У складу са Законом о студентском организовању чланови Студентског парламента укључени су у рад Уније студената РС која представља крвнo студентско представничко тијело на Републичком нивоу.

Важно је напоменути и редовне студентске евалуације електронским путем које се спроводе два пута годишње.

2.8. Простор, опрема и библиотечки ресурси

Универзитет у Источном Сарајеву и његове организационе јединице (факултети и академије) посједују све неопходне инфраструктурне ресурсе за несметано извођење наставног, научног и истраживачког процеса. Просторни капацитети, опремљеност и библиотечки ресурси у складу су са Уредбом о условима за оснивање и почетак рада високошколских установа и о поступку утврђивања испуњености услова.

Када је ријеч о просторним капацитетима Универзитет располаже са 23 139 m² корисног простора од чега 19 305 m² чине просторије за наставни процес односно учионице, амфитеатре и лабораторије.

У складу са Правилником о самовредновању и оцјени квалитета сваке године прати се адекватност свих ресурса који се налазе на Универзитету, његовим академијама и факултетима. На годишњем нивоу, а у складу са чланом 67. Закона о високом образовању, чланом 43. Статута Универзитета, чланом 17. Закона о рачуноводству и ревизији РС, чланом 9. Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза Универзитета у Источном Сарајеву врши се годишњи попис имовине Универзитета када се утврђује њена вриједност, функционалност, старост и ергономичност. На основу информација из пописа, Комисија оформљена у ову сврху даје приједлог отписа одговарајуће опреме и приједлог за набавку нове опреме на мјестима гдје је то неопходно.

Током провођења електронске анкете међу студентима, у складу са Правилником о студентском самовредновању и квалитету студија, студенти имају могућност да дају своју примједбу, похвалу и оцјену функционалности ресурса на свом матичном факултету/академији.

Израдом годишњег извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета који је обавезан за све факултете и академије као и сам Универзитет (у складу са Правилником о самовредновању и оцјени квалитета) кроз израду посебних табела, прате се показатељи стања свих области функционисања Универзитета и факултета/академија: студенти, простор, опрема, библиотека, наставно и административно особље. На основу овог систематичног приступа могућа је израда различитих показатеља ефикасности, односно индикатора, у било које вријеме. У прилогу су дате табеле за наставу, канцеларијски простор и библиотеку. Из табела за наставни процес и канцеларијски простор видљиво је у коликом обиму Универзитет располаже информатичком опремом, изражено у квантитативном облику.

Опремљеност Универзитета модерном информатичком и лабораторијском опремом нарочито је унапријеђена кроз пројекат „Модернизације Универзитета у Источном Сарајеву“ реализацијом прве и друге фазе Аустријског кредита укупне вриједности 17 милиона евра којег је обезбиједила Влада Републике Српске.

Разуђеност факултета и академија је основни разлог непостојања Универзитетске библиотеке. Овај сегмент организован је тако што сваки факултет и академија имају своју библиотеку са неопходном литературом на студијским програмима које факултети/академије изводе. Од 2007-08. године сви факултети и академије Универзитета ускладили су своје библиотечке ресурсе са условима прописаним Уредбом о условима за оснивање и почетак рада високошколских установа и о поступку извођења. Тренутно библиотеке на организационим јединицама Универзитета располажу са 151 820 библиотечких јединица док је број различитих наслова 100 694 (табела библиотечких јединица) Под библиотечким јединицама подразумијевају се научне књиге, научни часописи, зборници радова, научно-лексикографске и енциклопедијске публикације, научно-картографске и остале публикације као што су нпр. преводи, библиографске публикације, критичка издања и сл.

Поједине библиотеке Универзитета укључене су на Cobiss систем који омогућава размјену постојеће и набавку нове библиотечке грађе са свим државама прикљученим на Cobiss (Словенија, Македонија, Србија, Црна Гора, Бугарска и

Албанија). Све библиотеке прикључене су на EBSCO базу података у којој је доступан низ библиографских база, као и бројне базе са комплетним текстом радова из природних, хуманистичких, техничких, друштвених и биотехничких наука, биомедицине и здравства. Осим библиотекама, приступ овој бази имају сви студенти другог и трећег циклуса студија, као и наставници и сарадници Универзитета. Свјетао примјер на Универзитету је библиотека Правног факултета која има приступ највећој регионалној електронској бази правних прописа, судске праксе, стручних коментара правних прописа и правних модела Параграф лекс. Ова база обухвата правне системе Босне и Херцеговине, Републике Српске, Федерације БиХ, Брчко Дистрикта БиХ, Кантона Сарајево, Србије и Црне Горе. Особље запослено у библиотеци Правног факултета вршиће обуку студената за коришћење ове базе. Прикључења на домаће и регионалне системе факултети и академије обезбјеђују из властитих средстава, док кориштење иностраних база података носе Универзитет и факултети/академије солидарно.

На Универзитету у Источном Сарајеву континуирано се ради на поправљању библиотечког фонда и покушава се изнаћи системско рјешење за ово питање. У наредном периоду биће потребна већа финансијска издвајања за успостављање јединственог информационог система за библиотеке. Ово питање биће предмет разматрања у будућности.

Табела. Зграде факултета/ академије у којима се изводи дјелатност високог образовања

Табела. Просторије за наставни процес по факултетима/ академијама

Табела. Просторије за наставни процес – Универзитет укупно

Табела. Простор за библиотеке по факултетима и академијама

Табела. Простор за библиотеке – Универзитет укупно

Табела. Површина канцеларијског простора

2.9. Финансирање

Законско-правни основ за планирање, реализацију и извјештавање по Буџету Универзитета у Источном Сарајеву

- Закон о рачуноводству и ревизији (Службени гласник Републике Српске 94/15)
- Закон о буџетском систему Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, 121/12,52/14,103/15,15/16)
- Закон о трезору РС, (Службени гласник Републике Српске, бр. 28/13, 103/15)
- Закон о извршењу Буџета РС за 2017. годину, (Службени гласник Републике Српске, бр. 116/16)
- Правилник о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике, општина, градова и фондова (Службени гласник Републике Српске, бр. 98/16 и 115/17)

- Правилник о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, бр. 115/17),
- Правилник о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем (Службени гласник Републике Српске, бр. 45/16)
- Упутство о форми садржају и начину попуњавања образаца за трезорско пословање буџетских корисника (Службени гласник Републике Српске, бр. 10/17),
- Правилник о финансијском извјештавању буџетских корисника (Службени гласник Републике Српске, бр. 15/17)
- Упутство о изради годишњег обрачуна буџета и фондова за 2017. годину и
- Други прописи који су били на снази када је пословна промјена настала односно евидентирана.

Позиција Универзитета у Источном Сарајеву као буџетског корисника дефинисана је Правилником о критеријумима за стицање статуса буџетског корисника (Службени гласник РС , број 116/13 од 26.12.2013. године).

Универзитет у Источном Сарајеву послује преко рачуна посебних намјена за високо образовање у оквиру трезора Републике Српске, а све у складу са Законом о трезору Републике Српске.

Пословање Универзитета у Источном Сарајеву се финансира из средстава јавних прихода а дјелимично из властитих средстава , а у обавези је да свој финансијски план и извјештај о извршењу подносе Влади Републике Српске преко ресорног надлежног министарства, односно Министарства просвјете и културе Републике Српске.

Законом о извршењу буџета, Универзитету у Источном Сарајеву је дозвољено да стварају обавезе и да користе средства само за намјене и до висине расположивих средстава утврђених буџетом, као и да је дужан да средства утврђена у буџету користе руководећи се начелима рационалности и штедње.

Буџетски корисници који су укључени у трезорски систем пословања за унос и књижење буџетских и финансијских трансакција користе буџетско рачуноводствено поље у складу са Правилником о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за кориснике прихода буџета Републике.

Универзитет се финансира из сљедећих извора

- Буџет Фонд 01 – Јавни приход
- Властити приходи Фонда 02
- Приходи гранта Фонда 03

Структура расхода Фонд 01

Из Буџета се финансирају плате стално запослених, накнаде за превоз, трошкови плата гостујућих професора и дио трошкова по основу коришћења роба

и услуга, као и трансфер између буџетских организација за Православни Богословски факултет „Свети Василије Острошки“ у Фочи за исплату плата.

Структура прихода Фонд 02

Приходи од накнада које плаћају студенти односе се на накнаде које плаћају студенти првог циклуса, а то су школарине, административни трошкови за упис семестра, накнаде за неположене испите коју плаћају студенти који обнављају годину и накнаде за обнову апсолвентског стажа, накнаде за комисијске испите, накнаде за признавање диплома и положених испита за студенте који прелазе са других факултета ради наставка школовања, накнаде за штампање диплома, накнаде за уписни материјал и индексе, накнаде за полагање пријемног испита, осигурање, пријаве испита за прва три пута изласка на испит, пријаве испита четврти и сваки следећи пут, издавање свих увјерења након престанка статуса студента.

Структура прихода Фонд 03

Приходи фонда 03 односе се на приходе од грантова из земље и иностранства и ту се евидентирају углавном приходи од пројеката финансирани од Министарства науке и технологије РС и међународних пројеката, као и приходи од локалних заједница.

2.10. Статистички подаци

3. Провођење самовредновања и оцјене квалитета

Извјештај о самовредновању и оцјени квалитета израђен је у складу са Правилником о самовредновању и оцјени квалитета којим је Универзитет уредио структуру извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета, као и поступање и мјере по спроведеном поступку самовредновања и оцјене квалитета. Основни циљеви због којих се проводи самовредновање и оцјена квалитета на Универзитету у Источном Сарајеву су:

- Израда свеобухватног извјештаја о стању квалитета,
- Обезбјеђење услова за спољашњу евалуацију,
- Припрема Универзитета за процес акредитације, и
- Допринос изради и ревизији стратешких докумената Универзитета.

Израда овог извјештаја о самовредновању имао је за циљ припрему Универзитета као високошколске установе за процес реакредитације.

Самовредновање и оцјена квалитета се проводи сваке године, крајем календарске године (доступни ранији извјештаји).

3.1. Комисија за самовредновању и оцјену квалитета

Универзитетску комисију за провођење поступка самовредновања и оцјене квалитета именовано је Сенат одлуком на својој редовној сјединици, који је обавезао комисију да сачини јединствен извјештај о самовредновању и оцјени квалитета. Комисију су сачињавали проф. др Дејан Бокоњић, мр Ненад Марковић, Јелена Гиговић и студент Душан Симанић.

Именовање универзитетске комисије представља стандардан поступак у складу са Правилником о самовредновању и оцјени квалитета, односно Универзитет и све организационе јединице сваке године морају да формирају своје комисије које ће бити задужене за израду извјештаја. Свака комисија мора обавезно да укључује представнике наставног особља, администрације и студената, као интерних корисника Универзитета (члан 6. став 2 горе поменутог правилника, и члан 8. став 2).

3.2. Поступак самовредновања и оцјене квалитета

Све организационе јединице су у складу са редовним планом започеле израду извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета за 2018. годину крајем 2018. године. Извјештај о самовредновању и оцјени квалитета је урађен у складу са стандардизованим универзитетским табелама и критеријумима за акредитацију високошколских установа првог и другог циклуса што представља новину, јер су стари критеријуми промјењени крајем 2016. у нову групу критеријума.

Стални надзор над израдом и контакт са свим службама и организационим јединицама је константно постојао, јер је циљ Универзитета био израдити и предати квалитетан извјештај о самовредновању и оцјени квалитета Универзитета и студијских програма.

4. Критеријуми за акредитацију високошколских установа у БиХ

4.1. КРИТЕРИЈУМ 1: Политика обезбјеђивања квалитета

1.1 Високошколска установа дефинише своју визију и мисију којима дјелотворно води своје активности. Визија и мисија су израђене и ревидиране у консултацијама са релевантним заинтересованим странама и јавно су доступне.

Универзитет је посједовао Стратегију развоја креирану за средњорочни период 2007-2013. Првобитно је ова стратегија била креирана за период од 2007-2012, да би одлуком руководства била продужена за још једну годину – 2013, што је одобрено и верификовано на сједници Сената Универзитета одлуком број 01-С-171-IX/12 од 16.05.2012. године. Стратегија развоја 2007-2013 је произашла из документа План институционалног развоја Универзитета 2003-2008 који је донешен за вријеме рада другог ректора Универзитета проф. др Борише Старовића (2000-2005), и у потпуности је била сагласна са планом рада ректора проф. др Митра Новаковића (2008-2014). Велики утицај на доношење те стратегије, која иначе представља прву званичну стратегију Универзитета (2007-2013), имао је извјештај о екстерној евалуацији од стране Европске Универзитетске Асоцијације (ЕУА) који је урађен 2004. године, а који је дао прецизне упуте Универзитету у процесу прикључивања Европском простору високог образовања у складу са важећим Болоњским принципима и процесу интеграције Универзитета.

Стратегијом развоја 2007-2013 били су дефинисани **мисија** (8 стр.), **визија** (9 стр.), SWOT анализа (10 стр.), стратешки циљеви и задаци (12 стр.), као и термински планови провођења активности (34 стр). Стратегијом развоја 2007-2013 било је дефинисано 12 стратешких циљева и 66 припадајућих показатеља успјешности односно индикатора.

На основу све чешћих промјена захтјева окружења праћено подршком измјене радне легислативе, технолошким унапређењима, потребама информатизације, али и истеком претходне стратегије, руководство Универзитета одлучило је да покрене

израду нове и боље стратегије која ће бити логичан слијед претходне, а истовремено с тежњом успостављања континуитета модернизације Универзитета. Ректор Универзитета 20.06.2013. године формира Комисију за израду Нацрта Стратегије, одлуком 01-1613/13 у сљедећем саставу: проф. др Стеван Трбојевић, предсједник Комисије, проф. др Радослав Грујић, проф. др Дејан Боконић, проф. др Борис Брајовић, проф. др Митар Перушић, проф. др Ранко Божичковић, проф. др Љубиша Владушић, Војислав Шука, дипл. пр., Вера Мацура, дипл. ек., Равијојла Ђуричић, дипл. пр., и мр Ненад Марковић.

Комисија се састала укупно три пута, након чега је Стратегија развоја Универзитета 2015-2019 усвојена од стране Сената Универзитета одлуком 01-С-698-V/15 од 25.11.2015. године. Током јавне расправе одржани су састанци са Студентским парламентом који је дао пристанак оваквој стратегији, али и састанци са представницима свих општина у оквиру којих функционише Универзитет у Источном Сарајеву. Разматране су могућности подршке локалних заједница реализацији постављених стратешких и оперативних циљева.

На првим састанцима Комисије за развој стратегије усвојен је Радни приједлог Плана активности израде документа „Стратегија развоја Универзитета у Источном Сарајеву“ са ходограмом активности и са оквирним приједлогом садржаја Стратегије. Дефинисане су сљедеће активности:

1. Организација, дефинисање методологије и уводне активности
2. Анализа стања Универзитета
3. Израда SWOT и PEST анализе Универзитета
4. Приједлог Мисије и Визије Универзитета
5. Приједлог стратешких циљева Универзитета
6. Приједлог специфичних циљева Универзитета
7. Прикупљање приједлога програма, пројеката и мјера
8. Израда плана имплементације стратегије
9. Дефинисање приједлога плана мониторинга и евалуације
10. Комплетирање документа Нацрт Стратегије развоја Универзитета у Источном Сарајеву
11. Усвајање Стратегије развоја Универзитета у Источном Сарајеву.

Анализа стања Универзитета израђена је на основу Извјештаја о самовредновању и ојени квалитета Универзитета за 2013. и 2014. годину са квалитативним и квантитативним показатељима. На основу анализе стања Универзитета, која приказује тренутно стање у појединим областима у ширем смислу односно даје основу за процјену, на основу SWOT анализа организационих јединица Универзитета (факултета и академија), и заједничких напора кључних интересних група и појединаца Универзитета, као и спољашњих експерата (PEST анализа), који су комисијским и личним радом дошли до релевантних података и анализа, урађена је закључна универзитетска SWOT анализа, односно анализа основних снага, слабости, могућности и пријетњи са којима се суочава Универзитет у Источном Сарајеву као организација.

У стратегији развоја 2015-2020 утврђени су мисија (57 стр.), визија (58 стр.), вриједности (58 стр.), стратeгијски циљeви или теме на слици 20. на страници 63, затим на страницама 64-69 приказане су стратeгијске мапе са оперативним циљевима, мјерама, циљним вриједностима и иницијативама. Представници

студентског парламента су учествовали у прегледу Стратегије развоја и упутили сагласност на предложену стратегију путем одговарајућег документа. У поступку одређивања будућих праваца развоја Универзитета одржавани су различити састанци са представницима привредних организација као и са представницима општина. На свим тим састанцима наглашавано је да је Универзитету веома битно мишљење послодаваца и упућивање њихових сугестија на развој Универзитета. Такође им је упућивана стратегија развоја како би своје коментаре доставили Универзитету. У сваком случају Универзитет је у поступку израде своје Стратегије консултовао све заинтересоване стране: студенте, наставнике, као и привредне организације, представнике општина. Одржани састанци и доступни линкови који су прикупљени:

- а) <http://www.ues.rs.ba/2017/12/15/u-istocnom-sarajevu-odrzan-sastanak-predstavnikauis-a-sa-predstavnicima-vlasti-iz-istocnog-dijela-republike-srpske/>
- б) <http://www.ues.rs.ba/2017/12/15/odrzan-okrugli-sto-znanje-kaorazvojnansasa/>
- в) <http://www.ues.rs.ba/2017/12/08/u-bijeljini-odrzan-sastanak-rukovodstva-univerzitetau-istocnom-sarajevu-sa-predstavnicima-vlasti-oprioritetimazarvojaniverziteta/>
- г) <http://www.ues.rs.ba/2017/07/31/vukovic-univerzitet-stub-opstanka-i-razvoja-grada/>
- д) <http://www.ues.rs.ba/2017/02/16/predstavnicuiis-a-i-lokalne-vlasti-oupisnoj-politici-za-20172018-akademsku-godinu/>
- ђ) <http://www.ues.rs.ba/2016/06/27/sastanak-predstavnikauis-a-sa-rukovodstvom-podrucne-privredne-komore-trebinje-i-privrednicimaregije-istocna-hercegovina/>
- е) <http://www.ues.rs.ba/2016/06/23/sastanak-sa-privrednicimairistocnog-sarajeva-i-predstavnicimapodrucne-privredne-komore/>
- ж) <http://www.ues.rs.ba/2016/05/13/kapacitete-univerziteta-prilagoditipotrebamaprivrede/>
- з) <http://www.ues.rs.ba/2016/05/12/sastanak-sa-predstavnicimappk-bijeljina-i-privrednicimabijeljinskog-podrucja/>
- и) <http://www.ues.rs.ba/2016/04/23/potpisan-protokol-osaradnji-sa-privrednim-komorama/>
- ј) <http://www.ues.rs.ba/2016/04/23/foca-uskladitipravce-razvojaniverziteta-sapotrebamalokalnezajednice/>
- к) <http://www.ues.rs.ba/2016/04/23/unaprijediti-saradnju-univerziteta-i-lokalnih-zajednica/>

С обзиром да је стари сајт угашен, линкови о обављеним састанцима током 2014. и 2015. године нису доступни. Универзитет гарантује чињеницу да свако руководство организује састанке са различитим привредним организацијама и представницима општина на којима разматра питања везана за дипломирани кадар, будуће правце развоја и остварење могућих видова сарадње.

Свака донешена стратегија, поред стратегије развоја 2015-2020, посједује своје стратегијске циљеве, оперативне циљеве, мјере, циљне вриједности и иницијативе.

Стратегија људских ресурса за истраживаче је дефинисала стратешке циљеве на страницама 6,7 и 8 документа Приступ и методологија у оквиру стратегије људских ресурса за истраживаче. У документу акциони план видљиви су стратешки циљеви и за њих везане активности, резултати, кључни индикатори, одговорности и приоритетне активности обојене у црвено. И изради овог документа консултовано

је интерно особље претежно, и то детаљно испитивање свих наставника и сарадника путем упитника, анкетно испитивање великог броја доктораната на Универзитету, анализа доступне документације на универзитетском, ентитетском и државном нивоу. Детаљно је стратегија представљена више пута на различитим састанцима у ректорату, као и на појединим факултетима, као правац развоја и прихватања европске повеље и принципа.

Стратегија интернационализације дефинише стратегијске циљеве на страници 43, а након тога у акционом плану детаљно објашњава оперативне циљеве, индикаторе, циљне вриједности, активности, буџете и одговорности. У изради стратегије учествовало је претежно интерно особље, представници факултета/ академија, чланови Сената који су и усвојили поменути Стратегију, а такође и студенти чланови Сената. Иначе, студенти су крајњи корисници користи које треба да донесу резултати дефинисане стратегије.

Стратегија комуникације с јавношћу детаљно дефинише стратегијске циљеве за ову област заједно са осталим припадајућим стратегијским елементима на страници 6 и 7. С обзиром да представља изразито интерни документ који описује односе са јавношћу нису консултоване остале заинтересоване стране изван Универзитета.

Осим стратегије развоја за коју је примјењена метода Balanced Scorecard-а у стратегијском планирању за све остале стратегије примјењену су прилагођене методе стратегијског планирања заснованог на документу Модел стратешког планирања.

Како је наглашено у првом критеријуму свака стратегија дефинише начин реализације и мониторинга активности у правцу осигурања испуњења стратегијске платформе. У том критеријуму описано је тачно гдје се налазе мониторинг активности.

У сваком случају, интерна провјера било којег сегмента рада Универзитет је могућа путем документа Поступак унутрашње провјере квалитета до које долази након што се установи потреба за одређеном реформом или унапређењем одговарајућег сегмента. За сада никаква ревизија стратегије није планирана (што не значи да се неће десити у будућем периоду).

1.2. Високошколска установа има дјелотворан систем и процедуре за провођење, праћење и даљи развој своје стратегије и акционих планова. Високошколска установа израђује и редовно ревидира своју стратегију, у консултацијама са свим релевантним заинтересованим странама. Стратегија се формално усваја и јавно је доступна. Она се односи на наставни процес, истраживачки рад/ развој умјетности и допринос развоју друштва, укључујући конкретне и оствариве стратешке циљеве и активности високошколске установе.

Универзитет у Источном Сарајеву посједује документ Политика осигурања квалитета (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/uis-politika-kvaliteta.pdf>), донешен од стране Сената 2011. године. Примјењује се у свим процесима на Универзитету, организационим јединица, односно студијским програмима, дефинисаним шематски у Правилнику о осигурању квалитета

(<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/Pravilnik-o-osiguranju-kvaliteta-1.pdf>, страница бр. 4) и дескриптивно у документу процеси универзитета (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2018/01/Procesi-Univerziteta.pdf>). Политика осигурања квалитета обухвата цјелокупну документацију Универзитета која се односи на унапређење квалитета рада свих специфичних сегмената у наставном, истраживачком и умјетничком, као и у логистичким секторима (видјети линкове са документацијом Универзитета доступну на <http://www.ues.rs.ba/o-univerzitetu/akti-univerziteta/>, <http://www.ues.rs.ba/osiguranje-kvaliteta/propisi-i-dokumenti/>, <http://www.ues.rs.ba/povelja-i-kodeks/>).

Статут Универзитета представља кључни документ који регулише функционисање Универзитета (<http://www.ues.rs.ba/o-univerzitetu/akti-univerziteta/statut/>) и који дефинише осигурање квалитета као сегмент функционисања Универзитета (страница 46, члан 163). Правилник о осигурању квалитета дефинише детаљније област осигурања квалитета, поступке, улогу органа и остале надлежности и задатке (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/Pravilnik-o-osiguranju-kvaliteta-1.pdf>). Сви правилници и процедуре доносе се у сврху побољшања квалитета и доступни су јавно на веб страници у актима Универзитета и у осигурању квалитета прописима и документима.

У Стратегији развоја Универзитета 2015-2020 осигурање квалитета је дефинисана стратегијска анализа (SWOT и PEST) стратегијска платформа на којој се заснивају сви стратегијски циљеви/ теме Универзитета (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/12/Strategija-razvoja-2015-2020.pdf>, страница 62. слика). Сви факултети и академије су израдили акционе планове који представљају саставни дио Стратегије развоја, а у којима су факултети и академије навели стратешке приоритете за наредни период који се односе одвојено на сваку организациону јединицу посебно. Доношење Стратегије у надлежности је Сената Универзитета што је дефинисано Статутом Универзитета чланом 34. тезом 2. До сада је уобичајена појава да се за израду било које стратегије формира тим који предлаже прву верзију стратегије, која се касније допуњава и ревидира на сједници Сената и на крају обавезно усваја као важећи документ за конкретну област и период на који се односи. Реализација, мониторинг и евалуација су дефинисани у оквиру стратегије развоја на страници 70. Детаљније, начин мониторинга и евалуације се заснива на процјени ефикасности мјера, њиховог достизања циљних вриједности или таргета и реализације активности односно иницијатива.

Сваки стратегијски циљ или тема је подијелјена у 4 перспективе које подржавају свеобухватност функционисања на начин да се сагледа финансијска, корисничка, перспектива интерних процеса и учења и рата. За сваку перспективу су израђене мјере и иницијативе директно из стратегијске платформе и приказа стратегијских мапа посебно за сваки стратегијски циљ односно тему. Стратегијско планирање на Универзитету дефинисано је Моделом стратешког планирања, који претпоставља кључне области које терба да се уваже у доношењу било које врсте стратегије.

Стратегија људских ресурса за истраживаче у складу са принципима европске повеље за истраживаче и кодекса за запошљавање истраживача је усвојена 11.11.2016. године, касније је допуњавана 23.02.2017. године и поново усвојена са

мониторинг системом по захтјеву Европске Комисије, а нешто касније и службено одобрена од стране Европске комисије уручивањем логотипа “HR excellence in research”. Кориштење овог логотипа је омогућено у наредне 3 године, а касније ће Универзитет посјетити делегација Европске комисије с циљем екстерне евалуације усвојене стратегије људских ресурса за истраживаче и процјене њене ефикасности. Након њиховог екстерног извјештаја одлучиће се да ли логотип остаје и даље на Универзитету или се одузима. Стратегија је доступна на горњем линку и сачињавају је сљедећи документи: приступ и методологија, резултати онлајн истраживања, статистика истраживања, интерна анализа, акциони план, акциони план и гантограм, мониторинг систем, одлуке о усвајању. На дну овог линка видљиво је колико институција из Босне и Херцеговине посједује овај логотип. Доношење ове стратегије прописано је документацијом Европске комисије на сајту Euraxess. Предложена методологија је морала бити у потпуности испоштована како би се стекли услови за кандидатуру и прихватање наше стратегије. На линку стратегије људских ресурса је видљив посебан документ који се односи на мониторинг систем стратегије, у којем је експлицитно наведено када и како треба да се спроведе ревизија и процјена ефикасности ове стратегије.

Доношење Стратегије интернационализације 2018-2023 је регулисано формирањем тима, израђеном стратегијом, одлуком о усвајању. Мониторинг систем је јасно прописан на страници 74. стратегије.

Генерални закључак по питању доношења и ревидирања стратешких докумената. Универзитет свој пут гради изградом кључних стратешких докумената као што је у првом реду Стратегија развоја, затим и остале врсте донијетих стратегија, одвојено по различитим областима. Оно што је важно то је да ниједна стратегија не смије одступати од Стратегије развоја 2015-2020, једноставно мора бити у складу са кључним прокламованим циљевима. Политика Универзитета по овом питању ће да се гради и даље на начин да је универзитету неопходан и већи број различитих стратегија како би се сваки сегмент функционисања активирао по питању подизања ефикасности. Оно што је проблем тренутно на Универзитету то је процјена ефикасности донешених стратегија. Управо из тог разлога се у горе поменутих стратегијама формирају специјалне комисије за ревизију стратегија, јер специјално одјељење или канцеларија за стратегијски менаџмент не постоји. Прва процјена ефикасности десиће се са Стратегијом развоја 2015-2020 када ће се обавити специфична анализа стања свих стратегијских и оперативних циљева са донешеним мјерама и иницијативама. У исто вријеме процјена ефикасности Стратегије људских ресурса за истраживаче ће се десити прије доласка комисије за екстерну евалуацију именовану од стране Европске комисије.

1.3. Високошколска установа има формално дефинисану и јавно доступну политику и процедуре за унутрашње обезбјеђивање квалитета, које обухватају и јасне одговорности. Те процедуре су у складу са стратегијом високошколске установе.

1.4. Унутрашње обезбјеђивање квалитета користи мишљења унутрашњих и спољашњих заинтересованих страна, те податке из информационих и система за праћење и евалуације.

Универзитет у Источном Сарајеву посједује документ Политика осигурања квалитета (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/uis-politika-kvaliteta.pdf>), донешен од стране Сената 2011. године. Примјењује се у свим процесима на Универзитету, организационим јединица, односно студијским програмима, дефинисаним шематски у Правилнику о осигурању квалитета (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/Pravilnik-o-osiguranju-kvaliteta-1.pdf>, страница бр. 4) и дескриптивно у документу процеси универзитета (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2018/01/Procesi-Univerziteta.pdf>). Политика осигурања квалитета обухвата цјелокупну документацију Универзитета која се односи на унапређење квалитета рада свих специфичних сегмената у наставном, истраживачком и умјетничком, као и у логистичким секторима (видјети линкове са документацијом Универзитета доступну на <http://www.ues.rs.ba/o-univerzitetu/akti-univerziteta/>, <http://www.ues.rs.ba/osiguranje-kvaliteta/propisi-i-dokumenti/>, <http://www.ues.rs.ba/povelja-i-kodeks/>).

Статут Универзитета представља кључни документ који регулише функционисање Универзитета (<http://www.ues.rs.ba/o-univerzitetu/akti-univerziteta/statut/>) и који дефинише осигурање квалитета као сегмент функционисања Универзитета (страница 46, члан 163). Правилник о осигурању квалитета дефинише детаљније област осигурања квалитета, поступке, улогу органа и остале надлежности и задатке (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/Pravilnik-o-osiguranju-kvaliteta-1.pdf>).

Између осталих, могу се поменути и сљедећи документи у служби политике осигурања квалитета односно у служби унапређења квалитета рада Универзитета: Правилник о самовредновању и оцјени квалитета (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/uis-pravilnik-o-samovrednovanju-i-ocjeni-kvaliteta-30-12-2016.pdf>), Поступак извођења мјера за побољшање квалитета рада на Универзитету (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/uis-postupak-izvodjenja-mjera-za-poboljsanje.pdf>), Поступак унутрашње провјере квалитета (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/postupak-unutrasnje-provjere-kvaliteta.pdf>), Правилник о студентском вредновању квалитета студија (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/pravilnik-o-studentskom-vrednovanju-kvaliteta-studija.pdf>), Стратегија развоја 2015-2020 (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/12/Strategija-razvoja-2015-2020.pdf>), Правилник о међународној размјени (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2018/01/Pravilnik-o-medjunarodnoj-razmjeni.pdf>), Правилник о стручној пракси студената (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2018/01/Pravilnik-o-studentskoj-praksi.pdf>), Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/uis-pravilnik-o-disciplinskoj-i-materijalnoj-odgovornosti-zaposlenih-na-UIS-1.pdf>), Стратегија људских ресурса за истраживаче (<http://www.ues.rs.ba/povelja-i-kodeks/>), и сл.

Сви поменути документи у служби су студијских програма, факултета и академија, односно Универзитета у цјелини.

Организациона и управљачка структура је детаљно објашњена правилником о организацији и систематизацији радних мјеста усвојеним од стране Управног одбора, на страницама од 2 до 5 гдје је шематски приказана, и касније дескриптивно од странице 6 за сваку службу. Правилником о унутрашњој организацији и

систематизацији радних мјеста уређена је унутрашња организација рада Универзитета у Источном Сарајеву, систематизација радних мјеста са описом послова који се обављају, посебним условима које запослени треба да испуњавају за обављање послова на радном мјесту, број извршилаца као и друга питања од значаја за рад и функционисање Универзитета, са организационом шемом. Статутом Универзитета (организација Универзитета, члан 19.) и Законом о високом образовању Републике Српске (организација високошколске установе, члан 58.) успостављен је организациони систем управљања и руковођења, јасно су дефинисане улоге и надлежности управних и руководећих тијела, начин избора управног одбора, ректора, проректора, директора менаџера, генералног секретара, вијећа организационе јединице и декана, уређени су права и обавезе Универзитета према оснивачу, основе организације, органи и начин рада, права и обавезе организационих јединица, обављање наставно-научног, научноистраживачког, стручног или умјетничког рада, поступак избора у академска звања, начин остваривања права и обавеза особља и студената, организовање особља и студената, осигурање квалитета, јавност рада, евиденције и јавне исправе, признавање страних високошколских исправа и вредновање страних студијских програма, финансирање Универзитета, као и друга питања од значаја за рад Универзитета.

Универзитет има формално тијело за осигурање квалитета које се назива Комитет за осигурање квалитета чија је улога, одговорности и активности јасно дефинисано Статутом Универзитета (члан 165.) и Правилником о осигурању квалитета (чланови 9-12.). Рад Комитета за осигурање квалитета уређен је Пословником о раду Комитета за осигурање квалитета. Чланове Комитета именује Сенат Универзитета на приједлог факултета и академија, а мандат чланова је уређен пословником.

Административна и техничка подршка Комитету за осигурање квалитета је Канцеларија за осигурање квалитета чије су одговорности и активности дефинисане Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста (стр. 19, 46 и 47) и Правилником о осигурању квалитета (члан 13).

На организационим јединицама дјелују координатори за осигурање квалитета (који се именују на сједницама вијећа организационих јединица – одлуке о именовањима), а чија је улога описана у Правилнику о осигурању квалитета (члан 17), а који функционишу у складу са активностима које поднесе Комитет за осигурање квалитета и по налогу декана организационе јединице. Њихов рад организује и координише Канцеларија за осигурање квалитета. За потребе спровођења различитих вредновања на организационим јединицама образују се Комисије на начин описан у Правилнику о осигурању квалитета (члан 18-23). Те Комисије координишу и спроводе програме самовредновања и оцјене квалитета као и поступке спровођења евалуације наставе и услова рада од стране студената, и дјелују у правцу унапређења културе квалитета у подручју:

- самовредновања и оцјене квалитета,
- учешћа студената у праћењу квалитета рада,
- развоја индикатора квалитета.

Комисије за осигурање квалитета на факултетима и академијама су Комисије за израду извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета (Правилник о

самовредновању и оцјени квалитета, члан 6 и 8), и Комисије за спровођење студентске анкете (Правилник о студентском вредновању квалитета студија, члан 7 и 9).

Подаци се прикупљају организовано и систематски с обзиром на постојање интерног система за осигурање квалитета.

Самовредновање и оцјена квалитета (самоевалуације) се проводе једном годишње крајем календарске године, што је у складу са Правилником о самовредновању и оцјени квалитета, чланом 5. Форма и садржина извјештаја које достављају организационе јединице у складу су са чланом 12. истог Правилника. Сви факултети достављају своје извјештаје Канцеларији за осигурање квалитета која те извјештаје обједињује у универзитетски, али и шаље корекције факултетима и академијама уколико је потребно. На основу свих тих података који се достављају креира се универзитетски Извјештај о самовредновању и оцјени квалитета (доступни на веб страници) и Индикатори. Универзитетски рачунарски центар покренуо је активности генерализације података који се могу генерисати директно из информационог система, али процес није довршен системски да се сви подаци могу генерисати. Успјех на овом пољу представља електронски картон научног радника <http://enir.ues.rs.ba/> унутар којег сви наставници и сарадници попуњавају своје научно истраживачке резултате, а касније се групишу на нивоу Универзитета. Током посјете биће детаљно представљен еНИР са увидом у апликацију, у коју приступ имају само наставници и сарадници Универзитета. Упутство за еНИР је такође израђено и доступно. Подаци из извјештаја о самовредновању се користе за различите намјене, за израде различитих стратегија, идентификацију тренд анализа, као и за будуће правце развоја који се израђују стратегијама. По први пут је 2016. године израђен документ Индикатори 2016. који су представљени са 11 кључних показатеља за разлику од ранијих година када је Сенату достављано преко 150 страница различитих индикатора. Данас имамо Индикаторе за 2017. годину и 2018. годину. Путем ових извјештаја анализира се наставни сектор, истраживачки и умјетнички сектор, анализе студијских програма по различитим основама, библиотеке, простор, особље и структура студената.

Подаци о студентском анкетирању се такође организовано прикупљају. Студенти електронски попуњавају анкету, извјештаји се креирају на нивоу факултета и академија, као и на нивоу Универзитета. Поступање по анкети дефинисано је Правилником о студентском вредновању квалитета студија, чланом 15. Електронска апликација студентске анкете омогућава груписање података на нивоу организационих јединица, као и на нивоу Универзитета. С обзиром да је стриктно прописано ко има увид у анкету, на лицу мјеста током процеса акредитације биће приказани детаљи.

Анализа незапослених дипломираних студената је проведена у 2014. години уз помоћ Завода за запошљавање Републике Српске које једино посједује овакву врсту података. .

Анализа послодаваца урађена први пут систематски на нивоу Универзитета у децембру 2017. године.

1.5. Систем унутрашњег обезбјеђивања квалитета је усмјерен ка сталном унапређењу високошколске установе и пружа подршку побољшању наставног процеса, истраживачког рада/ развоја умјетности, доприносу развоју друштва и управљачким и административним процесима.

Универзитетска политика осигурања квалитета не одражава однос између наставног и истраживачког рада, већ Универзитет у институционалном контексту и стратешкој оријентацији наглашава и наставни и истраживачки процес као интегралне, најважније и незамјењиве сегменте свог функционисања. Правилник о осигурању квалитета је описао шематски све процесе на Универзитету у Источном Сарајеву у оквиру члана 7. (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/Pravilnik-o-osiguranju-kvaliteta-1.pdf>) гдје је видљиво да су наставни и истраживачки процес међусобно независни, али и да се преплићу. Комитет за осигурање квалитета је усвојио системске процесе Универзитета, гдје је за сваки описао одговорну функцију, системске активности процеса, системска интерна документа процеса и остала документа процеса (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2018/01/Procesi-Univerziteta.pdf>).

Стратегијом развоја Универзитета објашњен је контекст функционисања организације (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/12/Strategija-razvoja-2015-2020.pdf>), истакнути су наставни и истраживачки стратешки и оперативни циљеви као саставни дио стратегије и за сваки од њих описане су мјере, циљне вриједности, активности и буџети. Стратегија развоја Универзитета односи се и на Универзитет, факултете и академије, као и студијске програме. Два стратегијска циља односно двије стратегијске теме везане су за наставу и за истраживање (види стр. 62 горе наведеног линка). У суштини, основ рада Универзитета је настава и истраживање и у потпуности је све базирано на јачању и повезивању ових сегмената.

Истраживачки сектор је наглашен усвојеном Стратегијом људских ресурса за истраживаче (<http://www.ues.rs.ba/povelja-i-kodeks/>) путем које се планира примјена принципа и начела Европске повеље и кодекса за истраживаче, затим истраживачки сектор је наглашен Правилником о докторским студијама (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/uis-pravilnik-o-studiranju-na-doktorskim-studijama.pdf>), Правилником о раду НИР центара (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/uis-pravilnik-o-radu-naucno-istrazivackih-centara.pdf>), прикупљањем научно истраживачких и умјетничких резултата (<http://enir.ues.rs.ba/>).

Развој и усавршавање наставног особља обавезно обухвата и константан научно-истраживачки и умјетнички рад. Настава се спроводи према утврђеним наставним плановима и програмима, али наставници и сарадници одређена знања до којих су дошли научно истраживачким и умјетничким радом укључују у наставни процес у оној мјери у којој им наставни планови и програми омогућавају, узимајући у обзир научну област у којој су сазнања о одређеној теми проширена истраживањем. Резултати добијени у оквиру досадашњих спроведених истраживања дала су допринос расвјетљавању различитих проблема истраживања у одређеним областима и унаприједила наставни процес у одређеној мјери. Једном

рјечју, наставни процес и научно истраживачки и умјетнички рад се узајамно преплићу и допуњују.

Како је научно-истраживачки и умјетнички рад саставни дио радног ангажмана (неопходан за избор у више звање – Правилник о поступку и условима избора академског особља <http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/uis-pravilnik-o-postupku-i-uslovima-izbora-akademskog-osoblja.pdf>) запослених на организационим јединицама/ Универзитету он се организује као дио радног односа запослених.

Организационе јединице и Универзитет подржавају научно истраживачки и умјетнички рад, као и стручно усавршавање наставног особља, обезбеђујући услове за спровођење научно истраживачких и умјетничких активности у складу са материјалним и другим могућностима.

Поједине организационе јединице немају довољно финансијских средстава потребних за стручно усавршавање наших асистената и сарадника у њиховом напредовању у виша звања. Сви запослени, али и факултети и академије се пријављују на конкурсе Министарства науке и технологије Републике Српске за израду пројеката (слободне теме и тематски пројекти), организовање научно стручних, умјетничких скупова, аплицирање на конкурсе за стипендије за израду магистарских и докторских теза, али и друге фондове као што су TEMPUS, IPA фондови, Ерасмус+ и сл. Сви они дају изузетну подршку научно истраживачком и умјетничком раду Универзитета.

Истраживачка подручја која су до сада била у фокусу са имплементацијом различитих пројеката видљива су у извјештају Канцеларије за науку, истраживање и развој за нпр. 2017. годину, на страници 3 могуће је одабрати међународне пројекте или националне пројекте који су били предмет реализације различитих пројеката, а у оквиру којих се истичу: студијски програм машинство (интеграција и валидација практичних предузетничких способности у инжињерству 7 стр.), студијски програм туризам и хотелијерство (културни туризам 11 стр.), студијски програм специјална едукација и рехабилитација стр 18, унапређење универзитетских услуга (интернационализације, квалификационог оквира и наставног процеса, истраживачког сектора), студијски програм педагогија (рад са студентима са инвалидитетом), студијски програм хемијско инжињерство и технологија 56 стр, на страници 111 видљив је фокус на студијски програм индустријски менаџмент, пословна економија, разредна настава, електроника, пољопривреда, медицина, стоматологија, српски језик и књиженост, математика, саобраћај. Наиме у сваком извјештају Канцеларије за НИР видљива је анализа свих пројеката по областима.

Систем осигурања квалитета са свим својим компонентама, структуром и ангажованим људским ресурсима је успостављен како би се допринијело развоју регије на којој Универзитет егзистира. Циљ је да се подигне квалитет наставног и истраживачког процеса на такав ниво који би омогућио да дипломирани студенти своја квалитетна знања примјене у привредним организацијама у регији и на тај начин допринесу опстанку и Универзитета и градова у источном дијелу Републике Српске. Уколико се узме у обзир пад броја становника са уписом мањег броја дјеце у основне, средње школе и факултете/ академије, онда се развој и подизање квалитета Универзитета намеће као логичан позадински циљ свих запослених и

организационих јединица који га чине. С друге стране, сви административни и управљачки процеси усмјерени су на осигурање квалитета као кључни процес.

1.6. Високошколска установа има стратегију за међународне аспекте рада која је усклађена са стратегијом установе и у којој је дат преглед њених међународних активности као што су међународни пројекти, билатерални споразуми, заједнички програми, итд.

Међународна сарадња је онедавно дефинисана Стратегијом интернационализације за период 2018-2023 којом су дефинисани стратегијски циљеви за наредни петогодишњи период. До доношења ове стратегије међународна сарадња је увијек била дио цјелокупне стратегије дефинисана у оквиру сегмената наставе на повећање мобилности или кроз истраживачки сектор кроз повећање међународне сарадње у овом пољу, или кроз повећање међународних пројеката и сл. Временом, Универзитет је постао један од универзитета у РС и БиХ који је покренуо процес интернационализације пројектом „Јачање интернационализације у високом образовању у БиХ“, на основу чега су проистекли многи различити до тада недостајући документи и иницијативе.

У стратегији интернационализације дефинисани су сљедећи стратегијски циљеви (стр. 43):

Стратегијски циљ 1: Јачати структуру и правну регулативу интернационализације

Стратегијски циљ 2: Побољшати информисаност свих корисника

Стратегијски циљ 3: Повећање укључења Универзитета у програме међународне сарадње

Стратегијски циљ 4: Јачање међународне препознатљивости Универзитета

Стратегијски циљ 5: Јачање интернационализације курикулума

Од 44. странице видљива је детаљна разрада сваког стратегијског циља на оперативне циљеве, индикаторе, таргете, активности, буџете, и одговорности.

Преглед свих међународних пројеката доступан је путем извјештаја које креира Канцеларија за науку, истраживање и развој.

Билатерални споразуми доступни су на универзитетској страници.

Ослањајући се на своја партнерства, Универзитет у Источном Сарајеву (прецизније Филозофски факултет, Одсјек за математику кроз посебене споразуме са сродним факултетима, потписане у оквиру општих) покренуо је Докторске студије (трећи циклус студија) у сарадњи са Универзитетом Приморска, Копар, Словенија и Универзитетом Саратов, Русија. Сарадња ових Универзитета, односно Математичких факултета/одсјека, огледа се у заједничком учешћу у наставном и истраживачком процесу на овим докторским студијама и професори и из Словеније и из Русије су укључени у наставу на том циклусу. Студенти овог студија имају могућност да одређени период свог истраживања проведу у Словенији или Русији на партнерским Универзитетима.

Кроз Темпус пројекат „БИОЕМИС“, а заједно са Универзитетом у Бања Луци, Универзитет у Источном Сарајеву је завршио процес лиценцирања студијског програма трећег циклуса (докторске студије) везаног за биоинжењерство, односно медицинску информатику.

Кроз тренутни Ерасмус+ пројекат „КУЛТУРВЕБ“ биће покренут заједнички мастер програм „Управљање културним наслеђем и културни туризмом“, који ће реализовати Универзитет у Источном Сарајеву и Универзитет у Бањој Луци.

Кроз пројекат „One health“ је покренут заједнички мастер из јавног здравља – једно здравље за све између Универзитета у Сарајеву (Ветеринарски факултет) и Источном Сарајеву (Медицински факултет) у сарадњи са Универзитетима из Милана, Порта, Љубљане и Барселоне. Прва генерација је изведена и сада је уписана и друга генерација студената. Линк Ветеринарски факултет у Сарајеву <http://vfs.unsa.ba/web/index.php/internationality/tempus-1health>

На Медицинском факултету се припрема елаборат за студије Медицине на енглеском језику, а на Музичкој академији програм на Руском језику.

За питање размјене особља и студента установљене су јасне процедуре (Правилник о међународној размјени студената и особља УИС-а), док је у припреми и правилник за међународну и међууниверзитетску сарадњу, којим ће се додатно уредити област склапања и верификације међууниверзитетских и међуинституционалних споразума, обнављање постојећих или прекид постојећих споразума, комуникација са спољним/страним партнерима, протоколарни састанци и посјете, организација љетних школа, међународна промоција универзитета и сл.

Програми мобилности су у потпуности покривени средствима које сам програм нуди, те је за њихову реализацију, питање ресурса обезбијеђено. За организације љетних школа или међународне званичне посјете или учешћа на међународним скуповима, конференцијама и сл, средства се обезбјеђују пријавама на доступне фондове за ту намјену (Министарство науке и технологије РС, Министарство цивилних послова БиХ, фондови неких Амбасада у БиХ, властита средства итд). Не постоји систематично финансијско рјешење за организацију и спровођење ових активности и они нису увијек покривени средствима али комбинацијом различитих ресурса се оне увијек реализују. Сама канцеларија за међународну сарадњу, за сада, не располаже никаквим средствима намијењеним за реализацију неких од својих активности, те се првенствено ослања на доступне програме на које аплицира.

Сходно Правилнику о реализацији КА2 пројеката од 2018. године одваја се 7% из трошкова особља намијењених за фонд за јачање међународне сарадње, тако да ће ресурси у будућем периоду бити обезбјеђени за јачање међународних институционалних и истраживачких капацитета.

4.2. КРИТЕРИЈУМ 2: Израда и одобравање програма

2.1. Високошколска установа има успостављене процедуре за креирање и усвајање студијских програма које су у складу са стратегијом високошколске установе.

Закон о високом образовању Републике Српске описао је у члану 22. начин лиценцирања новог студијског програма. Наиме, да би се нови студијски програм лиценцирао потребно је да се достави Елаборат о оправданости извођења новог студијског програма Министарству просвјете и културе Републике Српске. Министарство прибавља мишљење о елаборату, нарочито од тијела надлежних за област за коју се лиценцира нови студијских програм. Након прибављених мишљења формира се комисија за лиценцирање студијског програма или се одбија захтјев за лиценцирањем. Комисија процјењује испуњеност услова путем Уредбе о условима за оснивање и почетак рада високошколских установа и поступку утврђивања испуњености услова коју доноси Влада Републике Српске, и подноси министру извјештај. Високошколска установа почиње са извођењем новог студијског програма након издавања рјешења о испуњености услова. Студији на Универзитету се остварују на основу лиценцираних студијских програма што је у складу са Статутом Универзитета (члан 80).

У поменутој Уредби прописано је од члана 12. и 16. посебно како се проводи лиценцирање студијских програма, провјера њихове испуњености услова за почетак рада.

Универзитет је овај поступак разрадио и путем специфичног документа Поступак предлагања и усвајања студијских програма, као процедуре/ начина рада којом је дефинисана израда нацрта наставног плана и програма као и елабората о оправданости извођења студијског програма, утврђивање нацрта елабората о оправданости извођења и наставног плана и програма, усвајање елабората о оправданости извођења и наставног плана и програма, упућивање захтјева за лиценцирање Министарству просвјете и културе РС, формирање мишљења о захтјеву за лиценцирање, процјена испуњености услова за почетак извођења студијског програма и издавање рјешења о испуњености услова за извођење новог студијског програма.

Наставно научно, односно умјетничко наставно вијеће факултета и академија (или тимови за развој студијских програма) развијају нове студијске програме на начин који подразумијева израду елабората о оправданости њихових извођења, приликом чега тај елаборат треба да садржи: доказ о постојању опште друштвене потребе за извођењем таквог студијског програма, трајање, наставни план и програм, титулу која се стиче завршетком, доказе о обезбјеђености средстава за

рад, исплативост покретања таквог студијског програма и остало. Наставни план и програм представља саставни дио елабората о оправданости извођења који се доставља на приједлог Сенату Универзитета (даљи поступак је описан детаљно у Поступку предлагања и усвајања студијских програма). При утврђивању наставног плана и програма студијског програма који се развија и предлаже на усвајање, користе се развојна предвиђена у научној области у коју се убраја тај студијски програм, наставни планови и програми ВШУ земаља потписница болоњске декларације, експертска мишљења, захтјеви различитих корисника и остало. Обрасци наставног плана и програма су прописани универзитетским поступком. Излазне квалификације усклађене су образовним циљевима студијских програма, као и са листом струковних, академских и научних звања који се стичу завршетком лиценцираног студијског програма.

Горе поменути елаборати о оправданости оснивања студијских програма видљиви су и доказиви од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске (архива) које даје главну ријеч о лиценцирању и дозволама за извођење студијских програма.

Извјештаји о самовредновању организационих јединица и њихових студијских програма детаљно садрже податке о свим студијским програмима, њиховим садржајима и излазним квалификацијама.

Развој студијских програма у потпуности је компатибилан са Политиком квалитета Универзитета и у њој постављеним циљевима, у којој је стриктно наведена веза са испуњавањем захтјева према корисницима високог образовања, о чему поготово свједоче активности Министарства просвјете и културе Републике Српске у погледу рестрикција и подстицаја за развој различитих студијских програма на Универзитету. О повезаности са Стратегијом развоја свједочи стратегијски циљ број 3 који истиче одрживост студијских програма (стр. 63). Овај циљ садржи 9 оперативних циљева доступних на страници 66, заједно са мјерама, циљним вриједностима и иницијативама.

2.2. Високошколска установа има успостављене процедуре којима осигурава да су планирани исходи учења и коришћење система кредита изражених кроз ECTS бодове у складу са важећим квалификационим оквиром, да се примјењују на све студијске програме, те да су предвиђене прилике за стицања знања и вјештина ван установе.

Процес усвајања студијских програма усклађен је са Законом о високом образовању Републике Српске (члан 22.), Уредбом о условима за оснивање и почетак рада ВШУ и о поступку утврђивања испуњености услова, и регулисан је детаљно универзитетским актом Поступак предлагања и усвајања студијских програма.

Тим за развој студијског програма организационе јединице израђује елаборат о оправданости извођења студијског програма са наставним планом и програмом. Садржина елабората о оправданости извођења студијског програма и садржина наставног плана и програма регулисана је Поступком предлагања и усвајања студијских програма (стр. 3). Научно наставно, односно умјетничко-наставно вијеће организационе јединице утврђује приједлог Елабората о оправданости његовог

извођења са наставним планом и програмом тог студијског програма и шаље га Сенату Универзитета на усвајање. Након усвајања од стране Сената, захтјев за лиценцирање новог студијског програма и приједлог студијског програма са елаборатом о оправданости извођења Универзитет прослијеђује Министарству просвјете и културе Републике Српске. Министарство тражи мишљење о елаборату од релевантних органа надлежних за област за коју се лиценцира нови студијски програм, а затим се или формира Комисија за лиценцирање студијског програма (у складу са Законом о високом образовању РС) или се доноси рјешење о одбијању захтјева за лиценцирање. Уколико се захтјев за лиценцирање одбије поступак се понавља испочетка.

Комисија за лиценцирање студијског програма утврђује испуњеност услова за извођење новог студијског програма у складу са Уредбом о условима за оснивање и почетак рада високошколских установа и о поступку утврђивања испуњености услова и подноси министру извјештај о утврђивању испуњености услова за почетак извођења студијског програма.

На основу извјештаја Комисије Министарство доноси рјешење којим се утврђује испуњеност услова за почетак извођења предложеног студијског програма. Ако Комисија утврди одређене недостатке, односно констатује неиспуњеност услова за почетак извођења студијског програма, одређује се рок у којем је предлагач студијског програма дужан да отклони утврђене недостатке. Рјешење о одбијању захтјева за извођење студијског програма се може донијети уколико предлагач студијског програма не отклони утврђене недостатке у прописаном року.

Високошколска установа, односно предлагач студијског програма, може почети са извођењем новог студијског програма након издавања рјешења о испуњености услова за извођење новог студијског програма и дозволе за извођење студијског програма од стране Министарства.

У складу са Правилником о самовредновању и оцјени квалитета све организационе јединице Универзитета укључујући све студијске програме спроводе поступак самовредновања и оцјене квалитета, којим се врши детаљна анализа квалитета студијских програма. Дакле, свака организациона јединица Универзитета на крају календарске године спроводи поступак самовредновања и оцјене квалитета анализирајући све сегменте функционисања, синтетизујући податке путем извјештаја о самовредновању и оцјене квалитета и индикатора. На основу тих извјештаја ради се и Извјештај о самовредновању и оцјени квалитета Универзитета за календарске године. Резултати се користе у различите сврхе, углавном као идентификатор тренутног стања, позитивних или негативних трендова, али и предузимања озбиљних акција у правцу очувања егзистенције факултета и академија, односно Универзитета. У сваком случају, како би Универзитет могао знати куда иде и на који начин (коликом брзином) потребно је да има кључне индикаторе односно мјере које му дају позицију у одређеним сегментима.

Универзитет у складу са Поступком интерне провјере квалитета спроводи, у зависности од потребе, интерне провјере којима, између осталог, анализира постојеће стање и предлаже препоруке за побољшање функционисања студијских програма. Током 2015. године спроведено је 12 интерних провјера које су за анализу имале наставни процес. Интерне провјере су биле урађене у складу са процедуром

за спровођење интерних провјера. За сваку интерну провјеру урађени су захтјев за интерном провјером, обавјештење о интерној провјери, налог, програм и план, извјештај, налаз, са сликама и листом учесника. На крају сви налази о интерној провјери су достављени деканима на поступање. До сада није урађена ревизија налаза, да ли су имплементирани и у коликој мјери, постоји план да се то ускоро уради. Као послједица спроведених интерних провјера Канцеларија за осигурање квалитета је израдила у форми приједлога, а у правцу усвајања, стандарде квалитета наставе, стандарде квалитета планова рада (силабуса) и стандарде квалитета студијских програма.

У складу са различитим интерним провјерама и ревизијама на крају 2017. године донијета је одлука на Универзитету да се укину сви двојни радни односи који су представљали изузетно оптерећење буџета Универзитета. Изјава ректора. Овај процес је скоро приведен крају.

Све квалификације се дају у складу са Основама квалификацијског оквира у Босни и Херцеговини. Дате квалификације свих студијских програма Универзитета у складу су са 6, 7 и 8 нивоом Основа квалификацијског оквира у Босни и Херцеговини (странице 10 и 11). С друге стране, образовни циљеви или исходи учења укупне квалификације студијских програма Универзитета у складу су са генеричким дескрипторима квалификацијског оквира по исходима учења (од странице 13). Образовни циљеви/ исходи учења укупне квалификације доступни су на линку, гдје су приказани фолдери свих факултета и академија са основним подацима о наставном процесу, између осталог примјетан је и фолдер образовни циљеви. На поменутом линку наведени су и сви силабуси и наставни планови свих факултета и академија. Сва звања која се дају завршетком одговарајућег студијског програма видљива су у документу регистар студијских програма за сваки факултет/ академију посебно и у складу су са листом струковних, академских и научних звања, у супротном ниједан студијских програм Универзитета не би био лиценциран .

Оптерећење свих предмета је приказано у силабусима предмета. Образац наставног плана и програма јавно је доступан на линку <http://www.ues.rs.ba/osiguranje-kvaliteta/propisi-i-dokumenti/>, гдје се налази и објашњење за попуњавање силабуса, нарочито рачунање ECTS бодова. Суштина је да се у складу са бројем наставних сати за један семестар израчуна укупно оптерећење студента, те да за сваки предмет постоји и наставно и студентско оптерећење, односно оптерећење које је потребно студенту да савлада наставне сате. У сваком силабусу се налази број сати наставног и студентског оптерећења. На нивоу Универзитета ускоро треба бити усвојен Правилник о расподјели ECTS бодова, досадашња пракса рачунања ECTS бодова заснивала се на признатим европским праксама и водичима, као и истим из окружења.

За израчунавање вриједности једног ECTS бода за предмете у једном семестру утврђује се:

- Број наставних сати по сваком предмету (полазна основа за рачунање ECTS бодова) и збирно за семестар,
- Узети у обзир чињеницу да је број радних сати у семестру 900 x (22,5 радне седмице x 40 радних сати),
- Број сати студентског оптерећења за семестар по формули: 900 x – број наставних сати за семестар,

- Семестрални коефицијент студентског оптерећења који представља број сати неопходних студенту да савлада 1 x наставе (предавања или вјежбе),
- Број сати студентског оптерећења по сваком предмету множећи наставне сате једног предмета са коефицијентом студентског оптерећења,
- Укупно оптерећење по предмету сабирањем наставних сати (предавање и вјежбе) са сатима студентског оптерећења,
- Подијелити сате укупног оптерећења са 30 x колико износи један ЕЦТС и добити број ЕЦТС бодова по сваком предмету,
- Спровести заокруживање ЕЦТС бодова на цијели број без децимале.
- * претпоставка је да је број наставних сати (предавања, вјежбе) различит по семестрима и по годинама студија за један студијски програм. Идеална ситуација би била када би број наставних сати (предавања и вјежби) по семестрима био унифициран.
- * како би се избјегла дискриминација наставних предмета, претпоставка је да је семестрални коефицијент једнак за све предмете у семестру. Уколико би постојала воља студијских програма ова методологија се може прилагодити рангирању предмета по једном семестру.

Правилник о ЕЦТС бодовима ће бити усвојен ускоро на сједници Сената.

4.3. КРИТЕРИЈУМ 3: Учење, подучавање и вредновање усмјерено на студента

3.1. Високошколска установа примјењује процедуре којима се гарантује правичан, транспарентан и досљедан начин оцјењивања студената и којима се предвиђа могућност жалби студената. Процедуре су формализоване и јавно су доступне.

Процедура оцјењивања је, у складу са чланом 48. Законом о високом образовању, регулисана одредбама члана 118. Статута Универзитета према којима се оцјењивање и вредновање врши оцјенама од 5 до 10, с тим што су пролазне оцјене од 6 до 10, док се студент који није положио испит оцјењује се оцјеном 5 која се не уписује у индекс. Такође, оцјењивање је детаљније уређено чланом 43. Правила студирања на првом циклусу студија

Према члану 33. Правила студирања на другом циклусу студија процес вредновања и прањања рада студената на другом циклусу студија обавља се у складу са Статутом Универзитета на исти начин као на првом циклусу студија.

Према члану 23. Правилника о студирању на докторским студијама и стицању звања доктора наука Универзитета у Источном Сарајеву на оцјењивање на докторским студијама се примењују одредбе Закона о високом образовању (члан 48.) Статута (члан 118.) и опшних аката Универзитета (члан 43. Правила студирања на првом циклусу студија).

Оцјењивање и вредновање рада студената врши се у складу са чланом 117. и 118. Статута Универзитета и поменутих интерним правилима студирања. Тако нпр. према члану 36. ст. 1 . 2. Правила студирања на првом циклусу, рад и знање студента прати се и оцјењује континуирано у току семестра и на завршном испиту. Оцјењивање се врши додјељивањем бодова/поена за сваки облик активности и путем провјере знања у току семестра (обавезне наставне активности) и на завршном испиту, а у складу са ECTS правилима. Такође, идентичне одредбе садржи члан 33. Правила студирања на другом циклусу.

Студенти су упознати са процедурама оцјењивања на начин што су им општи акти Универзитета којима је регулисана ова материја доступни путем званичне интернет странице Универзитета, али и путем веб страница факултета и академија. Сви наставници и сарадници су дефинисали, развили и прилагодили методе полагања и оцјењивања на наставним предметима које предају и са истим упознали студенте на почетку семестра, у складу са дефинисаним наставним програмима односно силабусима.

Сви наставници и сарадници су дефинисали, развили и прилагодили методе полагања и оцјењивања на наставним предметима које предају и са истим упознали студенте на почетку семестра, чинећи тако информације перманентно доступне студентима. Такође, на свим организационим јединицама води се евиденција о активностима студената током семестра (присуство настави, активно учешће у различитим наставним активностима, семинарски радови, успјех на колоквијумима) те на основу таквих евиденција се формира и закључна оцјена.

Поред основних критеријума за праћење и валоризацију знања студената, Правилима студирања се прописују и редовни рокови за полагање испита, и то три редовна испитна рока: јануарско-фебруарски, јунско-јулски и септембарски, са по два испитна термина, гдје је студентима дозвољено полагање испита у оба испитна термина. У складу са овим прописом на организационој јединици се на почетку академске године утврђују термини полагања испита за цијелу текућу академску годину уз консултовање предметних наставника, те се студенти могу информисати о утврђеном распореду полагања на самој организационој јединици или путем сајта. Уколико Сенат одобри додатни испитни рок, термини полагања испита у истом се накнадно утврђују у складу са роком за полагање одобреног од стране Сената. Полагању завршног испита у унапријед утврђеним терминима могу приступити сви студенти који су исти слушали у текућој или у некој од претходних академских година. Студент који није задовољан оцјеном или сматра да је оштећен приликом полагања писменог дијела испита има право и могућност увида у свој рад код предметног наставника или асистента, углавном у предвиђеним терминима, терминима одржавања усменог дијела испита или пак у терминима уписа оцјена што у већини случајева зависи од предметног наставника.

Студенти у електронској студентској анкети изражавају своје задовољство са овом информисаношћу слједећим питањима „Студенти су на вријеме информисани о правима и обавезама које имају“, „На почетку семестра наставник/ сарадник представио је план извођења наставе са јасно дефинисаним студентским правима и обавезама.“ (погледати анкетна питања), на основу чега се предузимају одговарајуће превентивне и корективне активности у правцу недовољне обавјештености по свим предметима студијских програма Универзитета.

Према члану 46. Правила студирања на првом циклусу студија наставник је дужан да саопшти студентима резултате усменог завршног испита одмах по одржаном испиту, а коначну оцјену на испиту дужан је објавити у року од два дана након завршеног испита. Резултати писменог завршног испита и коначне оцјене објављују се у року од пет дана од дана испита, истицањем на огласној табли факултета/академије или на други адекватан начин.

На поступак оцјењивања студенти могу да уложе жалбу, што је прописано правилима студирања. Своје незадовољство студенти могу да изразе тако што могу захтијевати полагање пред комисијом, а што је у складу са Правилима студирања на првом (члан 47.) и другом циклусу студија (члан 35.).

3.2. Високошколска установа подстиче активан ангажман студената у процесима управљања.

У свим колегијалним органима Универзитета у складу са Законом о високом образовању и Статутом Универзитета заступљени су представници студената Универзитета. На тај начин студенти су укључени у процесима управљања Универзитетом.

У Управном одбору Универзитета студенти су заступљени на начин што у састав Управног одбора, у складу са чланом 62. став 5. Закона о виском образовању и чланом 28. Статута Универзитета, улази један члан Управног одбора из реда студената којег бира студентско представничко тијело по процедури уређеној

посебним актом које доноси студентско представничко тијело (Статут студентског парламента, члан 17 став г), а именује га Сенат Универзитета.

У састав Сената Универзитета, сходно члану 65. став 3. Закона о високом образовању и члану 35. Статута Универзитета, улазе и представници студената у броју од најмање 15% од укупног броја чланова Сената, с тим што приликом избора преставника студената у Сенат Универзитета треба водити рачуна да у структури Сената буду заступљени студенти сва три циклуса студија. Представнике студената бира студентско представничко тијело по процедури утврђеној посебним актом који доноси студентско представничко тијело. Чланом 2. Пословника о раду Сената Универзитета предвиђена је заступљеност преставника студената у броју од 15% до 20% од укупног броја чланова Сената. Тренутно, у Сенату Универзитета од укупних 28 чланова, студенти Универзитета имају 5 својих представника.

Студенти су, сходно члану 71. ст. 2. и 3. Закона о високом образовању и члану 58. Статута Универзитета, чланови и наставно-научних вијећа факултета, односно наставно-умјетничких вијећа академија у броју који не може бити мањи од 15% од укупног броја чланова вијећа. Представници студената у вијећима факултета/ академија бирају се у складу са Статутом Студентског парламента.

Интересе студената Универзитета представља и заступа Студентски парламент Универзитета у Источном Сарајеву који се организационо и функционално укључује у Унију студената Републике Српске. Организовање студената се врши у складу са Законом о студентском организовању, чланом 111. Закона о високом образовању, и чл. 140. до 140з. Статута Универзитета у Источном Сарајеву.

У процесима управљања студенти су укључени и на начин што представник студентског представничког тијела улази и у састав Ректорског колегијума и Проширеног колегијума Универзитета.

У свим органима и тијелима Универзитета студенти раноправно учествују у одлучивању.

Студенти су чланови и Комитета за осигурање квалитета (Статут Универзитета - став (2) члана 165). Студенти су чланови и различитих Комисија које се формирају на нивоу Универзитета и организационих јединица, као што су Комисија за израду извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета (Правилник о самовредновању и оцјени квалитета, члан 6. став (2) и 8. став (2)) на нивоу Универзитета, иста Комисија на нивоу организационе јединице, као и Комисије за спровођење студентске анкете (Правилник о студентском вредновању квалитета студија, члан 8. став (1), члан 9. став (4)). Студенти су чланови и Етичког комитета Универзитета (Кодекс професионалне етике - члан 21.). Студенти се именују у дисциплинске комисије организационих јединица усљед покретања дисциплинских поступака (Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности студената - члан 7.).

Улога студената у осигурању квалитета Универзитета у горе наведеним тијелима иста је и као и улога осталих чланова поменутих тијела, што је детаљно елаборирано у Статуту Универзитета у оквиру надлежности Сената и Управног одбора, као и у Правилнику о осигурању квалитета у оквиру надлежности Комитета за осигурање квалитета, и Етичког комитета у оквиру Пословника о раду Етичког комитета.

Студенте представнике горе наведених тијела бира студентско представничко тијело, по процедури утврђеној Статутом Студентског парламента Универзитета у Источном Сарајеву – члан 17. Правилником о избору Студентског парламента детаљније је уређен поступак избора и утврђивања броја чланова Студентског парламента

3.3. Високошколска установа подстиче и обезбјеђује међународну мобилност студената и запослених, те руководи системом за ширење њихових искустава и примјера добре праксе.

Канцеларија за међународну сарадњу је централна служба Универзитета за реализацију програма мобилности студената и особља. Документација сваког програма мобилности који се примјењује на Универзитету примарно се завршава у овој Канцеларији, као што се према организационим јединицама врши слање релевантних информација. На нивоу факултета, прве контакт тачке за реализацију програма, у сарадњи са службеницима канцеларије, су продекани факултета/ академија. Информације о доступним програмима, броју могућих размјена, роковима за пријаве и свим релевантним питањима који се тичу програма мобилности се јавно објављују на сајту Универзитета, односно на сајту факултета/ академије који је обухваћен програмом размјене (Правилник о међународној размјени студената и особља УИС-а). Документација се архивира у Канцеларији, док се уговори о учењу и студентски документи похрањују и на организационим јединицама, првенствено у студентским службама и студентским досијеима.

На сајту Универзитета се објављују неке од прича и искустава из мобилности, а сами учесници своја искуства дијеле са колегама на својим факултетима/академијама, <http://www.ues.rs.ba/medjunarodna-saradnja/mobilnost-studentskog-i-nastavnog-osoblja/price-iz-mobilnosti/> подносећи уз то и извјештај руководством факултета/ академије. По повратку студената са размјене у плану су инфодани који ће бити конципирани као информације из прве руке у вези размјена, али и као административно-технички сегмент реализације самих размјена и њихова доступност. Колеге који су обавили размјену су најбољи мотиватори за остале студенте, посебно када се узме у обзир да са практичне стране чују искуства везана за путовање, боравак, студирање и живот у иностраној земљи. Ти инфодани ће у првом реду бити организовани на организационим јединицама чији су ти студенти чланови, а затим ће се та активност проширити и на друге организационе јединице.

Осим размјене наставног кадра кроз програме мобилности или билатералну сарадњу и службеници Канцеларије редовно прате и учествују на догађајима релевантним за њихово усавршавање, стицање добре праксе и размјену искустава са колегама других универзитета из земље и иностранства. Тако су искориштене могућности које нуди програм Ерасмус+ за обуку особља, гдје кроз доласке колега, које се углавном баве међународном сарадњом, или кроз одласке службеника УИС-а, размјењују се искуства, добре праксе и контакти и ствара се мрежа која службама за међународну сарадњу корисно служи за унапређење сопственог рада. Кроз овај програм, служба за међународну сарадњу је била домаћин колегама из Румуније, Пољске, Француске и Шпаније, а њени службеници су посјетили колеге у Шпанији, Француској и Пољској. Документација у вези ових размјена је иста као и у случају

наставног особља или студената, тј прописана је самим програмом и као таква похрањена у архиви службе, те је на упит доступна, а одабир службеника се обавља у складу са Правилником о међународној размјени.

Национална Ерамсус+ канцеларија је извршила мониторинг Ерамсус+ програма на Универзитетима у БиХ, те самим тим и на Универзитету у Источном Сарајеву, и том приликом пренијела искуства која, као централна Канцеларија на државном нивоу за Ерамсус+ програм, стиче кроз интеракцију са свим универзитетима и партнерским сродним канцеларијама широм Европе. Уз то, приликом организације инфодана, које та канцеларија обавља у БиХ, служба за међународну сарадњу и служба за науку, истраживање и развој увијек добију позив за учешће, а у прошлости смо чак пар пута били и домаћини тих догађаја. Такође, информације о организацији инфодана се шаљу факултетима/ академијама да сви заинтересовани представници факултета/ академија присуствују тим инфоданима.

Универзитет у Источном Сарајеву учествује и користи слједеће доступне програме за размјену особља и студената:

- Ерамсус+ КА1
- СЕЕPUS
- Конкурс Министарства просвјете и културе Републике Српске
- Билатералне споразуме са партнерским универзитетима
- Стипендије

За потребе промоције Универзитета урађена је брошура Универзитета која је доступна и у електронској верзији на линку <http://www.ues.rs.ba/doc/Univerzitet-u-Istocnom-Sarajevu-Brosura-Brochure.pdf>. Такође, урађен је Инфорамациони пакет (у двојезичном облику) који је од користи за све потенцијалне долазне студенте и наставнике, а налази се на линку www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2018/01/Practical-info-for-incoming-students-on-Serbian-language.docx

Урађен је и промотивни летак (двојезично), а служиће за промоцију Универзитета и упис на Универзитет и домаћих, али и иностраних студената.

Учешћима у размјени, научно-стручним конференцијама, пројектима, љетним школама, концертима, изложбама, протоколарним посјетама и сл. сви представници Универзитета, од студената, преко наставног особља и административног особља, до руководиоца организационих јединица, или самог факултета, врше непрекидну промоцију Универзитета у земљи и иностранству, те на тај начин доприносе видљивости и препознатљивости Универзитета у ширим просторним оквирима. Данас Универзитет у Источном Сарајеву има партнерске односе са универзитетима из Европе, Азије, Африке и Јужне Америке, а на научно-стручној конференцији „Агросим- Agrosym“ учествују излагачи са свих континената, која је иначе окарактерисана као најбоља међународна конференција у Републици Српској према категоризацији.

4.4. КРИТЕРИЈУМ 4: Упис и напредовање студената, признавање и сертификавање

Упис на одговарајући циклус студија врши се у складу са чланом 5. и 6. Закона о високом образовању, чл. 82. до 86. Статута Универзитета у Источном Сарајеву,

чл. 8, 9 и 10. Правила студирања на првом циклусу студија Универзитета у Источном Сарајеву, чл. 6. до чл. 16. Правила студирања на другом циклусу студија Универзитета у Источном Сарајеву и чл. 11. до 19. Правилника о студирању на докторским студијама и стицању звања доктора наука Универзитета у Источном Сарајеву. Упис на студије врши се у конкурсној процедури. Анализу уписа студента на нивоу факултета/академија врше наставно-научна вијећа факултета/ наставно-умјетничка вијећа академија, док анализу уписа студената на нивоу Универзитета врши Сенат Универзитета. Универзитет у складу са чланом 33. став 3. Закона о високом образовању Министарству просвјете и културе доставља извјештаје са подацима о броју студената уписаним у прву годину студија, о чему Министарство информисе Владу РС. С тим у вези Сенат Универзитета разматра и усваја наведне извјештаје, те исте доставља Министарству.

Анализа уписаних и исписаних студената се врши и у оквиру самовредновања и оцјене квалитета. Анализа је вршена на основу података о средњошколцима четвртог степена које је Канцеларији за осигурање квалитета за потребе анализе уступио Педагошки завод Републике Српске и података о првоуписаним студентима на Универзитету унесених од стране студентских служби факултета и академија у Универзитетски информациони систем којима је приступ, на захтјев проректора за међународну сарадњу и осигурање квалитета, омогућио Универзитетски рачунарски центар. Анализа је првенствено фокусирана на подручје Републике Српске, али је саставни дио анализе и Дистрикт Брчко као један од универзитетских центара Универзитета у Источном Сарајеву. Податке о средњошколцима четвртог степена у задње три школске године уступило је Одјелјење за образовање Владе Брчко Дистрикта.

Анализа исписаних студената на студијским програмима факултета и академија Универзитета вршена је на основу података унесених од стране студентских служби факултета и академија у Универзитетски рачунарски центар, а којима је омогућен приступ Канцеларији за осигурање квалитета.

Анализом уписаних студената обухваћене су четири школске године (2014/15, 2015/16, 2016/17 и 2018/19) и четири академске године (2015/16, 2016/17, 2017/18 и 2018/19), док су анализом исписаних студената обухваћене задње три академске године (2015/16, 2016/17 и 2017/18).

Методологија кориштена за израду Анализе је упоредно праћење и упоређивање одређених показатеља као што су број свршених средњошколаца четвртог степена и број уписаних бруцоша на студијске програме Универзитета, проценат смањења броја свршених средњошколаца са правом уписа на високошколске установе и проценат смањења броја првоуписаних студената на Универзитет, број исписаних студената по студијским годинама, разлозима и периодом исписа. креира реалну слику стања и узрока смањења броја студената на Универзитету. Сва поређења и прорачуни рађени су на нивоу Универзитета и на нивоу сваке организационе јединице, односно факултета и академија.

Циљ анализе је да на основу прикупљених и обрађених података о уписаним и исписаним студентима и резултата добијених одабраном методологијом, сагледа реалне разлоге смањења броја студената на Универзитету, изведе адекватне

закључке и пружи препоруке за ублажавање утицаја негативних трендова или потпуно неутралисање истих.

Посебно напомињемо да је Анализа рађена за интерне потребе Универзитета и његових факултета и академија. Имајући у виду горе наведени циљ Анализе, као и садржај исте који обилује строго повјерљивим подацима, истичемо да свако јавно изношење података наведених у анализи, уступање документа организацијама и лицима који нису чланови академске заједнице Универзитета, уз необјективно, нестручно и злонамјерно тумачење, представља злоупотребу података и може непоправљиво нашкодити угледу академске породице Универзитета у Источном Сарајеву.

У складу са чланом 82. Статута Универзитета, Универзитет гарантује приступ студијама на сва три циклуса студија на основама равноправности и јавног конкурса. Приступ високом образовању имају сва лица која су завршила четворогодишњу средњу школу у Републици Српској и Босни и Херцеговини, као и ученици који су завршили средњу школу у иностранству. Дипломе ученика који су средњу школу завршили у иностранству, изузев диплома ученика који су средњу школу завршили у Републици Србији, подлијежу поступку нострификације. У складу са чланом 5. став 5. Закона о високом образовању приступ високом образовању није ограничен ни по ком основу. На Универзитету се организује студиј у три циклуса и свим лицима је под једнаким условима пружена могућност да у поступку јавног конкурса упишу одговарајући циклус студија и да под једнаким условима заврше студиј одговарајућег циклуса и стекну одговарајућу квалификацију.

4.1. Високошколска установа обезбјеђује адекватне услове и пружа подршку академском напредовању студената, обезбјеђујући једнаке могућности.

У оквиру редовних израда самоевалуационих извјештаја сваки факултет или академија процјењују своје услове о доступном канцеларијском простору, простору за библиотеку, просторијама за наставни процес и зградама у којима су лоцирани. Све је то обједињено на нивоу Универзитета. Види анализу физичких ресурса.

У оквиру редовних израда самоевалуационих извјештаја сваки факултет или академија достављају податке о центрима и лабораторијама којима располажу, а који су на располагању и студентима и осталим запосленим. Анализа центара и лабораторија је такође доступна.

Сви студијски програми који се изводе лиценцирани су, и за њих је током лиценцирања и релиценцирања спроведена анализа просторних и кадровских услова у складу са Уредбом, чланом 6. Наиме, да нису лиценцирани не би се могли изводити и пружати било какву подршку студентима.

У овом правцу извођењем других циклуса студија омогућено је академско напредовање студената на веће рангова, као и са могућношћу наставка напредовања и на трећи циклус студија.

Табела. Преглед организационих јединица и студијских програма првог, другог и трећег циклуса на које су уписивани студенти у 2016/17 академској години

Организациона јединица	Студијски програми I циклуса	Студијски програми II циклуса	Студијски програми III циклуса
Академија ликовних умјетности	Ликовна умјетност	Ликовна умјетност	-
Економски факултет Брчко	Економија	Финансијски и банкарски менаџмент	-
		Маркетинг и менаџмент	
Економски факултет Пале	Економија	Економски развој БиХ	-
		Квантитативна економија	
		Макроекономија, реформа и бизнис	
	Туризам и хотелијерство	Пословно управљање	
		Финансије	
		Туризам и хотелијерство	
Електротехнички факултет	Аутоматика и електроника	Аутоматика и електроника	-
	Електроенергетика	Електроенергетика	
	Рачунарство и информатика	Рачунарство и информатика	
Машински факултет	Машинство са усмјерењем	Машинство са усмјерењем	-
	Машинство	HERD одржива енергија	
Медицински факултет	Здравствена њега	Здравствена њега	Биомедицинске науке (Јавно здравље, Клиничка медицина, Молекуларна медицина)
	Медицина		
	Специјална едукација и рехабилитација	Специјална едукација и рехабилитација	
	Стоматологија		
Музичка академија	Вокално инструментални Музичко педагошко теоријски	Вокално инструментални	-
Педагошки факултет	Предшколско образовање 3. године	Предшколско васпитање и образовање	Матодика разредне наставе
	Предшколско образовање 4. године		
	Разредна настава	Разредна настава	
	Техничко образовање и информатика	-	
Пољопривредни факултет	Пољопривреда	Пољопривреда	Управљање прехранбеним ланцем
	Шумарство	Шумарство	
Правни факултет	Право	Право	-
Православни богословски факултет	Православна теологија општи	Православна теологија	-
	Православна теологија пастирски		
	Богословски пастирски		
	Црквена умјетност и сликарство		
Саобраћајни факултет	Саобраћај	Саобраћај	Саобраћај
Технолошки факултет	Хемијско инжињерство и технологија	Хемијско инжињерство и технологија	Управљање прехранбеним ланцем
	Биологија		Хемијско инжињерство и технологија
Факултет за производњу и менаџмент	Индустријски менаџмент	Индустријски менаџмент	-
	Индустријско инжињерство за енергетику	Индустријско инжињерство за енергетику	
Факултет пословне економије	Пословна економија	Међународна економија	-
		Финансије, банкарство и осигурање	
		Дигитална економија	
Факултет физичког васпитања и спорта	Спорт	Спорт	Физичко васпитање
	Физичко васпитање	Физичко васпитање	

Филозофски факултет	Географија	Математика и физика	Филологија	
	Енглески језик и књижевност	Енглески језик и књижевност		
	Историја	Историја		
	Кинески и енглески језик и књижевност	Новинарство		
	Математика и рачунарство	Општа књижевност и библиотекарство		
	Математика и физика	Психологија		
	Новинарство	Разредна настава		
	Њемачки језик и књижевност	Руски и српски језик и књижевност		
	Педагогија	Социологија		
	Психологија	Српски језик и књижевност		
	Руски и српски језик и књижевност	Математика и рачунарство		
	Социологија	Кинески језик и књижевност		
	Политикологија и међународни односи	Географија		
	Српски језик и књижевност	Филозофија		
	Филозофија	Педагогија		
	Општа књижевност и библиотекарство			
	Општа књижевност и театрологија			
Разредна настава				
УКУПАН БРОЈ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА	50	47	7	
Укупан број интегрисаних студијских програма	2		-	

4.2. Високошколска установа има успостављен систем за признавање квалификација и периода студирања у складу са Лисабонском конвенцијом о признавању квалификација, те претходног учења.

Универзитет врши признавање страних високошколских исправа ради наставка образовања у систему високог образовања на начин и по поступку прописаном одредбама од 124. до 128. Закона о високом образовању и чл. од 173. до 182. Статута Универзитета у Источном Сарајеву. Професионално признавање ради запослења врши Министарство (Правилник о саставу и начину рада Комисије за информисање и признавање докумената из области високог образовања). У поступку признавања страних високошколских исправа ради запошљавања имаоцу стране високошколске исправе утврђује се врста и ниво завршеног студија, стечени стручни, односно академски или научни назив, као и врста и ниво студија у Републици којем одговара студиј завршен у иностранству. У поступку признавања стране високошколске исправе узимају се у обзир: а) систем образовања у земљи у којој је стечена страна високошколска исправа, б) студијски програм, в) услови уписа на студијски програм, г) права која даје та високошколска исправа у земљи у којој је стечена и д) друге чињенице од значаја за признавање стране високошколске исправе. Овлашћени орган високошколске установе, односно организационе јединице високошколске установе доноси рјешење о захтјеву за признавање.

Кандидат који тражи признање дипломе или друге исправе је дужан савјесно обезбиједити све адекватне информације. Универзитет може захтијевати додатне релевантне информације од иностране институције која је кандидату додијелила дату квалификацију, односно од институције у којој завршено образовање за које се тражи признавање. Универзитет може затражити додатне информације од органа у Босни и Херцеговини, Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине, или кантоналних власти о питањима признавања диплома, односно исправа. Универзитет је дужан признати период студирања студента који је студент провео у оквиру програма високог образовања у некој другој земљи, осим ако се не установи да постоје велике тематске разлике у програму или другим одлучујућим елементима између овог периода студирања и дијела универзитетског програма који студент тражи да му се призна. Рјешење о признавању доноси декан, на темељу одлуке Вијећа организационе јединице. Против рјешења из става 1. овог члана може се поднијети приговор Сенату универзитета у року од 15 дана од дана пријема рјешења.

Сенат Универзитета посебним актом детаљније регулише услове и процедуру везану за признавање периода студирања, страних високошколских исправа и квалификација које је студент стекао/ похађао изван територије Босне и Херцеговине. Тај акт се назива Правилником о поступку признавања страних високошколских исправа, квалификација и периода студирања ради наставка образовања на Универзитету у Источном Сарајеву који је усвојио Сенат Универзитета дана 22.02.2018. године. Правилником о поступку признавања страних високошколских исправа, квалификација и периода студирања ради наставка образовања на Универзитету у Источном Сарајеву утврђују се општи услови, начини, поступак, минимални критеријуми и органи за провођење поступка признавања страних високошколских исправа, квалификација, периода студија стечених/ похађаних изван Босне и Херцеговине за потребе наставка образовања на Универзитету у Источном Сарајеву.

На Универзитету постоји и Правилник о поступку еквиваленције раније стечених звања са новим звањима, који прописује критеријуме за еквиваленцију, комисију која се формира за провођење поступка, дефинисање јавних исправа о еквиваленцији, поступак еквиваленције, подношење приговора и трошкове поступка.

Правилником о садржају јавних исправа које издају високошколске установе прорисан је изглед и садржај индекса, дипломе о стеченом високом образовању и додатак дипломи, увјерење о положеним испитима и увјерење о стеченој академској титули, односно звању у одређеној области (Измјене и допуне 46/14, 54/14).

Правилником о садржају и начину вођења евиденција које води високошколска установа прописан је начин вођења матичне књиге студената, евиденције о издатим дипломама и додацима дипломи и евиденције о признатим страним високошколским исправама ради наставка образовања (Измјене и допуне 48/14).

4.3. Високошколска установа правовремено студентима обезбјеђује потврду/ увјерење о дипломирању, укључујући додатак дипломи.

Издавање дипломе о стеченом високом образовању, као и додатку дипломи, прописано је правилником о садржају јавних исправа које издају високошколске установе. Издавањем дипломе доказује се стицање академског звања и успјешан завршетак одговарајућег циклуса студија. Садржај дипломе регулисан је чланом 8. горе поменутог правилника

Као саставни дио диплома свих циклуса студија истовремено и без накнаде издаје се додаток дипломи који се овјерава печатом високошколске установе. Додатак дипломи обавезно се издаје на енглеском језику, а може бити штампан и двојезично (уз енглески на једном од службених језика у БиХ и/или другом страном језику). Изглед додатка дипломи налази се у Правилнику о садржају јавних исправа (прилог бр. 5), а елементи које садржи прописани су чланом 12. истог правилника. Додатак дипломи генерише се аутоматски из базе података информационог система које користе у раду студентске службе свих факултета и академија.

4.5. КРИТЕРИЈУМ 5: Наставно особље

5.1. Високошколска установа запошљава довољан број академског особља.

У складу са Законом о високом образовању Републике Српске и његовим чланом 15. прописано је да на сваком студијском програму високошколска установа мора имати у радном односу са пуним радним временом најмање једну половину

од укупног броја наставника потребних за извођење наставе на свим наставним предметима које изводи, за све године студија.

На Универзитету је за сваки студијски програм запослено са пуним радним временом најмање једна половина од укупног броја наставника потребних за извођење наставе на свим наставним предметима који се изводе, за све године студија. Доказ томе је чињеница да се на Универзитету изводе лиценцирани студијски програми, који у поступку лиценцирања не би били позитивно ријешени да не испуњавају овај законски услов. При томе треба указати да се приликом утврђивања испуњености кадровских услова на студијским програмима из области медицинских и здравствених наука, наставници клиничких грана медицинских наука који су на Универзитету у допунском раду, а имају закључен уговор о раду са пуним радним временом са здравственом установом (Универзитетска болница Фоча) која је наставна база Универзитета, сматрају наставницима са пуним радним временом. Дакле, Универзитет запошљава довољан број академског особља према одредбама члана 15. Закона о високом образовању и члана 3. Уредбе о условима за оснивање и почетак рада високошколских установа и о поступку утврђивања испуњености услова.

5.2. Високошколска установа припрема план запошљавања и планирање развоја каријере, у складу са анализом која се редовно проводи.

Запошљавање академског особља врши се након спроведеног поступка избора у академска звања, покренутог на приједлог наставно-научних вијећа факултета/наставно-умјетничких вијећа академија. Број наставника и сарадника који се запошљава зависи од студијских програма, односно наставног плана и програма, али и броја студената.

Професионално усавршавање и напредовање уређено је Кодексом професионалне етике (чланом 8.), гдје је дефинисано да је обавеза академске заједнице да се континуирано усавршава. Такође је истакнуто и да је Универзитет дужан осигурати свим члановима академске заједнице једнаке услове за напредовање, а који се темеље на испуњавању професионалних обавеза. Професионална је одговорност и обавеза наставника бринути се о подмлађивању академске заједнице, те давати подстицај за напредовање и осамостаљивање млађих наставника и чланова академске заједнице.

Унапређењу студијских програма и могућности усавршавања засигурно је допринијела опрема набављена у оквиру аустријског кредита коју је обезбједила Влада Републике Српске, а која је омогућила да се сви факултети и академије могу бавити напреднијим истраживачким радом нарочито на факултетима и академијама који су добили специфичнију опрему.

Поједине организационе јединице издвајају средства за научно, стручно и педагошко усавршавање академског особља што се реализује кроз одласке на научно-стручне скупове, конференције, форуме, као и учешће на пројектима што је видљиво из финансијског плана организационих јединица. Факултети и академије немају утврђен план за константно издвајање средстава у погледу научног,

стручног и педагошког усавршавања, већ се средства углавном издвајају у складу са расположивим финансијским средствима.

На појединим факултетима и академијама додјела средстава се не врши по унапријед утврђеним критеријумима него тако што научно-наставно, односно умјетничко- наставно вијеће факултета/ академије на молбу запослених даје одобрење за одлазак на скупове, конференције, форуме, а по повратку са догађаја запослени подносе Вијећу писмени извјешај о боравку. На појединим факултетима пракса је да запослени који има позив за учешће на научном скупу или потврду о прихваћености теме на научном скупу ове доказе предоче наставно-научном вијећу након чега му се одобрава новчана подршка у висини котизације предвиђене за тај научни скуп. Поједини факултети, такође, подстичу запослене и пружају им подршку око пријављивања на конкурс за суфинансирање израде магистарских радова и докторских теза који расписује Министарство науке и технологије РС.

Организацијом постдипломских и докторских студија факултети/ академије обезбјеђују сопственом наставном кадру усавршавање ослобађајући их у потпуности или дијелом плаћања накнаде за похађање постдипломских студија или одбране докторске дисертације.

Сваке године велики број наставног особља, у име своје организационе јединице, аплицира на различите пројекте који се финансирају од стране ресорног министарства или су међународног карактера, обезбјеђујући на тај начин себи и одређеном кругу укљученог наставног особља у те пројекте усавршавање у струци, и друге различите користи као што су новчане помоћи у истраживачким радовима и сл.

Факултети и академије подстичу академско особље на објављивање научних радова што се сматра и неопходним приликом избора у виша звања. Већина факултета омогућава својим наставницима и сарадницима могућност објављивања научних радова у зборницима радова које издаје, али и у радовима факултета које поједини факултети објављују једном годишње.

Већина факултета и академија организује научно стручне симпозијуме, научне скупове, радионице, такмичења, едукације, школе из одређених области у полугодишњем трајању, научно стручна савјетовања, обуке и сл. које нуде својим запосленим усавршавања у понуђеним областима.

Под научним публикацијама подразумијевају се научни часописи, зборници и научне монографије.

План кадровског развоја креира се према потребама реализације наставе на студијским програмима. Анализе кадровских потреба и приједлози у том смислу дају се на катедрама након чега се обједињавају на нивоу факултета и академије па се, у складу са финансијским могућностима Универзитета, предузимају активности на реализацији активности везаних за задовољавање кадровских потреба. Потребно је узети и обзир ограничења од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске.

Професионални развој академског особља огледа се кроз њихов активан научно-истраживачки рад, односно умјетнички рад. У складу са чланом 8. Правилника о стандардима и нормативима за финансирање вискошколских

установа у РС, у оквиру пуног радног времена наставног особља 40% радног времена или 16 радних сати седмично предвиђено је за научно-истраживачке послове, умјетничке послове, издавачке послове, послове припреме и одржавања научних скупова, конгреса и других научних догађаја. на тај начин, као и путем техничке опремљености Универзитета, Универзитет пружа наставном особљу могућности за професионални развој.

Професионални развој ненаставног особља се врши путем упућивања ненаставног особља на обуке, семинаре и сличне едукативне скупове који доприносе квалитетнијем и стручнијем обављању послова радних мјеста на којима је распоређено ненаставно особље.

Подстицање запослених за професионални развој врши се и на начин што Универзитет обезбјеђује финансијска средстава за исти.

5.3. Високошколска установа примјењује правичне и транспарентне процесе и процедуре код запошљавања и унапређења запослених. Процедуре су утврђене унапријед, јавно су доступне и усклађене су са важећим законским прописима. Чланови у саставу комисије за избор у звање академског особља су компетентни у датој научној/ умјетничкој области (пољима и гранама) у којој кандидат тражи избор у звање.

Запошљавање наставног особља врши се након проведене процедуре избора у одговарајуће академско звање. Избор у академско звање се спроводи се у складу са Законом о високом обарзовању, Статутом Универзитета у Источном Сарајеву и Правилником о поступку и условима избора академског особља на Универзитету у Источном Сарајеву. Процедуре избора се врше транспарентно на начин што се јавни конкурси за избор у звања објављују у средствима јавног информисања (дневним новинама), на интернет страници Завода за запошљавање РС и на интернет страници Универзитета, а сами извјештаји конкурсних комисија путем интернет странице Универзитета чине се доступним јавности (транспарентност конкурса и процедура избора у звање је прописана чланаом 152. Статута Универзитета и чл. 3. и 6. Правилника о поступку и условима избора академског особља на Универзитету у Источном Сарајеву)

Одредбама члана 4. Правилника о поступку и условима избора академског особља на Универзитету у Источном Сарајеву регулисан је састав комисије за разматрање конкурсног материјала и писање извјештаја за избор у академска звања на Универзитету који одражава компетентност чланова комисије, а исти гласи (примјер конкурсне процедуре):

(1) Вијеће факултета/академије, именује комисију за разматрање конкурсног материјала и писање извјештаја за избор у академска звања на Универзитету (у даљем тексту: Комисија).

(2) Комисија из става 1. се састоји од најмање три наставника из научног поља, од којих је најмање један из уже научне, односно умјетничке области, за коју се кандидат бира.

(3) Најмање један члан комисије не може бити у радном односу на Универзитету у Источном Сарајеву, односно мора бити у радном односу на другој високошколској установи.

(4) Чланови комисије морају бити у истом или вишем звању од звања у које се кандидат бира и не могу бити у сродству са кандидатом.

(5) У одлуци вијећа факултета/академије о именовању комисије из става 1. овог члана за сваког предложеног члана комисије мора се навести име и презиме, звање, ужа научна/умјетничка област и матична установа.

(6) У одлуци о именовању комисије одређује се предсједник који је одговоран за координацију њеног рада и припремање извјештаја.“

Запошљавање ненаставног особља врши се након проведене транспарентне конкурсне процедуре. Запошљавање ненаставног особља врши се на радна мјеста систематизована Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста на Универзитету у Источном Сарајеву, а по процедури утврђеној чланом 15. Правилника о раду Универзитета у Источном Сарајеву.

5.4. Високошколска установа пружа прилике за професионални развој свих својих запослених, те их подстиче да те прилике искористе.

Професионални развој академског особља огледа се кроз њихов активан научно-истраживачки рад, односно умјетнички рад. У складу са чланом 8. Правилника о стандардима и нормативима за финансирање високошколских установа у РС, у оквиру пуног радног времена наставног особља 40% радног времена или 16 радних сати седмично предвиђено је за научно-истраживачке послове, умјетничке послове, издавачке послове, послове припреме и одржавања научних скупова, конгреса и других научних догађаја. на тај начин, као и путем техничке опремљености Универзитета, Универзитет пружа наставном особљу могућности за професионални развој.

Професионални развој ненаставног особља се врши путем упућивања ненаставног особља на обуке, семинаре и сличне едукативне скупове који доприносе квалитетнијем и стручнијем обављању послова радних мјеста на којима је распоређено ненаставно особље. Подстицање запослених за професионални развој врши се и на начин што Универзитет обезбјеђује финансијска средства за исти.

5.5. Високошколска установа академском особљу пружа адекватне услове за активан ангажман у области истраживачког рада.

Универзитет као скуп факултета и академија обезбјеђује адекватне услове за научноистраживачки рад просторним и лабораторијским капацитетима које нуди, као и различитим едукацијама које проводи у виду програма цјеложивотног учења.

Професионални развој академског особља огледа се кроз њихов активан научно-истраживачки рад, односно умјетнички рад. У складу са чланом 8. Правилника о стандардима и нормативима за финансирање високошколских установа у РС, у оквиру пуног радног времена наставног особља 40% радног времена или 16 радних сати седмично предвиђено је за научно-истраживачке послове, умјетничке послове, издавачке послове, послове припреме и одржавања научних скупова, конгреса и других научних догађаја. на тај начин, као и путем

техничке опремљености Универзитета, Универзитет пружа наставном особљу могућности за професионални развој.

Правилник о 40-часовној радној седмици академског особља (члан 3. тачка 2, члан 5) уређује ближе структуру наставних, истраживачких и осталих послова. Нарочито је чланом 5. описан начин на који се врше истраживачки послови. Наиме, за поједина истраживања Универзитет не може да понуди све могуће услове тако да у том случају наставник/ истраживач има прилику да посјети друге институције и спроведе истраживање на дефинисан начин.

Предност у истраживачком раду допринијела је опрема набављена у оквиру аустријског кредита који је обезбједила Влада Републике Српске, која је омогућила да се сви факултети и академије могу бавити напреднијим истраживачким радом нарочито на факултетима и академијама који су добили специфичнију опрему.

У циљу подстицања квалитетнијег истраживачког и умјетничког рада Универзитет организује различите обуке о писању пројеката, радова, нуди вијести за аплицирање на различите програме министарстава, стимулиште наставнике и сараднике на одласке на иностране институције у мобилност и сл.

У сваком случају, научно истраживачки и умјетнички рад је обавеза свих наставника и сарадника и саставни дио редовног посла.

4.6. КРИТЕРИЈУМ 6: Ресурси за учење и подршка студентима

6.1. Високошколска установа има довољно ресурса (учионице, лабораторије и лабораторијске опреме, рачунари, појединачни и групни простори за учење, итд.) и услова за комплетно особље и све студенте.

У оквиру редовних израда самоевалуационих извјештаја сваки факултет или академија достављају податке о доступном канцеларијском простору, простору за библиотеку, просторијама за наставни процес и зградама у којима су лоцирани. Све је то обједињено на нивоу Универзитета.

У оквиру редовних израда самоевалуационих извјештаја сваки факултет или академија достављају податке о центрима и лабораторијама којима располажу.

На основу обједињеног плана јавних набавки по организационим јединицама и Универзитету могуће је процјенити улагања у наредној 2019. години за подршку студентима и извођењу наставе што је видљиво по прегледу конта и описа конта.

6.2. Високошколска установа има библиотеку опремљену адекватним бројем библиотечких ресурса у штампаном и електронском облику и одговарајући простор и опрему за коришћење библиотечких услуга и за академско особље и за студенте.

Универзитет нема универзитетску библиотеку због географске расподјељености организационих јединица и студијских програма, већ се библиотеке налазе на организационим јединицама, односно у градовима гдје се организационе јединице налазе. Дакле, Универзитет посједује библиотеке на сваком факултету/ академији, што значи да сви студијски програми који се изводе на једном факултету/ академији користе исту библиотеку.

Укупан број библиотечких јединица на Универзитету износи 151.820, а број различитих наслова износи 100.694. Библиотечке јединице сачињавају научне књиге, научни часописи, зборници радова, научно лексикографске и енциклопедијске публикације, научно картографске публикације, остале публикације (преводи, библиографске публикације, критичка издања), уџбеници, збирке задатака, приручници, и сл.

Укупан број библиотечких јединица и различитих наслова из којих се изводи наставни процес на студијским програмима Универзитета није могуће добити од појединих библиотека, јер оне не воде такву врсту евиденције. Библиотеке користе различите програме/ софтвере за вођење регистра библиотечких јединица, док поједине библиотеке не посједују никакав софтвер.

Настава на свим студијским програмима покривена је у одређеној мјери одговарајућим уџбеницима и другим училима, који се објављују прије наставе или на првом часу извођења наставе од стране наставника и сарадника. Садржај

литературе за један предмет наведен је у силабусу тог предмета који је јавно објављен на свим факултетима и академијама путем веб странице тог факултета или академије.

Велики дио литературе факултети и академије обезбјеђују издавањем уџбеника и другог наставног и испитног материјала.

Поједине библиотеке Универзитета су укључење на Cobiss систем (неколико факултета је већ прикључено на овај систем). Он омогућава размјену библиотечке грађе и набавку недостајуће грађе са свим државама прикљученим на Cobiss (Словенија, Македонија, Србија, Црна Гора, Бугарска, Албанија). Прикључење на овај систем изискује додатна финансијска средства која Универзитет/ факултети или академије обезбјеђују из властитих средстава.

Континуирано се ради на поправљању библиотекарског фонда на Универзитету и покушају да се ово питање ријеши на системски начин на Универзитету, за што ће бити потребна већа финансијска издвајања. Успостављање јединственог информационог система за библиотеке ће бити предмет разматрања у наредном периоду.

Табеле које се прикупљају на Универзитету везано за библиотеке доступне су на линку, и то табеле за простор библиотека по организационим јединицама и преглед библиотечких јединица по организационим јединицама.

6.3. Високошколска установа систематски и дјелотворно планира, користи и провјерава своје ресурсе, у складу са стратешким планом.

Универзитет организовано и системски планира унапређење, одржавање и инвестирање у нове ресурсе и капацитете. Инвестиције и изградња нових капацитета није могућа из буџета Универзитета, већ искључиво на основу помоћи од стране Владе Републике Српске и појединих општина који су до сада инвестирали у Универзитет у различите сврхе. Прије свега набављена је истраживачка опрема у оквиру аустријског кредита, фаза 1 и фаза 2, али су и изграђене или реновиране зграде Православног богословског факултета, Економског факултета Пале, Центра за високо образовање Бијељина, Факултета за производњу и менаџмент, Академије ликовних умјетности, и Саобраћајног факултета.

6.4. Високошколска установа запошљава довољан број административног и помоћног особља

Ненаставно особље се запошљава на радна мјеста систематизована Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста на Универзитету у Источном Сарајеву. Запошљавање се врши на радна мјеста за која је указна потреба за попуњавањем. На Универзитету је запослен довољан број административног и помоћног особља, с тим што би рад административно-техничких служби био далеко квалитетнији и ефикаснији када би било запослен већ

број овог кадра, а што је опет лимитрано финансијским средствима Универзитета, односно буџетским издвајањима за плате запослених на Универзитету.

Компетенције и административног особља прикупљају се путем извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета сваке године, као радни задатак секретара факултета и академија. Сваки факултет/ академија посједује регистар за ненаставно особље са биографским подацима, досадашњим радним мјестима/ радном искуству, компетенцијама које посједује, обученост за рад, кориштење страних језика и сл. Друге анализе односе се на бројно стање ненаставног особља по факултетима и академијама по завршеној школи, квалификацијом, и бројним стањем полне структуре. Такође се анализирају и године старости. Анализе ненаставног особља доступне су на линку. Универзитетска анализа је доступна на линку.

Током апликације на посао односно током нових запошљавања процјењују се компетенције и особље на тај начин добија посао. Те компетенције се током времена на радном мјесту унапређују сходно опису радног мјеста и могућностима за додатни развој. Могућности које Универзитет односно факултети/ академије нуде својим административним радницима доступни су путем програма за едукације трећих лица (програми) који се организују. Сходно захтјевима које могу упутити административни радници декан факултета/ академије може одобрити одређено суфинансирање обуке и сл. Оно што је бесплатно то су обуке административног особља на различитим семинарима који се организују у ректорату Универзитета и на осталим универзитетима у Републици Српској и Босни и Херцеговини. Рачуновође и библиотекари посјеђују различите врсте едукативних семинара на којима унапређују своје компетенције, нарочито рачуновође које прикупљају одговарајуће бодове које им касније служе као доказ стеченог искуства и конкретне едукације. Свим административним радницима је омогућено напредовање, стицање додатних диплома, сертификата и осталог што им касније може помоћи код напредовања у сектору, уколико сектор пружа такве могућности. Закључак који се може извести јесте да је усвршавање углавном индивидуалног карактера, те на тај начин задовољавајући опис одговарајућег радног мјеста могуће је и динамизирати то радно мјесто стицањем одређених напредних вјештина. Оно што је тренутно доступно, али није довољно искориштено код ненаставног особља јесу различити програми мобилности. Кључни проблем у овоме може да представља превелика оријентација Универзитета на студенте и наставнике, а мање на администрацију. Углавном, професионалне службе ректората везане за међународну сарадњу, квалитета, науку, истраживање и спорт имају могућности додатног усавршавања због динамичних послова којима се баве, али и због тога што је усавршавање кључ опстанка универзитета у овим секторима.

6.5. Високошколска установа има адекватне процедуре и ресурсе за провођење своје стратегије за међународне аспекте рада.

За питање размјене особља и студента установљене су јасне процедуре (Правилник о међународној размјени студената и особља УИС-а), док је у припреми и правилник за међународну и међууниверзитетску сарадњу, којим ће се додатно уредити област склапања и верификације међууниверзитетских и међуинституционалних споразума, обнављање постојећих или прекид постојећих споразума, комуникација са спољним/страним партнерима, протоколарни састанци и посјете, организација љетних школа, међународна промоција универзитета и сл.

Програми мобилности су у потпуности покривени средствима које сам програм нуди, те је за њихову реализацију, питање ресурса обезбијеђено. За организације љетних школа или међународне званичне посјете или учешћа на међународним скуповима, конференцијама и сл, средства се обезбјеђују пријавама на доступне фондове за ту намјену (Министарство науке и технологије РС, Министарство цивилних послова БиХ, фондови неких Амбасада у БиХ, властита средства итд). Не постоји систематично финансијско рјешење за организацију и спровођење ових активности и они нису увијек покривени средствима али комбинацијом различитих ресурса се оне увијек реализују. Сама канцеларија за међународну сарадњу, за сада, не располаже никаквим средствима намијењеним за реализацију неких од својих активности, те се првенствено ослања на доступне програме на које аплицира.

Сходно правилнику о реализацији КА2 пројеката од 2018. године одваја се 15% из трошкова особља намијењених за фонд за јачање међународне сарадње, тако да ће ресурси у будућем периоду бити обезбјеђени за јачање међународних институционалних и истраживачких капацитета.

4.7. КРИТЕРИЈУМ 7: Управљање информацијама

7.1. Високошколска установа користи информационе системе у циљу прикупљања, анализирања и коришћења информација ради дјелотворности и унапређења наставног процеса, истраживачког рада/развоја умјетности, доприноса развоју друштва, управљачких и административних дјелатности.

Информациони систем (ИС) Универзитета у Источном Сарајеву у функцији је од краја 2002. године. Јединствени ИС се користи на свим организационим јединицама Универзитета. У оквиру ИС имплементиран је подсистем за студентску евиденцију и обрађени су дијелови кадровске и наставне евиденције. Модул студентска евиденција обухвата евиденцију података о студијским програмима, предметима, наставним плановима, студентима, упису студената по годинама студија, пријавама испита и оцјенама студената, дипломским радовима, дипломираним студентима, евиденцију података о наставном кадру, ангажману наставног кадра по предметима. За унос и ажурирање података у оквиру ИС одговорне су студентске службе организационих јединица. На основу података из ИС могу се генерисати разни статистички извјештаји и вршити анализе потребне за праћење и унапређење квалитета, као што су: квалитет уписаних студената (преглед по успјеху из средње школе, просјечна оцјена из средње школе, преглед по градовима, врстама и називима средњих школа, итд), статистике броја уписаних студената по разним критеријима (полна, старосна структура, начин студирања, начин финансирања), дужина трајања студија и просјечна оцјена у току студија, пролазност на испитима (по студијским програмима, годинама студија, предметима, испитним роковима, наставницима), проходност студија, итд.

Да би се наведене могућности ИС искористиле потребно је да се на организационим јединицама Универзитета редовно евидентирају и ажурирају потребни подаци. Од квалитета унесених података зависи и квалитет одређених извјештаја.

Један од начина за прикупљање података о квалитету наставног процеса на Универзитету су редовне евалуације од стране студената. Студентске анкете се у недавној прошлости нису уопште спроводиле или су се спроводиле на различите начине на организационим јединицама Универзитета. Од академске 2009/10 анкете се спроводе електронски, уз коришћење постојећих података о студентима,

наставницима и предметима из базе података ИС. Помоћу електронских студентских анкета се на систематичан начин прикупљају подаци о квалитету наставног процеса, организацији студија, квалитету наставног кадра, квалитету физичких ресурса, квалитету служби факултета. Резултати студентских анкета презентују се и анализирају на сједницама научно-наставних вијећа, као и на сједницама Сената и Комитета за осигурање квалитета Универзитета, након чега се предузимају одређене превентивне и корективне акције у циљу унапређења квалитета.

<http://anketa.unssa.rs.ba/>

Захваљујући САРНЕТ-овој инфраструктури и са обзиром на географску дистрибуираност Универзитета Универзитетски рачунарски центар (УРЦ) је реализовао "VPN" мрежу универзитета путем које су све организационе јединице (ОЈ) Универзитета повезане са УРЦ-ом. На овај начин, кроз јавну мрежу, је остварен криптовани тунел између ОЈ и УРЦ-а. Путем ове сигурне мреже све ОЈ раде на појединим апликацијама Информационог система.

Студентски „ИНФО КИОСК“ (јавно доступан) додатни модул информационог система Универзитета студентима омогућава:

- ПРЕГЛЕД ПОЛОЖЕНИХ ИСПИТА
- ПРЕГЛЕД ИЗЛАЗАКА НА ИСПИТЕ
- ПРЕГЛЕД СТАТУСА СТУДЕНТА
- ИНТЕРНЕТ ПРИЈАВЕ ИСПИТА
- ПРЕГЛЕД ЗАПИСНИКА
- ПРЕГЛЕД ФИНАНСИЈСКЕ КАРТИЦЕ

Апликацији можете приступити путем Touchscreen киоск уређаја, путем мобилних уређаја (таблет рачунара, смарт телефона) или путем десктоп рачунара тако што ћете помоћу Интернет претраживача отићи на 'web' адресу: infokiosk.ues.rs.ba

Модул информационог система, Евиденција студентских уплата (ЕСУ), је програм који обезбјеђује уредну евиденцију и контролу финансијских средстава коју прикупљају организационе јединице Универзитета. Програм прати прикупљање уплата студената по разним основама трошкова студирања:

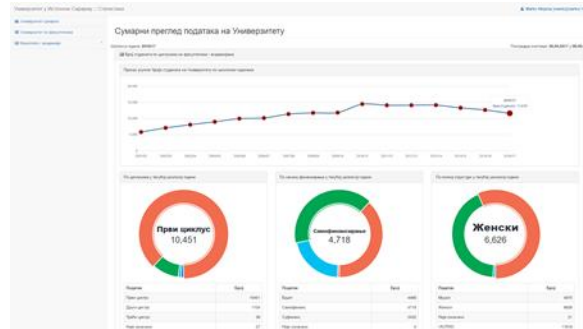
- школарина,
- пријавни лист,
- упис семестра,
- семестрални лист,
- неположени испити при обнови године,
- пријаве испита до три изласка на испит,
- пријаве испита четврти и сваки сљедећи пут,
- индекс,
- чланарина у библиотеци,
- осигурање студента,
- разна увјерења у току школовања,
- пријава и одбрана дипломског рада,
- трошкови израде дипломе првог, другог и трећег циклуса,
- трошкови промоције итд.

ЕСУ омогућује аутоматско импортовање података из постојећег информационог система. На тај начин се смањује дуплирање података, а самим тим и могућност прављења грешки. На крају процеса евиденције уплата студената јесте валидација уплата која подразумјева упаривање уплата са ставком извода који је добијен парсирањем фајлова електронских извода добијених од банака.

ЕСУ омогућује генерисање разних извјештаја по студенту и по жељеним временским периодима чиме је избјегнуто велико шаренило у извјештавању које је представљало огроман проблем стручним службама Универзитета у обједињавању извјештаја за цијели Универзитет.

Статистика као модул је реализован са циљем да руководство Универзитета у сваком тренутку има увид у разне статистичке приказе (број студената на Универзитету-ОЈ према разним критеријумима по којима се студенти евидентирају) а који су интересантни менаџменту Универзитета.

Административни модул омогућава УРЦ-у разне помоћне функционалности у циљу постизања боље контроле приступа као и креирања већег броја аутоматизованих процеса у циљу добијања одговарајућих информација потребних менаџменту Универзитета.

7.2. Високошколска установа редовно прикупља и анализира податке о напредовању студената кроз студије, стопи успешности и напуштања студија, омјеру студената и наставног особља, итд.

У индикаторима 2018. приказано је 10 кључних универзитетских индикатора који су детаљно описани и за које су на крају сваког индикатора дате мјере односно активности за унапређење. Овај документ представља саставни дио овог извјештаја.

Индикатори се редовно прикупљају на нивоу Универзитета, и то сваке године на свим факултетима и академијама и на Универзитету, по различитим областима.

Појединачна анализа и евалуација истраживачких и умјетничких резултата наставника и сарадника видљива је и доступна у сљедећој анализи у прва два језичка који се односе на груписане научно истраживачке резултате у складу са правилником о критеријумима за стицање научних звања и груписане умјетничке резултате. Данас се ова анализа обавља електронским путем преко апликације <http://enir.ues.rs.ba> гдје се наставници и сарадници индивидуално пријављују и евидентирају своје научне резултате у оквиру одговарајуће групе. Упутство за пријаву у еНИР картон је израђено и прослијеђено свим факултетима и академијама. Примјер груписаних радова по областима за 2018. годину за цијели Универзитет је:

Сви факултети и академије у оквиру својих самоевалуационих извјештаја групишу резултате по факултетима и академијама. Некада се све ово радило ручно, међутим сада је све олакшано овом електронском апликацијом.

У оквиру ове апликације могуће је генерисање различитих група извјештаја по факултетима или академијама, класификационим групама и научним групацијама, што је видљиво на наредној слици.

7.3. Високошколска установа редовно прикупља и анализира податке о раду, старосној структури и квалификацијама академског особља, укључујући омјер властитог и гостујућег особља.

Универзитет редовно проводи самовредновање и оцјену квалитета свих својих факултета и академија, у оквиру чега се редовно евалуира наставно особље. У оквиру евалуације наставног особља процјењује се број избора у звања по годинама, број наставника и сарадника по факултету/ академији и студијским програмима, године старости, регистар наставног особља са биографијама и листа одговорних наставника. Старосна структура наставног и административног особља је доступна на линку. Квалификације академског особља доступне су у обрасцима наставног особља у њиховим биографијама као и у електронском облику у оквиру еНИР картона путем овјављених научних резултата по критеријумима (на увид током посјете).

4.8. КРИТЕРИЈУМ 8: Презентација информација за јавност

8.1. Високошколска установа на својој интернетској страници објављује релевантне информације о својим активностима, укључујући информације о студијским програмима и звањима које нуди, а које су јасне, тачне, објективне,

актуелне и лако доступне. Информације се објављују на једном од службених језика у Босни и Херцеговини и на енглеском језику.

Пратећи актуелне трендове у области високог образовања, а узимајући у обзир чињеницу све оштрије конкуренције на тржишту високог образовања, Универзитет у Источном Сарајеву препознао је важност презентовања информација широј јавности о свом раду и активностима како би се у Републици Српској и Босни и Херцеговини, али и шире, позиционирао као високообразовна институција са највишим академским вриједностима. У досадашњој историји Универзитета креиране су три различите интернет платформе чија је основна сврха била пружање најважнијих информација о раду наше установе. Први сајт Универзитета креиран је 2001. године на адреси www.unssa.rs.ba. Крајем 2012. године интензивирани су активности на унапређењу препознатљивости Универзитета у Источном Сарајеву када је креиран нови званични домен Универзитета www.ues.rs.ba на којем је постављена нова модерна web платформа. У истом периоду креирани су и званични налози Универзитета на друштвеним мрежама [Facebook](https://www.facebook.com/unsa.ba), [Twitter](https://twitter.com/unsa.ba) и [Google+](https://plus.google.com/unsa.ba). Сајт Универзитета редизајниран је 2016. године и, као и претходни, доступан је на два писма (ћириличном и латиничном) и два језика (српском и енглеском). Захваљујући овим активностима Универзитет у Источном Сарајеву је у периоду од 2012. до 2017. године на [Вебометрикс ранг листи](#) универзитета са 14 662 мјеста скочио на 6186. мјесто и према овој листи тренутно је девета високообразовна установа у БиХ.

У периоду од претходне екстерне евалуације Универзитета, област информисања јавности кадровски је ојачана са два радна мјеста позиционирана у Кабинету Ректора Универзитета (према Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста): стручни сарадник за односе са јавношћу и стручни сарадник – новинар.

Сајт Универзитета у Источном Сарајеву ажурира се на дневној бази и може се рећи да је подијељен у три дијела:

- статични дио сајта који садржи опште информације о Универзитету: Организација Универзитета, Факултети, Наука и Истраживање, Међународна сарадња, Осигурање квалитета итд;
- динамични дио који садржи правремене, истините, објективне и непристрасне информације о активностима факултета и академија, руководства Универзитета, студената, запослених наставника и сарадника. У овом дијелу корисници сајта могу пронаћи и бројне корисне информације као што су различите врсте позива, конкурса и сл.
- сервисни дио који садржи апликације и информације намијењене свим групама корисника сајта као што су Инфо киоск – платформа помоћу које студенти врше електронску пријаву испита, е-НИР – апликација која наставницима и сарадницима на Универзитету пружа могућност електронског уноса научно-истраживачких резултата, Пошта – приступ прегледу електронске поште запосленима на Универзитету, као и истакнуте објаве, тзв. банере, за будуће студенте и иностране партнере који желе да сарађују са нашим Универзитетом на изradi и пријави пројектних приједлога за Ерасмус плус позиве.

Запослени на позицијама за односе са јавношћу имају пуну слободу да на сајт пласирају истините, благовремене, информативне и афирмативне информације о свим активностима на Универзитету с тим да су дужни, као и сви запослени на Универзитету, да се понашају у складу са чланом 10. Кодекса професионалне етике и Статутом Универзитета (члан 10. поглавље 13 Јавност рада Универзитета) својим поступцима не смију нашкодити угледу и раду Универзитета. Запослени на овим пословима за сву неопходну помоћ приликом пласирања информација у јавност у пуном капацитету стоје на располагању свим организационим јединицама Универзитета.

У зависности од важности одређених дешавања Универзитет информише јавност шаљући службени допис медијима. Пракса је се да се позив медијима упућује дан прије самог дешавања. Неријетко, Универзитет издаје и Саопштења за јавност која пласира медијима, нарочито када се врши упис нових студената на први циклус студија. Позиви медијима и саопштења за јавност пласирају се искључиво на захтјев и по одобрењу чланова руководства Универзитета.

Универзитет је посвећен и промотивним активностима, нарочито оних која се тичу промоције уписа студената на први циклус студија. За ове намјене Универзитет редовно израђује брошуру и промотивне летке. Осим штампаних Универзитет креира и мултимедијалне садржаје као што су промотивни филмови. Универзитет је креирао један документарни филм и један промотивни филм.

Прошле године, Универзитет је у сарадњи са Студентским парламентом и Унијом студената Републике Српске, организовао промотивну кампању „Изабери Српску – Изабери УИС“ током које су студенти и представници Универзитета обишли све средње школе у источном дијелу Српске. Информативна брошура Универзитета садржи основне информације о програмима и звањима прва два циклуса студија које нуде организационе јединице Универзитета – 15 факултета и 2 академије. и то на српском и енглеском језику. Детаљне информације о настави, наставним плановима и програмима, испитним терминима, материјалима са предавања, наставном кадру налазе се на службеним интернет страницама факултета.

Један од проблема приликом реализације промотивних активности јесте дисперзија Универзитета, односно велика географска разуђеност простора источног дијела Републике Српске на којем гравитира Универзитет и његове организационе јединице. Због тога руководство Универзитета из године у годину настоји да пронађе најбољи и најефикаснији начин да рад, активности и вриједности наше академске заједнице једнако промовише у свим дијеловима Српске и БиХ.

8.2. Високошколска установа на својој интернетској страници пружа информације о дјелатностима у области истраживачког рада и информације о раду свог академског особља (публикације, пројекти, конференције, итд).

Информације о дјелатностима у области истраживачког рада доступне су на сајту Универзитета у главном менију „Нир“ у којем се налазе информације о пројектима (међународним, националним, Horizon 2020 и пројектима сарадње са привредом), потом научно истраживачким центрима, конференцијама чији су

организатори и домаћини организационе јединице Универзитета, часописима које издају организационе јединице, те стратешки и правни документи из области науке.

Особе запослене на пословима за односе са јавношћу редовно прате рад научно-стручних конференција које се одржавају на Универзитету и организаторима пружају стручну помоћ у организацији медијског праћења дешавања. У тренутку писања овог извјештаја медијско праћење конференција Инфотех Јахорина и Јахорински пословни форум организују кадрови задужени за комуникацију са јавношћу запослени у Ректорату Универзитета. Такође, координатори међународних пројеката, било да је ријеч о научним или пројектима међународне сарадње, обавезни су да о својим пројектним активностима (нпр. састанци конзорцијума пројекта) редовно извјештавају академску заједницу Универзитета слањем информација за сајт Универзитета (примјери: Пројекат CULTUR WB, STINT). Такође, редовно се медијски прате различите врсте предавања, промоције књига и публикација, учешће представника УИС-а на престижним научним конференцијама међународног карактера, тематски састанци о развоју науке на Универзитету. Једнака пажња посвећује се и научно-истраживачком и умјетничком раду студената и редовно се објављују текстови и информације о њиховим учешћима на међународним научним конференцијама, постигнутим резултатима на такмичењима и освојеним наградама и признањима.

Руководство Универзитета препознало је потребу за јачом промоцијом научно-истраживачког рада и научно-истраживачких потенцијала Универзитета и у току је израда брошуре у којој ће се налазити информације о научно-истраживачкој инфраструктури Универзитета са детаљним описом сврхе у коју се може користити. Брошура ће бити двојезична (на српском и енглеском језику) и биће доступна у штампаној и електронској форми.

У плану је и доношење Правилника о мјерама за побољшање видљивости и препознатљивости Универзитета у Источном Сарајеву у оквиру којег ће бити прописано да све научне конференције, часописи и публикације које издају организационе јединице Универзитета имају своје интернет сајтове. Такође, планирано је доношење Упутства за одржавање интернет страница Универзитета и организационих јединица са прописаним минималним техничким и информативним садржајима које морају посједовати. Овим мјерама биће додатно побољшана видљивост и промоција научно-истраживачког рада Универзитета.

8.3. Високошколска установа обезбјеђује систематску комуникацију са спољашњим заинтересованим странама.

Универзитет посједује Политику и Стратегију комуникације с јавношћу које су усвојене на 40. сједници Сената Универзитета под редним бројем 01-С-541-ХЛ/17 од 27.12.2017. године (<http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2018/01/Strategij%D0%B0-komunikacije-sa-javnoscju.pdf> и <http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2018/01/Politika-komunikacije-sa-javnoscju.pdf>).

Стратегија комуникације с јавношћу прописује дугорочни правац односа са јавношћу, односно појашњава на који начин треба уредити радне процесе и које одлуке треба донијети у циљу ефикасног функционисања.

Политика комуникације с јавношћу представља документ којим Универзитет исказује приврженост комуникацију с медијима и трећим лицима.

Универзитет у кабинету ректора има два попуњена радна мјеста за односе с јавношћу (стр. 4, <http://www.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2017/10/uis-Pravilnik-o-organizaciji-i-sistematizaciji-radnih-mjesta-UIS.pdf>) којима је у надлежности праћење политике и стратегије комуникације с јавношћу.

Оба документа у својим садржајима позивају се на непристрасност и објективност у информисању, као и дужност брзог и лаког приступа информацијама што је једна од обавеза Универзитета с обзиром да је Универзитет јавна институција.

4.9. КРИТЕРИЈУМ 9: Континуирано праћење и периодична ревизија програма

9.1. Високошколска установа редовно прати и даље развија своје студијске програме, уз ангажман заинтересованих страна.

9.2. Високошколска установа има дефинисане и усвојене процедуре за редовно праћење реализације студијских програма.

Потребе тржишта рада се прате са нивоа ентитета на начин да Влада Републике Српске и ресорно Министарство просвјете и културе Републике Српске евалуирају број незапослених дипломираних кадрова те сходно тим подацима објављују суфицитарна и дефицитарна радна мјеста, односно потребе за школовањем дефицитарних кадрова. На тај начин Министарство одобрава упис у прву годину студија са тачно дефинисаним бројем мјеста за сваки студијски програм, и тако креира уписну политику јавног високог образовања Републике Српске. Још увијек Министарство обезбјеђује финансирање/ стипендирање студената који студирају на дефицитарним студијским програмима и такође стипендирају успјешне студенте.

Универзитет у Источном Сарајеву је спровео анализу коју је за потребе Универзитета израдио Завод за запошљавање Републике Српске, који је анализирао дипломиране кадрове Универзитета и њихову незапосленост у Републици Срској, на основу чега је добијен податак да Универзитет са својим незапосленим дипломираним кадровима чини незапосленост дипломираних кадрова у Републици Срској око 20%. Канцеларија за осигурање квалитета сматра да Влада Републике Српске и Министарство просвјете и културе морају узети у обзир овај податак, што би значило да се морају анализирати сви незапослени кадрови у Републици Срској, анализирати гдје су стекли диплому, установити проценат незапослених кадрова са високошколских институција у Републици Срској, па сходно томе одредити уписне квоте у прву годину студија на Универзитету. На овај начин на који се врши одређивање уписних квота може се угрозити егзистенција појединих студијских програма, јер због незапослености економиста на простору нпр. Источног Сарајева (не знајући да ли су ти економисти са Универзитета у Источном Сарајеву или неког другог Универзитета) уписне квоте се одражавају само на Универзитет у Источном Сарајеву, али не и на приватне конкурентске факултете и остале јавне Универзитете и факултете, за које не постоји евиденција о томе колики проценат незапослености чине на одређеном простору.

У документу индикатори квалитета 2016. године Универзитет је детаљно анализирао незапосленост кадрова Универзитета у Источном Сарајеву у односу на укупну незапосленост кадрова у РС и установио проценат незапослености кадрова Универзитета у односу на укупну структуру незапослености у РС по струкама, страница 6.

По први пут систематски и унифицирано за све факултете и академије је урађена анализа послодаваца који су испитивани задовољством са нашим дипломираним кадровима на основу чега је добијена анализа у прилогу.

Ревизије студијских програма се врше сходно потребама на факултетима и академијама. Разлози су ажурирања студијских програма у складу са новим достигнућима, различита прилагођавања, релиценцирања и сл. Статутом Универзитета је дефинисано да сваки студијски програм може вршити допуне и ревизије наставних планова и програма до 20 ЕЦТС (Статут Универзитета члан 115, став 5), што је до сада урадио скоро сваки факултет или академија. Међутим, сматра се да је потребно лимитирати број измјена у складу са овим чланом Статута,

из разлога што свака наредна измјена може донијети већи број промјена, што може довести до потпуно измијењеног студијског програма од првобитно уписаног, а што је касније ствар релиценцирања које подлијеже Закону о високом образовању Републике Српске.

Током 2015. године спроведено је 12 интерних провјера које су за анализу имале наставни процес. Интерне провјере су биле урађене у складу са процедуром за спровођење интерних провјера. За сваку интерну провјеру урађени су захтјев за интерном провјером, обавјештење о интерној провјери, налог, програм и план, извјештај, налаз, са сликама и листом. На крају сви налази о интерној провјери су достављени деканима на поступање. До сада није урађена ревизија налаза, да ли су имплементирани и у коликој мјери, постоји план да се то ускоро уради. Као посљедица спроведених интерних провјера Канцеларија за осигурање квалитета је израдила у форми приједлога, а у правцу усвајања, стандарде квалитета наставе, стандарде квалитета планова рада (силабуса) и стандарде квалитета студијских програма.

Сви факултети и академије сваке године раде своје самоевалуационе извјештаје којима процјењују своје снаге и слабости, и то им помаже у дефинисању оперативних циљева, како бити бољи, како радити боље и које активности предузети на спречавању негативних појава.

На ревизије студијских програма утичу и студентске анкете у одређеној мјери, јер негативни коментари студената се узимају у обзир како би се унаприједиле одређене ствари и како се не би изгубили студенти, али с друге стране задржавајући одређени ниво квалитета студија.

Канцеларија за осигурање квалитета је направила и план анкетања дипломираних студената одмах по дипломирању прије уручивања дипломе, како би се у потпуности независно процијенио квалитет студија од стране студената који су у потпуности завршили са студирањем.

Као саставни дио свога рада представници руководства Универзитета, факултета и академија организују састанке са руководиоцима различитих привредних организација, као и са представницима општина што је видљиво на сљедећим линковима. Линкови о неколико таквих састанака су наведени испод:

а) <http://www.ues.rs.ba/2017/12/15/u-istocnom-sarajevu-odrzan-sastanak-predstavnika-uis-a-sa-predstavnicima-vlasti-iz-istocnog-dijela-republike-srpske/>

б) <http://www.ues.rs.ba/2017/12/15/odrzan-okrugli-sto-znanje-kao-razvojna-sansa/>

в) <http://www.ues.rs.ba/2017/12/08/u-bijeljini-odrzan-sastanak-rukovodstva-univerziteta-u-istocnom-sarajevu-sa-predstavnicima-vlasti-o-prioritetima-razvoja-univerziteta/>

г) <http://www.ues.rs.ba/2017/07/31/vukovic-univerzitet-stub-opstanka-i-razvoja-grada/>

д) <http://www.ues.rs.ba/2017/02/16/predstavnici-uis-a-i-lokalne-vlasti-o-upisnoj-politici-za-20172018-akademsku-godinu/>

ђ) <http://www.ues.rs.ba/2016/06/27/sastanak-predstavnika-uis-a-sa-rukovodstvom-podrucne-privredne-komore-trebinje-i-privrednicima-regije-istocna-hercegovina/>

е) <http://www.ues.rs.ba/2016/06/23/sastanak-sa-privrednicima-istocnog-sarajeva-i-predstavnicima-podrucne-privredne-komore/>

ж) <http://www.ues.rs.ba/2016/05/13/kapacitete-univerziteta-prilagoditi-potrebama-privrede/>

з) <http://www.ues.rs.ba/2016/05/12/sastanak-sa-predstavnicima-ppk-bijeljina-i-privrednicima-bijeljinskog-podrucja/>

и) <http://www.ues.rs.ba/2016/04/23/potpisan-protokol-o-saradnji-sa-privrednim-komorama/>

ј) <http://www.ues.rs.ba/2016/04/23/foca-uskladiti-pravce-razvoja-univerziteta-sa-potrebama-lokalne-zajednice/>

к) <http://www.ues.rs.ba/2016/04/23/unaprijediti-saradnju-univerziteta-i-lokalnih-zajednica/>

Такође, на нивоу Универзитета организован је недавно и заједнички састанак представника Управног одбора, Сената Универзитета, декана и руководства Универзитета о будућим правцима развоја Универзитета. Линк о овој вијести је доступан.

Такође су представници наших техничких факултета посјетили су различите производне фирме са којима су разговарали о узајамној помоћи и различитим видовима сарадње.

Анализа која за резултат има потребу ревидирање студијских програма је урађена недавно анализом послодаваца источног дијела Републике Српске и њиховим испитивањем са задовољством студијских програма, шта би се требало унаприједити, како побољшати сарадњу, које активности треба да развије наш Универзитет како би припремио студенте за тржиште рада и слично. Анализа послодаваца. Сваки факултет или академија проводе своје анализе одвојено како би унаприједили квалитет својих студијских програма. Консултације са привредним организацијама се одвијају јавно са зајимањем одређених препорука и њиховим испитивањима у којем правцу развој одређених групација наука може да се креће. С друге стране, не постоји потреба за константним прилагођавањима тржишту рада, већ је то процес који треба и може објективно да се ради једном у пет година. Превелике измјене не смију угрозити суштину студијских програма и њихову изворну вриједност. Интерес сваког студијског програма на Универзитету у Источном Сарајеву јесте одрживост која може да се постигне једино пружањем квалитетне услуге крајњем кориснику – студенту. С друге стране, Универзитет изузетно настоји да сачува своју академску слободу коју не смије угрозити превеликим уплитањем различитих политичких утицаја и жеља различитих привредних организација за управљањем Универзитетом и свим његовим факултетима и академијама.

Једноставно, све анализе које обавља Универзитет у Источном Сарајеву имају за циљ унапређење студијских програма било да се ради о ревизији или релиценцирању.

Наиме, прате се кретања на тржишту рада из разлога што Универзитет и сви његови факултети и академије продукују дипломиране студенте управо за тржиште рада као обавезно, а врше се анализе на нивоу Универзитета како би се установио квалитет дипломираних студената Универзитета и њихово присуство на тржишту рада. У овом правцу сарадња са Заводом за запошљавање Републике Српске је веома важна јер они представљају кључни орган који може обезбједити податке о нашим дипломираним студентима. Обављена је и анализа послодаваца на основу

чега је идентификовано генерално и систематски који су наши недостаци у извођењу студијских програма, а то је да је потребно да наши студијски програми обезбједе више практичног рада како би студенти били спремнији за тржиште рада након дипломирања, затим да укључе стицање радног искуства као дио наставног плана и програма, као и да организују различите курсеве додатног образовања на факултетима и академија у правцу усавршавања.

Сви факултети сходно својим струкама прате анализе и доносе различите закључке о унапређењу студијских програма узимају у обзир и различита технолошка достигнућа. Унапређењу студијских програма засигурно је допринијела опрема набављена у оквиру аустријског кредита који је обезбједила Влада Републике Српске, која је омогућила да се сви факултети и академије могу бавити напреднијим истраживачким радом нарочито на факултетима и академијама који су добили специфичнију опрему, али и опрему генерално.

9.3. Високошколска установа анализира на који начин су процедуре прикупљања информација и предузетих активности утицале на унапређење студијског програма.

Путем израде извјештаја о самовредновању и оцјени квалитета Универзитет анализира начин прикупљања информација и предузетих активности на унапређење студијских програма, сваке године.

Генерално, са потпуном дигитализацијом информационог система која ће подразумијевати значајнија финансијска средства у овом правцу, Универзитет ће ријешити аутоматски начин прикупљања података, мада се и у овом моменту може рећи да су направљени озбиљнији помаци у овом правцу са постојећим ресурсима са реализацијом еНИР картона научних радника, прикупљања пролазности студената, затим израде модула од стране информационог центра за анализу студијских програма. Поред начина прикупљања информација, све прикупљене информације се подносе Вијећима и Сенату, гдје се и разматрају и усвајају, а што је уређено правилником о самовредновању и оцјени квалитета студијских програма. На тај начин се и коментарише о свим овим показатељима у оквиру којих се констатују или унапређења или одређени негативни трендови. С обзиром да негативне тренд анализе нису добродошле, за сваку од њих се предузимају одговарајуће акције како би се искоријениле и предузела адекватна побољшања, што је и дефинисано у документу индикатори квалитета 2016.

Како је већ наглашено, унапређења студијских програма се констатују путем извјештаја и показатеља, али и путем разматрања финансијских планова на сједницама Управног одбора у смислу финансијске одрживости којој доприносе активности студијских програма.

4.10. КРИТЕРИЈУМ 10: Периодично вањско осигурање квалитета

10.1. Висошколске установе требају периодично пролазити поступак спољашњег обезбјеђивања квалитета.

Кратак опис реализованих активности од последње акредитације висошколске установе

Универзитет у Источном Сарајеву је до сада прошао кроз сљедеће врсте екстерних евалуација:

- Екстерна евалуација Универзитета у Источном Сарајеву у поступку прве акредитације високошколске установе у 2013. години. Извјештај о екстерној евалуацији.
- Екстерна евалуација студијских програма Универзитета у Источном Сарајеву у поступку прве акредитације високошколске установе у 2013. години. Хемијско инжињерство и технологија. Медицина. Социологија. Рачунарство и информатика. Пољопривреда.
- Пилот акредитације студијских програма у оквиру ЕСАБИХ пројекта (самоевалуациони извјештаји студијских програма су исти као горе наведени)
- ЕУА извјештај о екстерној евалуацији Универзитета 2004. године

У наредном хиперлинкованом документу описана су унапређења високошколске установе - Универзитета у односу на препоруке дате за Универзитет као високошколску установу у процесу формалног поступка акредитације Универзитета у Источном Сарајеву. Универзитет активно ради на праћењу извјештаја екстерне комисије за евалуацију, што се идентификује извјештајем. Наиме, овај извјештај је рађен више пута од дана добијања препорука за унапређење квалитета рада Универзитета са препорукама за акредитацију, а препоруке су и детаљније и проширене како би обухватиле напредак. С друге стране, Агенција за акредитацију високошколских установа Републике Српске је на захтјев добила сличан документ који је послат од стране Универзитета у Источном Сарајеву, као пресјек стања шта је до сада урађено на Унвиерзитету у складу са препорукама добијених у поступку акредитације 2013. године.

Вањска евалуација студијских програма формално је изведена на 5 студијских програма у оквиру екстерне евалуације Универзитета у процесу акредитације високошколске установе у оквиру које је за функционисање Универзитета сагледано 5 студијских програма. Извјештаји о самовредновању и оцјени квалитета ових 5 студијских програма (Хемијско инжињерство и технологија, Медицина, Пољопривреда, Рачунарство и информатика, Социологија) су доступни. У извјештају о екстерној евалуацији Универзитета од странице 23-27 доступне су добре и лоше стране заједно са препорукама за унапређење.

Генерално истичући упућене сугестије од комисије за екстерну евалуацију може се закључити да су у складу са препорукама за унапређење остварена изузетна побољшања, и то:

- Катедре су формиране на Универзитету (Правилник о раду катедри) као један од доказа интеграције Универзитета,
- Свијест о имплементацији наставе према исходима учења је постигнута, мада на овом пољу је потребно вршити даља унапређивања,
- Стратегија интернационализације је донешена. Факултети и академије су обавезани да својим студентима и осталом наставном особљу пружају неопходне инфомације о мобилности студената и особља, за што је Канцеларија за међународну сарадњу донијела Правилник о размјени и спровела објаву различитих докумената на универзитетској веб страници,
- Јачање сарадње са привредом и праксом је иницирано на различитим састанцима, у одређеној мјери и остварено, али ово је увијек остало отворено питање за унапређење.

Прва два рангирана научно стручна скупа у Републици Српској су тренутно са Универзитета у Источном Сарајеву, и то Агросим и Инфотех, тренутно је у току рад на подизању квалитета научно стручних часописа и зборника које издају факултети и академије Универзитета (ранг листа скупови, ранг листа часописи)

Посматрајући из другог контекста, формална екстерна евалуација студијских програма није провођена до сада, а која би резултирала акредитацијом.

Оно што се може истакнути то је пилот акредитација студијских програма у оквиру чувеног ЕСАБИХ пројекта из којег су произашли први критеријуми за акредитацију студијских програма, али и велики број обучених експерата за обављање екстерне евалуације. Тада су у пилот акредитацији Универзитета учествовали слjedeћи студијски програми Хемијско инжињерство и технологија, Медицина, Пољопривреда, Рачунарство и информатика, Социологија и Музичко педагошко теоријски студијски програм. Самоевалуациони извјештаји који су кориштени за потребе ове пилот акредитације су били извјештаји из претходног одговора рађени управо у складу са тада пробним критеријумима за акредитацију студијских програма који су послије усвојени.

Унутрашње евалуације су свакако један од разлога зашто се остварују побољшања у различитим секторима, јер уколико нешто жели да се унаприједи онда мора да постоји и анализа стања и тренд анализе, што унутрашње евалуације које Универзитет ради са свим својим факултетима и академија и пружају.

О стварном побољшању студијских програма и њиховог начина рада може да посвједочи управо независна комисија која може процијенити напредак у односу на неку претходну евалуацију. Универзитет по различитим категоријама рангира студијске програме и факултете/ академије, и на тај начин препознаје оне студијске програме које мора значајније унаприједити у односу на остале.